

FIZETÉSI RENDSZER JELENTÉS

2025

FIZETÉSI RENDSZER JELENTÉS

2025

Kiadja: Magyar Nemzeti Bank

Felelős kiadó: Hergár Eszter

1054 Budapest, Szabadság tér 8–9.

www.mnb.hu

ISSN 2498-7077 (on-line)

A Magyar Nemzeti Bankról szóló 2013. évi CXXXIX. törvény a Magyar Nemzeti Bank elsődleges céljaként az árstabilitás elérését és fenntartását jelöli meg. A Magyar Nemzeti Banknak (MNB) az MNB törvényben rögzített alapvető feladata, hogy a pénzforgalom zavartalan lebonyolítását és az azt támogató pénzügyi infrastruktúrák megbízható és hatékony működését elősegítse. Mindez elengedhetetlen ahhoz, hogy a reálgazdasági és pénzügyi tranzakciók megvalósuljanak.

A jelentés célja, hogy átfogó képet nyújtson a belföldi pénzforgalomban és a hazai felvigyázott pénzügyi infrastruktúrák működésében megfigyelhető tendenciákról, a főbb kockázatokról, valamint arról, hogy az MNB milyen eszközöket mozgósított annak érdekében, hogy a fent jelzett alapvető feladatát megvalósítsa. E kiadvánnyal az MNB hozzájárul a pénzforgalommal, a pénzügyi infrastruktúrákkal kapcsolatos jegybanki tevékenység transzparenciájának növeléséhez, továbbá fejleszti a pénzügyi kultúrát, ezáltal pedig a jelentést olvasók pénzforgalmi döntéseinek tudatosságát.

Az MNB szakértői elsősorban a 2024. év releváns információit dolgozták fel, ugyanakkor előre tekintő jelleggel a 2025. évi aktuális folyamatok elemzése is megtalálható a jelentésben.

Tartalom

A jelentés fő megállapításai	7
1. Bevezetés	10
2. Pénzforgalmi folyamatok és a Pénzforgalmi Fejlettségi Mutatórendszer	11
2.1. A Pénzforgalmi Fejlettségi Mutatórendszer aktuális értékei	11
2.2. Az elektronikus pénzforgalmon keresztül megfigyelhető visszaélések	49
2.3. A pénzforgalmi ellenőrzések főbb tapasztalatai	59
2.4. Aktuális témák a pénzforgalomban	61
3. Pénzügyi infrastruktúrák	67
3.1. VIBER	67
3.2. BKR	68
3.3. CLS	70
3.4. Likviditás a fizetési rendszerekben	70
3.5. KELER	74
3.6. KELER KSZF	76
3.7. Aktuális témák a pénzügyi infrastruktúrák terén	78

A jelentés fő megállapításai

2024-ben tovább emelkedett az elektronikus fizetési megoldások használata a teljes hazai gazdaság szintjén, így már az országban lebonyolított összes fizetési művelet 42 százaléka elektronikus volt, ami nagyban támogatja a gazdaság versenyképességének növelését. A gazdaság minden nagyobb területén emelkedett az elektronikus fizetések aránya. A fizikai jelenlétet igénylő – jellemzően bolti – vásárlásoknál már a tranzakciók 43 százaléka elektronikus, a számlafizetéseknél 79 százaléka, az online kereskedelemben pedig 71 százalékos. Továbbá az ezeken kívüli fizetési helyzetekben, a vállalatok közötti és személyek közötti tranzakciók során jellemzően használt átutalások száma is 6,4 százalékkal emelkedett. Fontos azonban, hogy míg a vállalatok közötti fizetések túlnyomórészt elektronikus módon történnek, addig a magánszemélyek közötti tranzakciók, valamint a magánszemélyek által a vállalatok felé indított, különböző szolgáltatásokhoz kötődő fizetések nagy többsége továbbra is készpénzes. A Pénzforgalmi Fejlettségi Mutatórendszerrel követett területek többségén előrelépés történt az elmúlt évben, így összességében tovább javult a hazai pénzforgalom hatékonysága és javultak az elektronikus fizetési szolgáltatások használati feltételei. A pénzforgalmi stratégiai célok elérése érdekében az MNB a korábban azonosított fejlesztendő részterületeken konkrét lépéseket tartalmazó cselekvési tervet dolgozott ki 2025-2026-ra vonatkozóan. A megfogalmazott célok eléréséhez szükséges intézkedések kidolgozását az MNB a hazai pénzforgalom szereplőivel közösen megkezdte.

Az elmúlt évben is dinamikusan bővült az elektronikus fizetési forgalom, több mint 200 millió darabbal emelkedett az elektronikus tranzakciók száma egy év alatt, így összesen több mint 2,5 milliárd elektronikus fizetés történt. Továbbra is a bankkártya a leggyakrabban használt elektronikus fizetési megoldás, közel 2 milliárd vásárlás történt tavaly ezekkel, ami 10 százalékos emelkedést jelent az előző évhez képest. Ezen belül a leggyorsabban, 25 százalékkal a külföldi online fizetések száma emelkedett. A hazai online kártyaelfogadó helyek száma közel 18 százalékkal, több mint 9 ezer darabbal bővült, míg a POS terminálok száma több mint 4 százalékkal lett magasabb.

Továbbra is gyors ütemben bővül az innovatív fizetési megoldások használata, ezt pedig 2024-től tovább ösztönzik a qvik fizetési megoldások. Ezen belül a kártya alapú mobiltárca szolgáltatásokat széles ügyfélkör használja, a bankkártyák negyedét az ügyfelek már regisztrálták valamilyen mobiltárcában és a kártyás vásárlások több mint negyede

ezekkel történt. Az azonnali fizetésre épülő qvik fizetési szolgáltatások minden lakossági ügyfél számára teljesen ingyenesen elérhetővé váltak 2024 őszén, ez pedig újabb lehetőségeket teremt a kereskedők és a számlakibocsátók számára is egy olcsó és modern fizetési megoldás bevezetésére. 2024-ben már több, mint 1 millió qvik kérelem teljesült, a QR-kódos fizetések száma 2025 április végére pedig meghaladta a 400 ezret. Azért, hogy a bankok ügyfélbarát módon nyújtsák a qvik fizetési szolgáltatásokat, az MNB ajánlásban fogalmazta meg ezzel kapcsolatos elvárásait a hazai bankszektor felé. A qvik fizetéseknél az egyik fő rövid távú cél, hogy az új márkát, a szolgáltatás tartalmi elemeit széles körben ismertté tegye az MNB mind a lakosság, mind a vállalkozások körében. Emellett a következő időszakban tovább kell bővíteni az elfogadónálzatot, hogy az ügyfelek minél több fizetési helyzetben tudják használni az új fizetési megoldásokat.

Bővült az elektronikus fizetési megoldásokat előnyben részesítő ügyfelek aránya, már a felnőtt lakosság több mint kétharmada tartozik ebbe a körbe. A lakosság 61 százaléka jobban szereti az elektronikus fizetéseket a készpénznél, mert biztonságosabbnak tartja azokat. Ezzel összefüggésben már a lakosság több mint 80 százaléka van tisztában azokkal az alapvető szabályokkal, amik a fizetési eszközök biztonságos használatához szükségesek, például nem adják ki a PIN kódjukat és körültekintően járnak el a kártyaadatok elmentése esetén. A lakosság egyharmada ismeri az azonnali fizetésre épülő qvik fizetési szolgáltatásokat és több mint 90 százaléka tisztában van azzal, hogy a kereskedők jelentős részénél kötelező biztosítani az elektronikus fizetési lehetőséget. Ezzel összhangban folytatódott az elektronikus fizetések térnyerése a legkisebb értékű, 5 ezer forint alatti bolti vásárlásoknál, ezen a téren viszont szintén szükség van további tájékoztatásra mind a kereskedők felé az olcsóbb tranzakció elfogadási lehetőségeiről, mind pedig a vásárlók felé az elektronikus fizetési megoldások használati lehetőségeiről.

Jelentősen növekedett a külföldi fintech szolgáltatók magyarországi ügyfélköre, a hazai bankoknak pedig olcsóbb és jobb minőségű szolgáltatásokkal kell reagálniuk erre versenyképességük megőrzése érdekében. A magyar ügyfelek a külföldi fintech szolgáltatók által kibocsátott kártyáikkal az év során több mint 1500 milliárd forint kártyás vásárlást végeztek. Ezen ügyfelek a külföldi szolgáltatók által kibocsátott kártyáikkal az év során több mint 1500 milliárd forint vásárlást végeztek. Ezzel ügyfélszámban ezen szereplők

együttesen már Magyarország harmadik legnagyobb bankja lennének. Azonban az ügyfelek többsége továbbra is csak másodlagos számlaként használja ezeket a szolgáltatókat, így átutalási forgalomban és különösen betétállományban jelentősen elmaradnak a hasonló ügyfélszámú magyar bankoktól. Egyes hazai bankok a szolgáltatásfejlesztés terén már reagáltak az új szereplők megjelenésére, így például egyre több hazai banknál érhető el széleskörű szolgáltatásokat tartalmazó mobilbanki alkalmazás, virtuális bankkártya, vagy devizaváltás kedvező árfolyamon. A hazai pénzforgalmi piac sajátos szerkezete és ebből fakadó magas koncentrációja azonban továbbra is rontja a szektor versenyképességét és lassítja a szolgáltatásfejlesztéseket.

Jelentős problémák tapasztalhatók a pénzforgalmi szolgáltatások árazása terén, a magas és folyamatosan emelkedő árszint, valamint az átláthatatlan árazási struktúra nagymértékben növeli az ügyfelek költségeit, és rontja a teljes gazdaság versenyképességét. 2024-ben a pénzforgalmi szolgáltatásokból származó banki bevételek közel 15 százalékkal 969 milliárd forintra emelkedtek. A hasonló fizetési szokású lakossági ügyfelek költségei között továbbra is jelentős különbségek lehetnek attól függően, hogy milyen számlacsomaggal rendelkeznek, és bár ezek a különbségek csökkentek az elmúlt évben, az átlagos költségszint tovább emelkedett. Három tényező is jelentősen növeli a lakosság pénzforgalmi költségeit: (1) az évenkénti inflációkövető díjemelések, (2) a tranzakciók darabszámával és értékével arányos díjak rendkívül magas súlya, (3) a pénzforgalmi árazási struktúra átláthatatlansága, és ebből következően az ügyfelek alacsony szintű informáltsága. Az MNB és a Bankszövetség között áprilisban megkötött 5 pontos megállapodás kezeli ezeket a problémákat, továbbá az NGM-mel kötött megállapodás rövidtávon megakadályozza a további díjemeléseket. A pénzforgalmi árazási problémák tartósan pedig a verseny erősítésével kezelhetőek. Ennek érdekében indokolt lehet a banki árazási gyakorlat további átalakítása, az árazás átláthatóbbá tétele és az ügyféltájékoztatás intenzitásának nagymértékű növelése, valamint a számlacsomagváltás és bankváltás egyszerűsítése.

További lépésekre van szükség a kisvállalatok, egyéni vállalkozók és a kereskedők költségeinek csökkentése érdekében. A magas pénzforgalmi költségek rontják ezeknek a szereplőknek a versenyképességét a külföldi versenytársaikhoz képest, ezzel pedig a teljes gazdaság versenyképességét csökkentik. A vállalati szektorban az elmúlt 5 évben 90 százalékkal emelkedtek a pénzforgalmi költségek, és a magas pénzforgalmi költségek jelentős terhet okoznak az egyéni vállalkozók számára is. A kártyaelfogadás költségei minden kereskedői szegmensben emelkedtek, a legnagyobb mértékben a legkisebb forgalmú kereskedőknél. Itt a forgalomarányos költség már 3,4 százalék, ami több mint a duplája az

MNB pénzforgalmi stratégiájában megfogalmazott, a hazai gazdaság versenyképessége szempontjából ideális 1,5 százalékos célnak.

A lakossági átutalásokhoz kötődő visszaélések értékének növekedése 2024-ben megállt, a fizetési kártyák esetén azonban számuk és értékük is emelkedett, ezért a bankok és a kártyatársaságok részéről egyaránt további erőfeszítések szükségesek a visszaélések visszaszorítására. Az MNB elvárásai alapján megvalósított banki fejlesztések, például a tranzakciós limitkezelés hatására mérséklődött az átutalásos visszaélések növekedése. A valós idejű szűrőrendszerekkel észlelt visszaélések aránya azonban továbbra is alacsony, ezeknek a rendszereknek a széleskörű alkalmazása elengedhetetlen a visszaélések érdemi csökkentéséhez. Ezt támogatja az átutalásoknál az MNB és a GIRO által 2025 közepén elindított Központi Visszaélésszűrő Rendszer is. Emellett az ügyféltájékoztatási tevékenységet is erősíteni kell, mert a visszaélések nagy többsége továbbra is az ügyfelek megtévesztésével történik, emiatt pedig a kárt is túlnyomórészt az ügyfelek viselik. Ennek támogatására új tagokkal bővült és meghosszabbításra került a KiberPajzs kezdeményezés.

A 2024-ben lefolytatott pénzforgalmi ellenőrzések alapján a vizsgált pénzforgalmi szolgáltatók működése általánosságban megfelelő volt, azonban kivétel nélkül az összes eljárásban kerültek feltárára hiányosságok. Az MNB az elmúlt évben hat pénzforgalmi ellenőrzési eljárást zárt le, és összesen 278 millió Ft összegű bírságot szabott ki. A leggyakoribb jogsértés a fizetési műveletek haladéktalan jóváírásához kapcsolódott, ami rontotta az ügyfelek likviditáskezelését és akár kár is érhetett az ügyfeleket, ha emiatt nem volt megfelelő fedezetük a saját fizetési megbízásaikra. Emellett a legtöbb vizsgálatban előfordult olyan megállapítás, amely a keretszerződés megkötését megelőző tájékoztatásra, valamint a keretszerződés formai és tartalmi követelményeire vonatkozott, és amely jogsértések alkalmasak lehetnek az ügyfelek döntésének hátrányos befolyásolására, vagy megtévesztésére is. A digitalizációs folyamatok felgyorsulásával párhuzamosan új lehetőségek nyíltak meg a visszaélések terén is, emiatt az MNB megkezdte a visszaélések megelőzéséről szóló ajánlás ellenőrzését is, amit 2025-ben tovább folytat, az ajánlás 2025. március 1-jén hatályba lépő szabályainak való megfelelés ellenőrzésével. Az azonnali fizetések terén történt változások, valamint a qvik fizetés tavalyi elindulásához kapcsolódóan az MNB a tavalyi vizsgálatokhoz hasonlóan de kibővítve annak tartalmát 2025-ben szektor szintű vizsgálatot indított mert ezekkel az ellenőrzésekkel biztosítható, hogy az új szolgáltatásokat minden piaci szereplő a jogszabályoknak és az MNB elvárásainak megfelelően alakítsa ki, oly módon, hogy az ehhez kapcsolódó ügyfélművelés a lehető legmagasabb szintű legyen, ezzel is elősegítve a qvik fizetések gyors elterjedését.

Az MNB és a pénzügyi infrastruktúrák rendszerüzemeltetői mindent megtesznek annak érdekében, hogy a lehető legmagasabb legyen az infrastruktúrák rendelkezésre állása, és amennyiben szükséges, intézkedéseket hoznak azért, hogy ez biztosított legyen. A hazai pénzügyi infrastruktúrák 2024-ben is magas rendelkezésre állással, hatékony és megbízható működéssel járultak hozzá a nemzetgazdaság működéséhez. A VIBER 2024-ben magas megbízhatósággal és biztonságosan üzemelt, az előző évhez képest kismértékben csökkent a szolgáltatás ellátásának kockázata. 2024-ben a BKR azonnali, napközbeni, és éjszakai elszámolása is megbízhatóan és biztonságosan működött. A KELER alapvetően megbízhatóan és biztonságosan üzemelt, bár az év felében nem érte el az elvárt szintet a rendelkezésre állás. A KELER KSZF magas megbízhatósággal és biztonságosan üzemelt, 1 hónapban ugyan a rendelkezésre állás nem az elvártaknak megfelelően teljesült, a trend mégis kedvező, a szolgáltatás ellátásának kockázata alacsony.

A pénzügyi infrastruktúrák forgalma, a VIBER kivételével 2024-ben növekedést mutatott. A VIBER-forgalom értéke közel 28 százalékkal csökkent, míg tételszáma 1,9 százalékkal növekedett. Összevetve az előző évvel a forgalom csökkenése az első 3 negyedév során volt jelentős, a betéti gyorstender 2023 októberi kivezetése miatt. A BKR három platformjában az összforgalom darabszáma és értéke egyaránt nőtt, közülük az azonnali fizetések forgalma bővült a leginkább, arányuk egyre nagyobb a teljes forgalomból. Az azonnali tranzakciók irányába történő átcsoportosulást követően a BKR három platformján az összesített forgalom értékének 82 százaléka a napközbeni elszámolásban, 15 százaléka az azonnali elszámolásban és 3 százaléka az éjszakai elszámolásban teljesült. 2024-ben a KELER által lebonyolított értékpapír ügyletek forgalmának értéke – főként az MNB kötvénykibocsátásai miatt – jelentősen emelkedett, a darabszámot tekintve pedig enyhe csökkenés volt megfigyelhető. A KELER KSZF által elszámolt piacok forgalma összesen 23 százalékkal nőtt a 2023-as forgalomhoz viszonyítva.

2024 során a VIBER résztvevők likviditása továbbra is bőségesen elegendő volt a volatilis fizetési forgalom lebonyolítására. A VIBER-résztvevők kibővített likviditása az év során viszonylag kiegyensúlyozottan 11 500 és 12 000 milliárd forintos szint között alakult. A 2023 utolsó negyedében történt csökkenés ellenére a likviditás továbbra is bőségesen elegendő volt a volatilis fizetési forgalom lebonyolítására. A résztvevők likviditására 2024-ben jelentős jegybanki eszköztár módosítás nem hatott. A rendszerben lévő bőséges likviditás következményeként továbbra is csak a VIBER-tranzakciók nagyon alacsony része kerül fedezethiány miatt sorba állításra. A BKR azonnali elszámolásához szükséges azonnali-likviditás szintjét, továbbá a BKR napközbeni és éjszakai elszámolásához szükséges VIBER-likviditás

szintjét is kellő biztonsággal tervezték a résztvevők 2024 során a forgalom gördülékeny lebonyolítása érdekében.

Az euróövezet jegybankjai az Európai Központi Bank vezetésével 2020-ban közös munkába kezdtek egy olyan digitális jegybankpénz megvalósítása érdekében, amely megfelel a modern gazdaság elvárásainak, ugyanakkor megőrzi a jegybankpénzre jellemző biztonságot és stabilitást. A digitális euró projekt a tervezési szakaszt követően a megvalósítás előkészítésének fázisába lépett. A jelenlegi időszakban a hangsúly a részletes működési és üzleti modell kidolgozásán, a lehetséges piaci szereplők bevonásán és feladataik meghatározásán van. A következő, 2025. novemberben induló végrehajtási szakaszban pedig az infrastruktúra létrehozásán és tesztelésén lesz a hangsúly. Az MNB továbbra is részt vesz a digitális jegybankpénzekkel kapcsolatos nemzetközi szakmai diskurzusban, és folyamatosan vizsgálja egy hazai digitális jegybankpénz esetleges jövőbeni bevezetésének szabályozási, pénzforgalmi és technológiai szempontjait.

Az új uniós pénzforgalmi szabályozás tovább egységesíti majd az európai elektronikus pénzforgalmi piac működését, valamint erősíti a fogyasztók védelmét és a piaci szereplők közötti versenyt. Emellett az elektronikus pénzforgalommal kapcsolatos visszaélések terén az elektronikus fizetési megoldások felhasználói számára is kézzelfogható változásokat vetít előre, felmerül a visszaélésekből fakadó károk egyenlőbb megosztása a fogyasztók és a pénzforgalmi szolgáltatók között, valamint egy új jogintézmény bevezetése, melynek keretében ellenőrzésre kerülne az átutalások során a számlaszám és a kedvezményezett név egyezősége.

Az Európai Unió 2027-től a nemzetközi trendekkel összhangban bevezeti a T+1 napos kiegyenlítést a tőkepiaci elszámolásoknál, ezzel tovább növeli a folyamatok gyorsaságát, és támogatja a gazdaság még hatékonyabb működését. A rövidebb elszámolási ciklusok bevezetéséhez szükséges európai szabályozás első lépései elkészültek, de a technikai részletszabályok kidolgozása még folyamatban van. 2025. február 12-én megjelent az Európai Bizottság kiegyenlítési ciklus rövidítésére irányuló szabályozási javaslata. Ez várhatóan előírja a rövidebb allokációs és visszajigazolási határidőket, a nyitott kommunikációs megoldások kötelező alkalmazását, és egyéb, az elszámolás hatékonyságát növelő technológiai megoldásokat. A kiegyenlítési ciklus rövidítése egyrészt jelentős előnyöket nyújt a befektetők számára, másrésztől kihívás elé állítja a piaci szereplőket, hiszen a kereskedés utáni infrastruktúrák és más szolgáltatást nyújtók számára csökkenti a rendelkezésre álló időt az ügylet tőzsdei kötése és a kiegyenlítés megtörténte között. Az MNB mind felügyeleti, mind pénzügyi infrastruktúra fejlesztői és felvigyázói szerepkörében figyelemmel kíséri és felméri a piac készülségét a T+1 átállásra.

1. Bevezetés

Az elektronikus fizetési szolgáltatások nagyobb arányú használatának számos kedvező hatása van a gazdaság működésére. Csökkenti a tranzakciók lebonyolításának társadalmi költségeit, hatékonyabbá teszi a reálgazdasági tranzakciókat, hozzájárul az adóelkerülés csökkentéséhez, támogatja az ország versenyképességének növelését és új gazdasági tevékenységek kialakulását teszi lehetővé. Az MNB aktívan részt vesz az elektronikus pénzforgalom fejlesztésében. Már gyakorlatilag minden helyzetben elérhető elektronikus fizetési alternatíva és jelentősen bővült az elektronikus fizetések használata is az elmúlt években. Az elektronikus pénzforgalom további fejlődésének támogatása érdekében a 2030-ig tartó pénzforgalmi stratégiában azonosításra kerültek azok a területek, ahol további előrelépésre van szükség. Az MNB az iparági szereplőkkel és társhatóságokkal együttműködve cselekvési terveket dolgozott ki az elektronikus fizetések használatának ösztönzése, a gyakoribb használatot akadályozó tényezők elhárítása és a szolgáltatásokat használók informáltságának javítása érdekében. A tervekben meghatározott intézkedések eredményeit a Fizetési rendszer

jelentésben publikálásra kerülő Pénzforgalmi Fejlettségi Mutatórendszerrel követi nyomon és rendszeresen értékeli.

A reálgazdasági és a pénzügyi tranzakciók lebonyolításához elengedhetetlen, hogy a pénzügyi infrastruktúrák megbízhatóan, biztonságosan és hatékonyan működjenek. Ennek biztosítása érdekében az MNB felvigyázza és felügyeli a pénzügyi infrastruktúrákat, nyomon követi a rendszerek működésének megbízhatóságát és hatékonyságát, a rendelkezésre állásukat, a résztvevők likviditáskezelését és a rendszerekben elérhető likviditás szintjét, valamint ellenőrzi a jogszabályoknak megfelelő működésüket. Az elektronikus pénzforgalomba vetett bizalom fenntartása és a pénzforgalmi szolgáltatások jogszabályoknak megfelelő működése érdekében az MNB ellenőrzi a pénzforgalmi szolgáltatókat. Ezzel biztosítható, hogy az ügyfelek minden esetben a jogszabályokban előírtak szerint tudják használni az elektronikus fizetési megoldásokat, és megkapják a szükséges tájékoztatást ezekről.

2. Pénzforgalmi folyamatok és a Pénzforgalmi Fejlettségi Mutatórendszer

Az MNB 2023-ban publikálta az új elektronikus pénzforgalmi stratégiáját, amelyben 2030-ig elérendő célokat határozott meg. A korábbi pénzforgalmi stratégia két célja közül az infrastruktúra fejlesztési cél teljesült a 2020-as évek elejére, hiszen a fizetési helyzetek túlnyomó többségében már lehetséges elektronikusan fizetni. A másik célja, a használatösztönzés terén is jelentős előrelépés történt, 2021-re a gazdaságban lebonyolított összes fizetési műveleten belül az elektronikus arány 31 százalékra emelkedett a 2010-es 10 százalék körüli értékről. Ezen eredmények alapján határoztuk meg az új célokat az elektronikus fizetési megoldások még szélesebb körű használatának támogatása érdekében.

Az MNB a rendelkezésére álló jelentős méretű pénzforgalmi adatvagyonra építve folyamatosan méri és értékeli a pénzforgalmi folyamatokat. Az MNB rendszeresen gyűjt adatokat a pénzforgalmi szolgáltatóktól az elektronikus fizetési megoldások használatára, az elektronikus fizetési infrastruktúrára és az ügyfelek pénzforgalmi költségeire vonatkozóan, továbbá a pénzügyi infrastruktúráktól azok működéséről. Emellett megkapja anonimizált módon a NAV online pénztárgép adatait, valamint rendszeresen végez kérdőíves felméréseket is a fizetési szokások pontos feltérképezése és az azt befolyásoló tényezők jobb megértése érdekében. Ezzel már egy évente mintegy 5 milliárd rekorddal bővülő, összességében több, mint 35 milliárd rekordból álló adatvagyon áll a rendelkezésére, aminek köszönhetően részletesen rálát a hazai elektronikus pénzforgalom minden szegmensére, és ezáltal részletesen tudja értékelni a folyamatokat.

Az MNB célja, hogy az elektronikus tranzakciók darabszám szerinti aránya a teljes gazdaságban 2030-ra legalább 60 százalék legyen széleskörű, általános használatösztönzési tevékenységekkel, és érje el a kétharmadot, amennyiben ezek mellett célzott használatösztönző tevékenységek is megvalósulnak. A korábbi stratégia eredményei alapján a következő időszakban a használatösztönzésre és az elektronikus fizetési szolgáltatásokkal kapcsolatos ismeretek javítására kell helyezni a hangsúlyt. Ezzel érhető el ugyanis, hogy az ügyfelek minden fizetési helyzetben megalapozottan tudjanak dönteni a számukra optimális fizetési módról használatáról.

A fejlesztendő területek és a további szükséges intézkedések meghatározására az MNB létrehozta a Pénzforgalmi Fejlettségi Mutatórendszert. A 18 mutató lefedi a pénzforgalom minden fejlesztendő területét, egyes mutatók az elektronikus pénzforgalom általános fejlettségét követik, emellett pedig a felhasználói és a kínálati oldal egyes részterületeit is külön mutatók követik. Ezekkel monitorozható az elektronikus tranzakciók aránya és használatának elterjedtsége, a verseny intenzitása, az innovatív szolgáltatások használata, a pénzforgalmi szolgáltatások árazása, valamint az ügyfelek ismeretei és hozzáállása ezekhez. A mutatórendszerrel azonosított fejlemények és továbblépési irányok alapján, az érintettekkel együttműködve az MNB néhány éves időszakot lefedő cselekvési terveket dolgoz ki. Az MNB folyamatosan nyomon követi a Pénzforgalmi Fejlettségi Mutatórendszer értékeinek alakulását, értékeli a fejleményeket, szükség esetén további intézkedésekre tesz javaslatot, és ezeket rendszeresen publikálja a Fizetési rendszer jelentésben annak érdekében, hogy a pénzforgalmi piac minden szereplője részletes információkkal rendelkezzen ezen a téren.

2.1. A PÉNZFORGALMI FEJLETTSÉGI MUTATÓRENDSZER AKTUÁLIS ÉRTÉKEI

2024-ben tovább emelkedett az elektronikus fizetési megoldások használata a teljes gazdaságban, ez a hatékonyságnövekedés a pénzforgalom területén pedig tovább támogatta a hazai gazdaság versenyképességének javítását. Minden főbb fizetési helyzetben emelkedett az elektronikus tranzakciók aránya, a fizikai fizetési helyzetekben, az online vásárlásoknál, a számlafizetéseknél és az ezeken túli, vállalati és lakossági szektoron belüli tranzakcióknál is. Gyorsan emelkedik az innovatív fizetési megoldások használata és egyre szélesebb ezek felhasználói köre is. A fenti folyamatokat támogatja, hogy a felnőtt lakosság egyre nagyobb része részesíti előnyben az elektronikus fizetési megoldások használatát, és az erre vonatkozó ismeretek is tovább emelkedtek az elmúlt évben. Továbbra is bővül azoknak az üzleteknek az aránya, ahol a vásárlások többségét elektronikusan fizetik, és ezzel párhuzamosan a legkisebb értékű vásárlásoknál is gyorsan emelkedik az elektronikus fizetések aránya.

Továbbra is több strukturális probléma hátráltatja a pénzforgalom fejlődését, ezek pedig rontják a gazdaság és a hazai bankszektor versenyképességét. A lakossági pénzforgalmi szolgáltatások árszintje tovább emelkedett, bár az ügyfelek közötti költségkülönbségek csökkentek. Az egyéni vállalkozók, a KKV-k és a kisebb forgalmú kereskedők esetén szintén magasak a költségek, ami rontja ennek a szektornak

a versenyképességét. Az átláthatatlan árazási struktúra mellett a pénzforgalmi piac egyre magasabb koncentrációja is csökkenti a verseny intenzitását, ami szintén negatívan hat a bankszektor versenyképességére. A fentiek mellett az elmúlt évben is csökkent a csak elektronikus jövedelemmel rendelkezők aránya, azonban még így is a lakosság több mint kétharmada így kapja a jövedelmét.

1. ábra

A hazai pénzforgalom fejlesztendő területeire vonatkozó fő megállapítások

A számok azt mutatják, hogy

előrelépés történt az alábbi területeken:

- Tovább emelkedett az elektronikus tranzakciók aránya a teljes gazdaságban
- Gyorsabban bővült az elektronikus vásárlások értékének aránya, mint az EU-ban
- Egyre nagyobb az elektronikus fizetés aránya a legkisebb összegű kiskereskedelmi tranzakciókon belül
- Jelentősen nőtt azoknak az üzleteknek az aránya, ahol többségben vannak az elektronikus fizetések
- Bővült az elektronikus számlafizetések aránya
- Továbbra is gyorsan emelkedett az innovatív fizetési szolgáltatások használata és bővült az ezt használó ügyfélkör
- Egyre többen részesítik előnyben az elektronikus fizetést
- Javultak az ismeretek az elektronikus fizetési szolgáltatások kapcsán
- Nőtt a 60 év felettiek számlalefedettsége
- Minimálisan emelkedett az ingyenes lakossági átutalások aránya

további intézkedésekre van szükség az alábbi területeken:

- Tovább emelkedett az átlagos költségszint a lakossági pénzforgalmi szolgáltatásoknál, bár az ügyfelek közötti költségkülönbség kismértékben csökkent
- A legkisebb kereskedők elfogadói költségei emelkedtek
- Csökkent a csak elektronikus jövedelemmel rendelkezők aránya
- Emelkedett a koncentráció a pénzforgalmi piacon
- Nem emelkedett tovább az aktívan elektronikusan tranzaktálók aránya
- Továbbra is minimális a harmadik fél szolgáltatásokat használók aránya

1. táblázat

A Pénzforgalmi Fejlettségi Mutatórendszer értékei

2021-es érték	2023-as érték	2024-es érték	2030-as célérték	2024-es változás
Fő indikátorok				
Elektronikus tranzakciók darabszám szerinti aránya				
31%	38%	42%	Széleskörű, általános használatosztónzéssel legalább a tranzakciók 60%-a, további célzott intézkedésekkel legalább a tranzakciók kétharmada	+4 százalékpont
Koncentráció az elektronikus pénzforgalmi szolgáltatások piacán				
2026	2221	2284	Legfeljebb 2000	+62
Elektronikus pénzforgalom éves többletnövekedése a gazdasági növekedéshez képest				
0,99	0,9	0,94	A mutató értékének változását évente egyedileg értékeljük	+0,04 *
Elektronikus vásárlások értékének aránya				
41%	47%	48%	Legalább 62%	+1 százalékpont
Elektronikus fizetési megoldások használata a végfelhasználói oldalon				
60 év felettiek számlapenetrációja				
71% (2020)	74%	78%	Legalább 91%	+4 százalékpont
Csak elektronikus jövedelemmel rendelkezők aránya				
75% (2020)	74%	68%	Legalább 80%	-6 százalékpont
Aktívan elektronikusan tranzaktálók aránya				
39%	49% **	49%	Legalább 50%	0 százalékpont
Harmadik fél (TPP) szolgáltatásokat használó ügyfelek aránya				
0,4%	0,4%	0,6%	Folyamatosan emelkedjen	+0,2 százalékpont
Innovatív fizetési megoldásokat használók aránya				
13%	20%	25%	Legalább 58%	+5 százalékpont
Elektronikus fizetési tranzakciók aránya a végfelhasználói oldalon				
Innovatív fizetési megoldások használati aránya				
9%	19%	23%	Legalább 54%	+4 százalékpont
Ingyenes lakossági átutalási tranzakciók aránya				
36%	40%	41%	Legalább 80%	+1 százalékpont
Elektronikus számlafizetések aránya				
71%	76%	79%	Legalább 80%	+3 százalékpont
Elektronikus fizetések térnyerése a legkisebb összegű kiskereskedelmi fizetéseken belül				
2,4	2	1,9	Legfeljebb 1,4	-0,1
Elektronikus fizetési módokkal kapcsolatos pénzügyi tudatosság, attitűd a végfelhasználói oldalon				
Elektronikus fizetést preferálók aránya				
48% (2020)	58%	69%	Folyamatosan emelkedjen	+11 százalékpont
Elektronikus pénzforgalommal kapcsolatos ismeretek				
A folyamatosan változó almutatók értékeit a stratégia teljesülését nyomon követő publikációk tartalmazzák			Folyamatosan emelkedjen	
A lakosság pénzforgalmi költség szintjének csökkenése				
2021 a bázisév, ehhez viszonyítva számoljuk a további években a mutató értékét	0%	0%	100%	0 százalékpont
A pénzforgalom fejlettsége a kínálati oldalon				
A legkisebb kereskedők által fizetett elfogadói költségek forgalomhoz viszonyított aránya				
2,6%	3,1%	3,4%	Legfeljebb 1,5%	+0,3 százalékpont
Elektronikus fizetési forgalom az elfogadó kereskedőknél				
20%	34%	40%	Legalább 40%	+6 százalékpont

*A mutató számításának módszertana pontosításra került, így a korábbi évek adatai is módosultak.

** Az MNB rendelkezésére álló adatok miatt kis mértékben változott a módszertan, így pontosabban lehet ügyfelenkénti adatokat vizsgálni. A 2021-es érték meghatározásához használt módszertannal számítva a további évek értékei a táblázatban szereplőnél néhány százalékponttal alacsonyabbak lennének.

2.1.1. Általános indikátorok

A mutatórendszer általános indikátoraival az elektronikus pénzforgalom általános, széleskörű trendjei követhetők nyomon. Az elektronikus tranzakciók teljes gazdaságban lévő darabszám szerinti aránya mellett ilyen a pénzforgalom

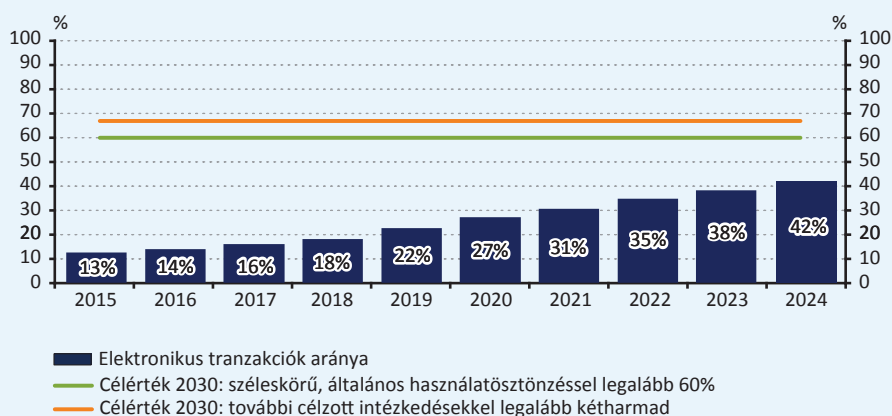
és a gazdaság növekedésének összevetése, az elektronikus pénzforgalom fejlődésének vizsgálata nemzetközi összehasonlításban, és a tranzakciószámok alapján számított piaci koncentráció mérése, amivel a verseny intenzitása követhető.

2.1.1.1. Elektronikus tranzakciók darabszám szerinti aránya

A mutató megmutatja, hogy a teljes gazdaságban hogyan változik az elektronikus tranzakciók számának aránya, aminek emelkedése segíti a gazdasági növekedést, valamint a társadalmi költségek és adóelkerülés csökkentését. Ez a fő indikátor az MNB azon alapvető pénzforgalmi stratégiai célját mutatja, hogy az elektronikus fizetési módok használata egy társadalmi szempontból hatékonyabb szintre növekedjen.

2. ábra

Az elektronikus tranzakciók darabszám szerinti aránya a teljes pénzforgalmon belül

Forrás: NAV online pénztárgép adatbázis, rendszeres banki adatszolgáltatások és kérdőíves felmérés alapján MNB becslés

Mutató értéke 2021	Mutató értéke 2023	Mutató értéke 2024	Változás 2024-ben	Célérték
31%	38%	42%	+4 százalékpont	legalább 60% / kétharmad

$$\text{Elektronikus tranzakciók darabszám szerinti aránya}^1 = \frac{\text{Elektronikus tranzakciók darabszáma}}{(\text{Késpénzes} + \text{elektronikus tranzakciók darabszáma})}$$

Az elmúlt évben a korábbiakhoz hasonló ütemben emelkedett tovább az elektronikus tranzakciók aránya a teljes pénzforgalmon belül, így már 42 százalék volt az elektronikus tranzakciók számának aránya 2024-ben. Minden fizetési helyzetet vizsgálva 4 százalékpontot emelkedett az

elektronikus tranzakciók darabszám szerinti aránya. A tranzakciók megoszlását tekintve a legtöbb tranzakció a fizikai jelenlétet igénylő – jellemzően bolti – fizetési helyzetekben van, amelyet az online pénztárgépek tranzakciós adataival lehet megbízhatóan nyomon követni. Ezekben a fizetési

¹ Elektronikus tranzakciók: a teljes gazdaságban lebonyolított összes elektronikus fizetési művelet, tehát a bolti és online elfogadóhelyeken történő vásárlások (jellemzően kártyás vásárlások és átutalások), az elektronikus számlafizetések (itt is lehetséges kártyás fizetés és átutalás, emellett csoportos beszédessel vagy a postai csekkek kártyás kifizetésével is történhet a teljesítés), illetve a különböző szektorokon (háztartások, vállalatok, állami szereplők) belüli és szektorok közötti elektronikus tranzakciók száma.

Késpénzes tranzakciók: a teljes gazdaságban lebonyolított összes késpénzes fizetési művelet, tehát a bolti és online elfogadóhelyeken történő vásárlások, a késpénzes számlafizetések (a postai csekkek késpénzzel történő teljesítése), illetve a különböző szektorokon (háztartások, vállalatok, állami szereplők) belüli és szektorok közötti késpénzes tranzakciók száma.

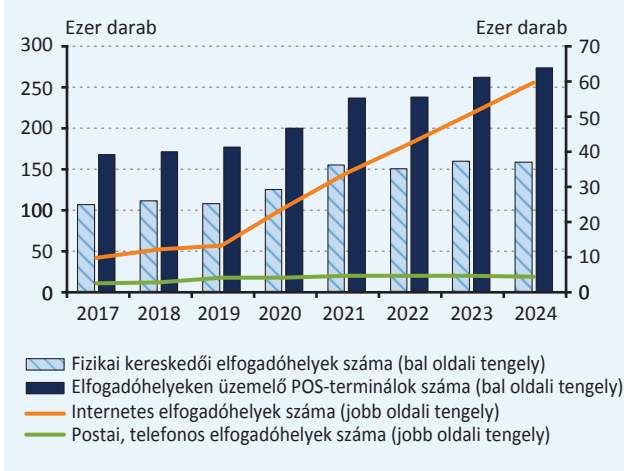
A fizetési tranzakciók között a megtakarítási, befektetési, hitelezési tranzakciók csak olyan mértékben jelennek meg, amíg a pénzmozgás legalább egy fizetési számlát érint.

helyzetekben a darabszám szerinti elektronikus arány 4 százalékpontos növekedéssel 43 százalékra emelkedett, míg az érték szerinti arány 3 százalékpontos növekedés után 57 százalék volt 2024-ben. A számlafizetések terén szintén folytatódott az elektronikus fizetési megoldások használatának terjedése, a 3 százalékpontos emelkedésnek köszönhetően már a számlák 79 százalékát fizették így. Ezek mellett folytatódott az online kereskedelem bővülése, és ezen a téren 5 százalékponttal 71 százalékra emelkedett az elektronikus fizetési megoldások használata². Továbbá a fenti fizetési helyzeteken túli, a vállalatok közötti és személyek közötti tranzakciók során jellemzően használt átutalások száma is 6,4 százalékkal emelkedett. Fontos azonban, hogy míg a vállalatok közötti fizetések túlnyomórészt elektronikus módon történnek, addig a magánszemélyek közötti tranzakciók, valamint a magánszemélyek által a vállalatok felé indított, különböző szolgáltatásokhoz kötődő fizetések nagy többsége továbbra is készpénzes.

2024-ben tovább növekedett az azonnali fizetést és a mobilbanki átutalásokat használó lakossági ügyfelek száma. 2024 során a magyarországi pénzforgalmi szolgáltatóknál vezetett fizetési számlák száma 2,8 százalékkal bővült. Egy év alatt 1 százalékponttal, 85,4 százalékra nőtt az interneten vagy mobilbankból hozzáférhető számlák aránya. Jelentős mértékben, 3,2 százalékponttal növekedett azon lakossági számlák aránya, melyről az ügyfelek indítottak mobilbanki átutalást, így már a lakossági számlák több mint harmadát (34 százalékát) használták ilyen módon is, míg az év során a lakossági számlák 42 százalékáról indítottak azonnali átutalást. Ezek mellett az év végén már mintegy 1,5 millió magyar ügyfél vezetett számlát külföldi szolgáltatóknál. Ugyanezen időszakban a hazai pénzforgalmi szolgáltatók által kibocsátott kártyák száma 2 százalékkal növekedett. Különösen a hitelkártyák száma bővült, éves alapon 4,6 százalékkal.

18 százalékkal bővült az internetes kártyaelfogadóhelyek száma 2024 során, ez is alátámasztja az átalakuló kiskereskedelmi folyamatokat, az online kereskedelem folyamatos térnyerését. A fizikai kereskedői elfogadóhelyek számában 2024 során nem történt jelentős változás, azonban az ezen üzemelő POS terminálok száma 4,3 százalékkal bővült, jelezve az egyre magasabb igényt az elektronikus fizetési lehetőség iránt. Ezzel egyidőben 17,8 százalékkal, több mint 9000 elfogadóhellyel bővült a hazai pénzforgalmi szolgáltatók internetes elfogadói hálózata, ezzel már közel 60 ezer internetes elfogadó üzemelt a hazai pénzforgalmi szolgáltatók elfogadóhálózatában.

3. ábra
A kártyaelfogadó hálózat főbb adatai

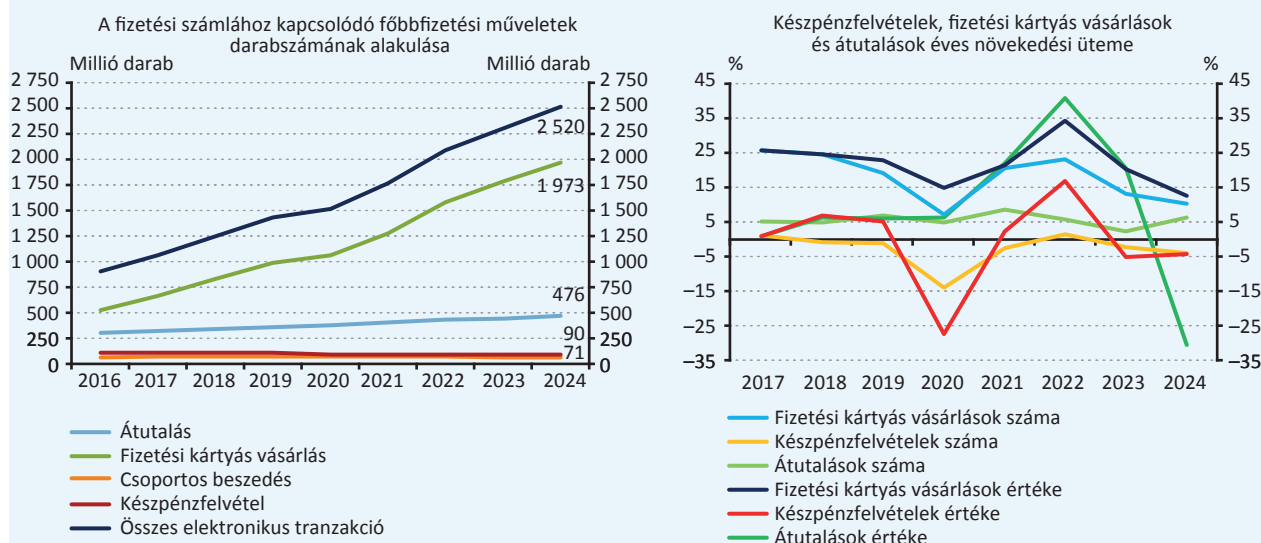
2024 során is tovább bővült a lakossági átutalási forgalom, az év során már több mint 200 millió lakossági átutalás történt. Az összes átutalás száma éves alapon 6,4 százalékkal növekedett, azonban ezek összértékét jelentősen csökkentették a vállalatcsoportokon belüli (cashpool) utalások. Ezen utalások az elmúlt évek kiemelkedő növekedési ütemének számottevő részét okozták, azonban nélkülük is egy folyamatos, egyenletesebb növekedési pálya rajzolódik ki. Ennek megfelelően a lakossági szektorban az átutalások összértéke 5,7 százalékkal, darabszáma pedig 8,5 százalékkal növekedett. Ezzel egyidőben mind az azonnali fizetési értékhatár 2023 szeptemberi megemelésének, mind a 2.4 fejezetben részletesebben is bemutatott qvik fizetések terjedésének köszönhetően, az azonnali fizetések darabszáma 12,2 százalékkal, értéke pedig 21,7 százalékkal lett magasabb.

Több mint 10 százalékkal emelkedett a fizetési kártyás vásárlási forgalom, a korábbi évekhez képest alacsonyabb arány pedig a magas bázis miatt így is több mint 180 millió darab új tranzakciót és mintegy 2200 milliárd forint többletforgalmat jelentett. Az előző évhez képest a fizetési kártyás vásárlások száma 10,2, értéke pedig 12,5 százalékkal növekedett, éves szinten megközelítve a 2 milliárd vásárlást, összesen majdnem 20 ezer milliárd forint értékben a hazai szolgáltatóknál. Szintén jelzi az elektronikus fizetési módok növekvő népszerűségét a készpénzfelvételek csökkenése. 2024-ben 4 százalékkal csökkent a készpénzfelvételek száma, összértékük pedig majdnem 600 milliárd forinttal (4,5 százalékkal) csökkent. Mindezek mellett 2024-ben már több mint 1500 milliárd forint vásárlást végeztek a hazai ügyfelek külföldi szolgáltatók kártyáival.

² A PwC Digitális Kereskedelmi Körkép 2024/II. alapján 2024 I-III. negyedévre vonatkozó adat.

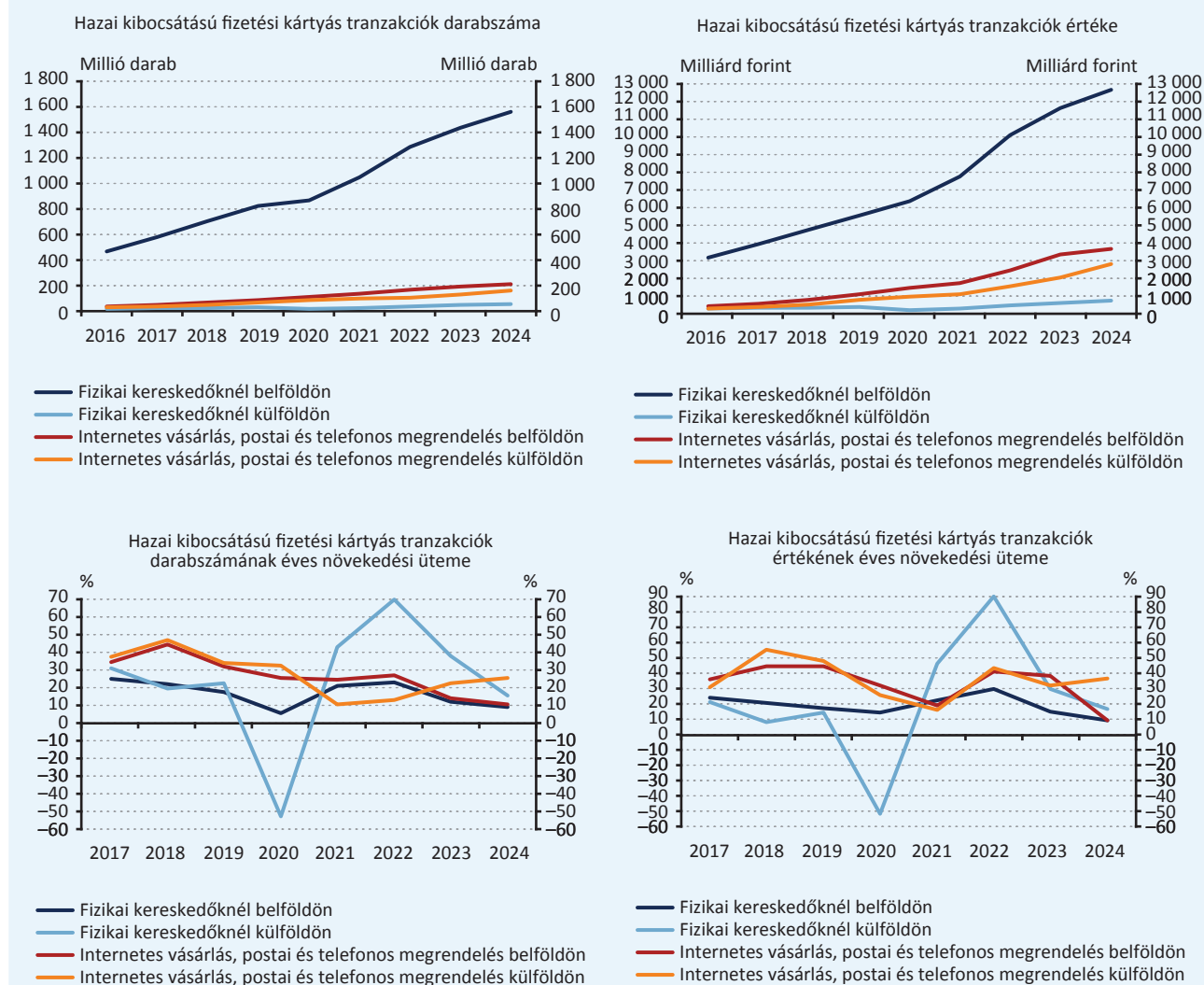
4. ábra

A főbb fizetési műveletek forgalmának alakulása és a forgalom éves változása

5. ábra

Fizetési kártyás vásárlási tranzakciók forgalma és a forgalom éves változása fizetési helyzetenként

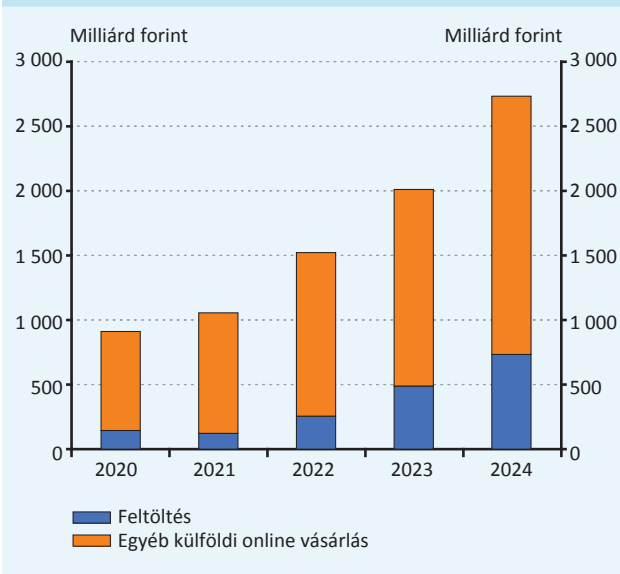

A kártyás vásárlási forgalom minden szegmensben dinamikusan emelkedett, egyre gyakoribb a kártyás fizetés belföldön, külföldön, online és fizikai kereskedőknél egyaránt. 2024-ben a fizetési kártyás vásárlások 78,9 százalékát tették ki a belföldi fizikai vásárlások, ami több mint 1 százalékpontos csökkenés 2023-hoz képest. Ezek darabszáma éves alapon 8,7 százalékkal, összértéke pedig 9,1 százalékkal növekedett. Ennél jelentősen gyorsabban bővültek a külföldi kártyás vásárlások mind fizikai környezetben, mind online. Bár a teljes forgalomnak még mindig csak 2,5 százalékát teszi ki, a külföldi fizikai kártyás vásárlások száma 15,5 százalékkal bővült, összértékük pedig 16,8 százalékkal nőtt. Ennél is nagyobb mértékben nőtték a külföldi online vásárlások. Ezek darabszáma egy év alatt 25,1 százalékkal, értéke pedig 37 százalékkal nőtt 2023-hoz képest.

Jelentősen emelkedett a külföldi online vásárlásokon belül a különböző külföldi fintech szolgáltatók felé indított számlafeltöltési tranzakciók aránya, az év során a külföldi online kártyás vásárlásokon belül több mint 745 milliárd forintnyi számlafeltöltési tranzakció történt. Ezen tranzakciók, melyek túlnyomórészt a külföldi fintech szereplőknél vezetett számlák feltöltési tranzakcióit tartalmazzák, 2024-ben már a külföldi online tranzakciók értékének több mint negyedét (27,1 százalékát) adták, amely arány éves alapon 2,8 százalékponttal nőtt. Így a 2024-ben lebonyolított számlafeltöltések összértéke 51,9 százalékkal több mint 2023-ban, jelentősen hozzájárulva a fent leírt forgalom bővüléséhez.

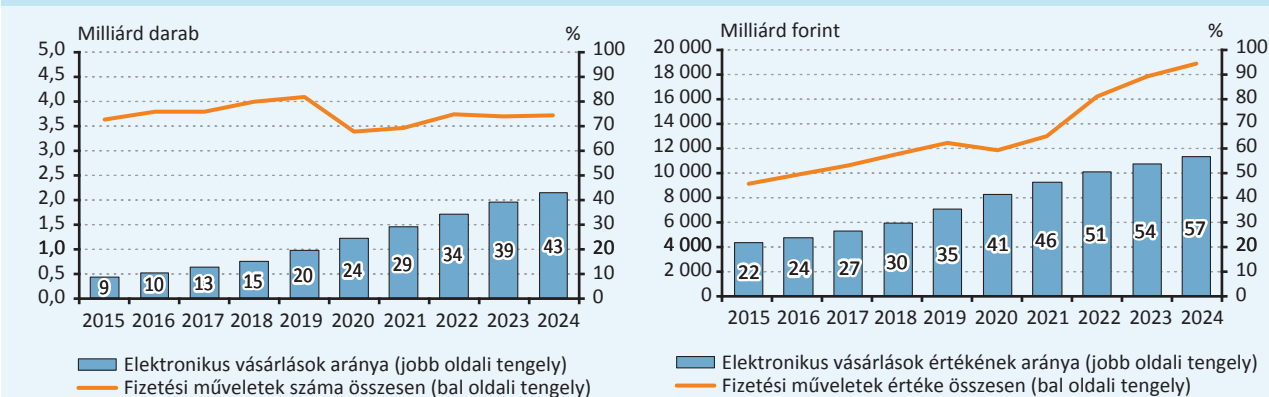
2024-ben 4 százalékpontos bővülést követően már a vásárlások 43 százalékát fizették elektronikus fizetési megoldásokkal az online pénztárgépet használó szektorban úgy, hogy eközben az összes vásárlás száma nem változott

6. ábra
Fintech számla feltöltési tranzakciók értéke a külföldi online kártyás vásárlásokon belül³

érdemben. A teljes gazdaságban lebonyolított összes fizetési művelet legnagyobb része azokban az üzletekben, vendéglátóhelyeken és szolgáltatóknál történik, ahol OPG-t használnak, ezért amennyiben itt bővül az elektronikus fizetési megoldások használata, az a teljes gazdaság szintjén is növeli a hatékonyságot. Kedvező, hogy az elmúlt évben tovább bővült az elektronikus fizetési módok használata ebben a szektorban, és a tranzakciók 43 százaléka, a vásárlások összértékének pedig 57 százaléka ilyen módon történt. Mindez úgy, hogy az összes vásárlási tranzakció száma érdemben nem változott, míg a vásárlások összértéke 6 százalékkal nőtt a megelőző évhez képest.

7. ábra
A tranzakciók száma és értéke, valamint az elektronikus tranzakciók aránya az online pénztárgépet használó szektorban

Forrás: NAV OPG adatbázis, MNB számítás

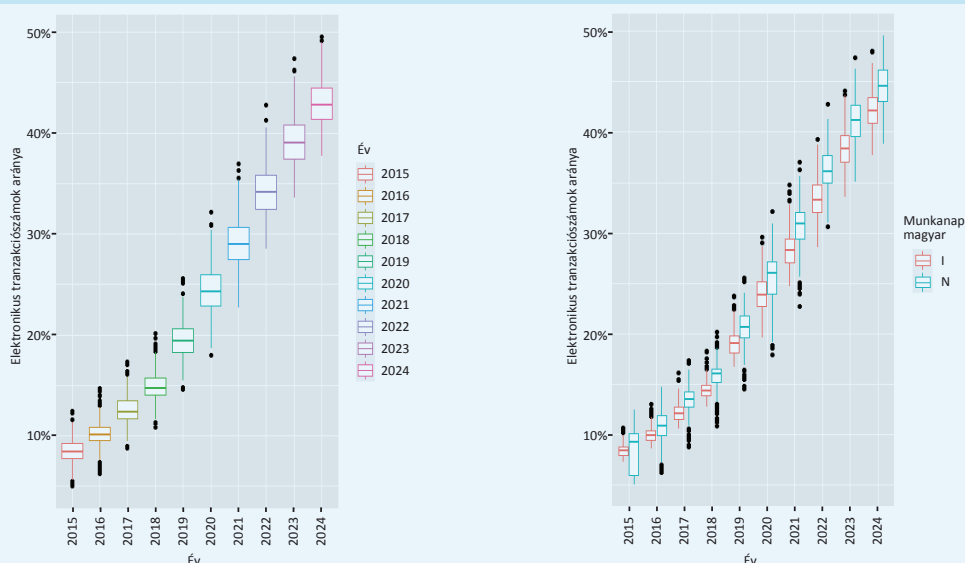
³ A külföldi online vásárlási forgalom 2025 előtt nem tartalmazta az összes feltöltési tranzakciót, így az összes feltöltési tranzakció összértéke az ábrán láthatónál magasabb volt, 2024-ben 1656 milliárd forint.

Az elektronikus tranzakciók arányában továbbra is jelentős eltérések vannak mind éven, mind pedig hónapon belül, és a 2024-es év napjaiban mért elektronikus arányok nagy mértékben meghaladták a 2023-as év napjaiban mért értékeket. A teljes évet vizsgálva jelentős különbségek voltak a napok között az elektronikus fizetések arányában, a legalacsonyabb aránnyal rendelkező napon mindössze a vásárlások 38 százalékát fizették elektronikusan a vásárlók, a legmagasabb arány esetén viszont a vásárlások majdnem felét ilyen módon fizették. A munkanapok és a munkaszüneti

napok közötti nagymértékű eltérések továbbra is fennmaradtak, ami mutatja, hogy fizetési helyzetenként még mindig érdemi eltérések vannak a fizetési szokásokban. Ezt támasztja alá az elektronikus arányok hónapon belüli, heti szintű alakulása is. A korábbi évekhez hasonlóan továbbra is a hónapok második hetében a legmagasabb az elektronikus tranzakciók aránya, amikor feltételezhetően a hónap eleji bérfizetésekhez időzített nagyobb értékű, és nagyobb arányban elektronikusan fizetett vásárlások történnek.

8. ábra

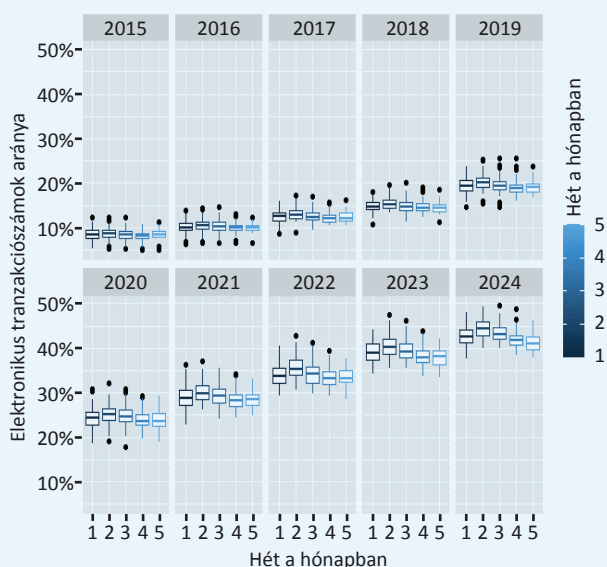
Az online pénztárgépeken és automatakon rögzített tranzakciók napi szintű elektronikus arányának kvartilisei az egyes években és az egyes évek munkanapjain és munkaszüneti napjain

Forrás: NAV OPG adatbázis, MNB számítás

9. ábra

Az online pénztárgépeken és automatakon rögzített tranzakciók napi szintű elektronikus arányának kvartilisei a különböző hónapokon belüli hetek szerint az egyes években

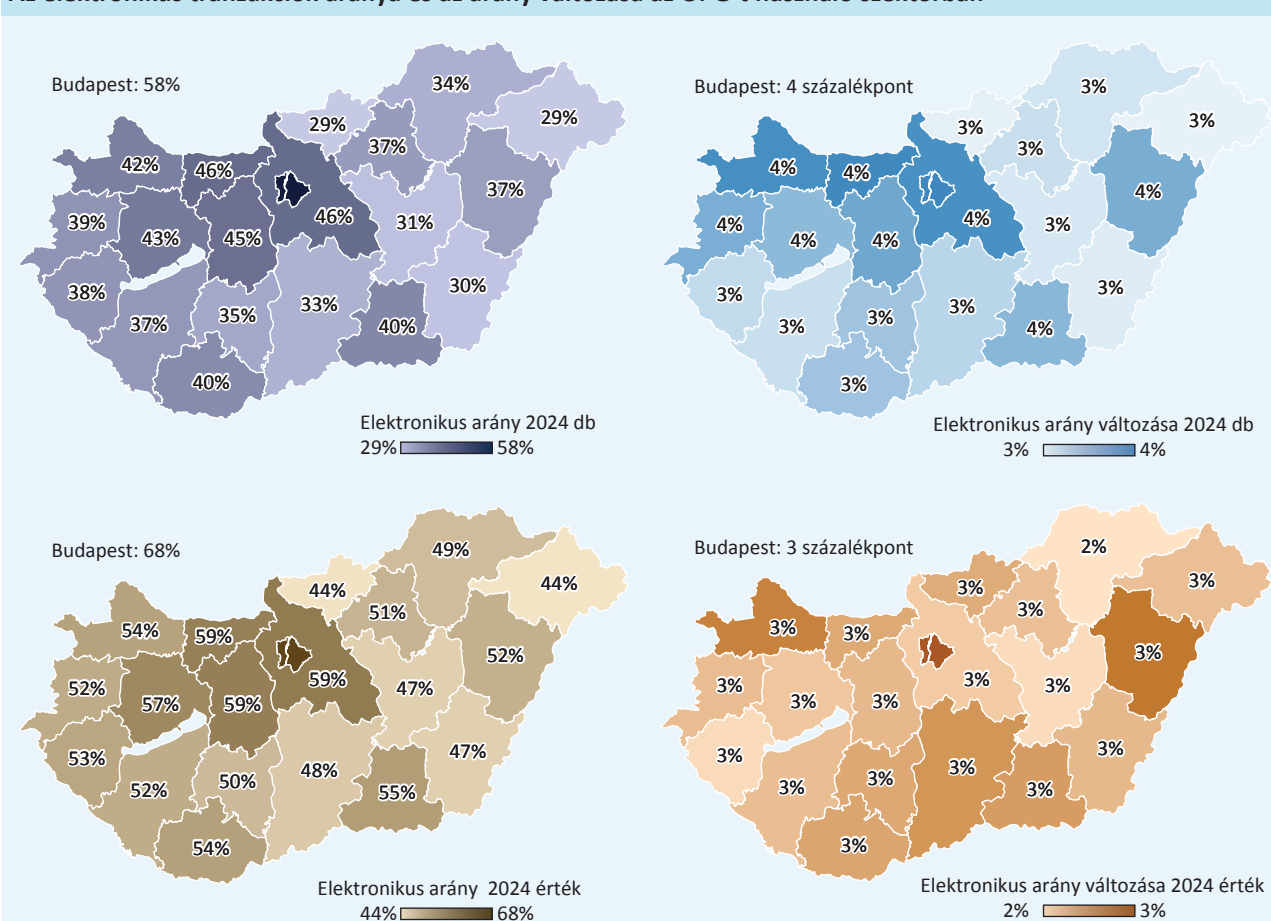
Forrás: NAV OPG adatbázis, MNB számítás

Területileg továbbra is nagy, akár 29 százalékpontos különbségek vannak a Budapesten és az egyes vármegyékben megfigyelt elektronikus arányok között. Az egyes vármegyékben és Budapesten az elektronikus tranzakciók arányának változásában kisebb mértékű eltérések voltak éves szinten, darabszámban 3-4, értékben pedig 2-3 százalékpontos

növekedés volt 2024-ben. Míg Budapesten a vásárlások 58 százalékában fizettek elektronikusan, addig Szabolcs-Szatmár-Bereg és Nógrád vármegyében a vásárlások 29 százalékánál. Az elektronikus arányok értékében hasonló mértékű eltérések vannak, 44-68 százalék között alakult az arány országsszerte.

10. ábra

Az elektronikus tranzakciók aránya és az arány változása az OPG-t használó szektorban

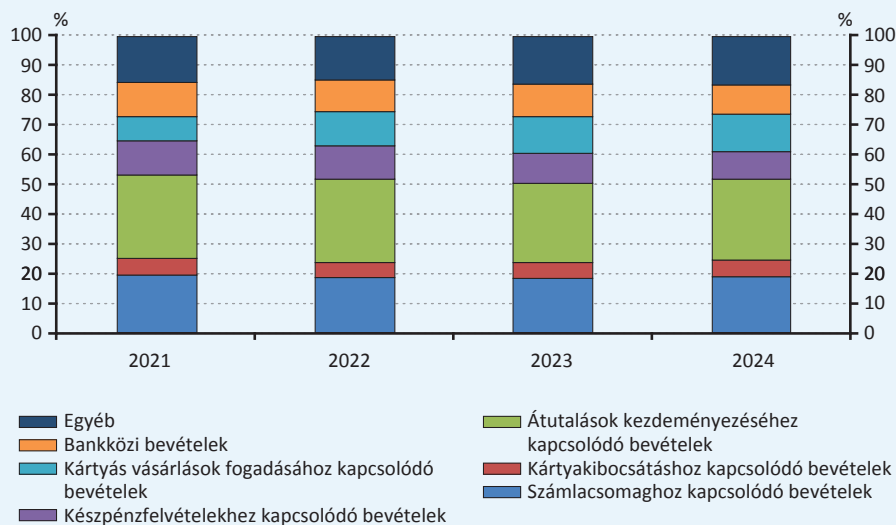

Forrás: NAV OPG adatbázis, MNB számítás

A banki pénzforgalmi bevételek folyamatos és nagymértékű növekedése rontja a gazdaság versenyképességét, nem megfelelő struktúrája pedig akadályozza az elektronikus fizetési megoldások gyakoribb használatát. 2024 során a hazai szolgáltatók pénzforgalmi bevételei 14,8 százalékkal 969 milliárd forintra növekedtek. A pénzforgalmi bevételek struktúrájában nem történt jelentős változás. Legnagyobb mértékben, 21,7 százalékkal a fizetési kártya kibocsátáshoz kapcsolódó bevételek nőttek, de a bevételek legnagyobb részét, több mint negyedét (27,3 százalékát), továbbra is az átutalások indításához kapcsolódó bevételek teszik ki. Az év során a pénzforgalmi bevételek 28,9 százaléka volt fix, időszaki (pl. havi vagy éves) díjakhoz kapcsolódó, 13,0 százaléka tranzakciószámmal arányos és

58,1 százalék a tranzakciók értékével arányos. Ezen belül a lakosnál volt a legalacsonyabb a tranzakciós díjak aránya, ez 51 százalék volt, míg az egyéni vállalkozóknál 64, a vállalati ügyfeleknél pedig 76 százalékos volt ez az arány. A vállalatok által gyakran használt átutalások esetén pedig kimagasló, 90 százalék feletti volt az értékarányos banki bevételek súlya. Ezek a tranzakciók számával vagy értékével arányos költségek az elektronikus fizetési szolgáltatások gyakoribb használatával, valamint az infláció következtében emelkedő tranzakciós értékekkel jelentős többletköltségeket okoznak az ügyfeleknek még banki díjemelések nélkül is, így pedig hátráltatják az elektronikus pénzforgalom fejlődését és ezzel rontják a gazdaság versenyképességét.

11. ábra
Banki bevételek megoszlása a főbb bevételi kategóriák szerint

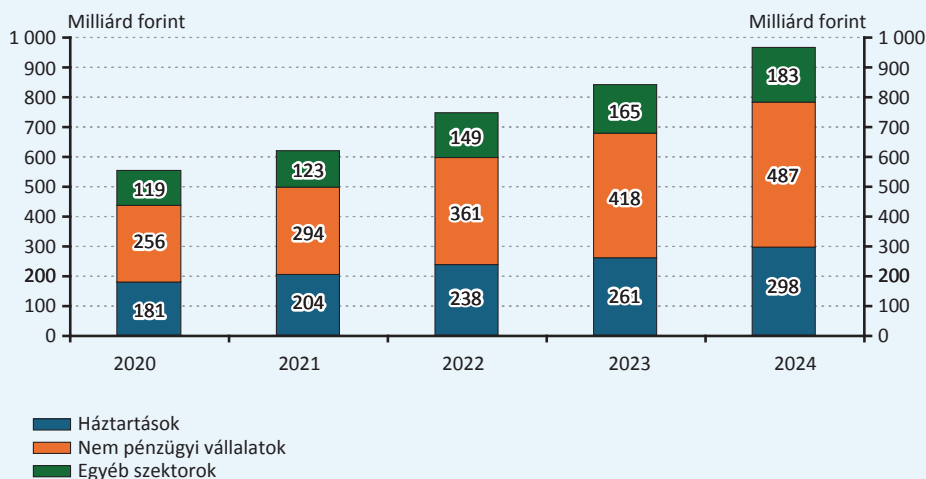

Az elmúlt években a bankok inflációkövető díjemelési hatására és a tranzakciós díjak magas aránya miatt jelentősen emelkedtek az ügyfelek pénzforgalmi költségei, 2020-2024 között a lakosság esetén közel 65 százalékkal, a vállalati szektorban pedig még ennél is nagyobb mértékben, több mint 90 százalékkal. A vállalati szektorban látható jelentős mértékű költségnövekedésnek a pontos értelmezéséhez fontos figyelembe venni, hogy ebben az időszakban a szektor szereplői által lebonyolított átutalási és beszedési forgalom összértéke 67 százalékkal, a számukra vezetett számlák száma pedig kevesebb, mint 11 százalékkal emelkedett. A vállalati ügyfeleknek jogszabályi előírások miatt is kevesebb lehetősége van az elektronikus tranzakciók kiváltására, valamint a lakossághoz hasonlóan további

szolgáltatások igénybevétele (hitelezés, kártyaelfogadás) nehezíti a bankváltást. A lakossági ügyfelekhez hasonlóan alacsony intenzitású a verseny ebben a szegmensben is, ami kifejezetten a kisebb vállalkozások és az egyéni vállalkozók számára okoz jelentős többletköltségeket.

Különösen hátrányosak a magas költségek a jellemzően alacsonyabb bevétellel rendelkező egyéni vállalkozók számára. Egy egyéni vállalkozói számlára eső éves átlagos számlavezetési díj a tranzakciós költségeket nem számolva 2024-ben 35 733 forint volt. Szintén magasak az ezt a szektort terhelő átutalási díjak, az év során a szektorban az átutalások indításáért beszedett bevételek az átutalási forgalom értékének 0,27 százalékát tették ki.

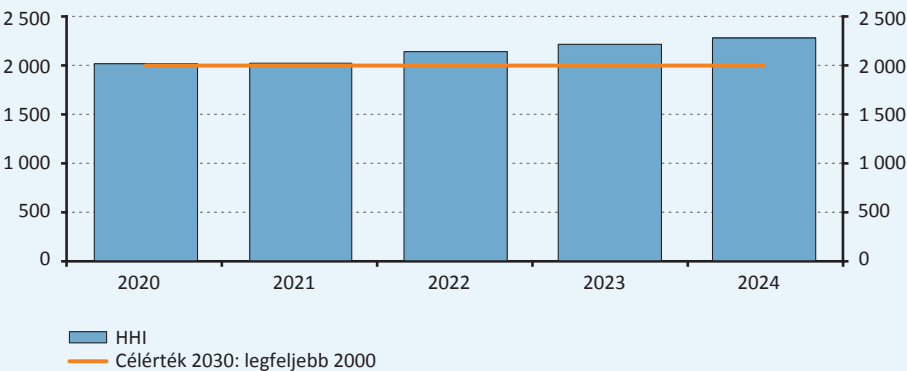
12. ábra
Pénzforgalmi szolgáltatásból származó bevételek az ügyfelek szektoronkénti megbontásában

2.1.1.2. Koncentráció az elektronikus pénzforgalmi szolgáltatások piacán

Az MNB a pénzforgalmi szolgáltatók ügyfelei által indított tranzakciókon keresztül méri a piaci szereplők részesedését a teljes szektoron belül, és ez alapján határozza meg a piaci koncentráció mértékét. Minél alacsonyabb az index értéke, annál kevésbé koncentrált a piac, 2000 alatti érték esetén közepes vagy alacsony piaci koncentrációról beszélünk. Ha a pénzforgalmi szolgáltatók között erős verseny alakul ki az ügyfelekért, akkor annak eredményeként az ügyfelek olcsóbb és magasabb minőségű szolgáltatásokat vehetnek igénybe.

13. ábra
Herfindahl–Hirschman-index (HHI) értéke az elektronikus pénzforgalmi tranzakciók piacán

Mutató értéke 2021	Mutató értéke 2023	Mutató értéke 2024	Változás 2024-ben	Célérték
2 026	2 221	2 284	+62	legfeljebb 2000

Herfindahl–Hirschman-index (HHI) az indított elektronikus tranzakciók arányában⁴ = $s_1^2 + s_2^2 + \dots + s_n^2$

A tranzakciószámok alapján számított piaci koncentráció tovább emelkedett tavaly, ez tovább mérsékelheti a piaci verseny intenzitását a pénzforgalmi szolgáltatások piacán, ami pedig hosszabb távon magasabb költségeket és lassabb szolgáltatásfejlesztést jelenthet az ügyfeleknek. Éves szinten 2,8 százalékkal emelkedett a koncentráció mértéke. A hazai piaci szereplők által indított tranzakciók számának egyenetlen eloszlása jelentősen befolyásolja az egyes szereplők piaci súlyát, ezen keresztül pedig meghatározza a mozgásterüket az új szolgáltatások bevezetése és a szolgáltatások árazása terén. Ez több esetben is lassabb innovációs folyamatokat és magasabb árakat eredményez ebben a piaci szegmensben. A piaci koncentráció csökkenése a kisebb hitelintézetek tranzakciószámának nagyobb arányú emelkedésével vagy egy új, jelentős tranzakciót generáló szereplő térnyerésével valósulhatna meg.

A hagyományos hazai szereplők mellett megjelenő külföldi pénzforgalmi szolgáltatók jelentősen élénkíthetik a versenyt a pénzforgalmi piacon. A magyarországi székhelyű

vagy itt fiókteleppel rendelkező pénzforgalmi szolgáltatók mellett már a külföldi szereplők is több mint 1,5 millió magyar ügyféllel rendelkeztek 2024 végén. Ezek a külföldi pénzforgalmi szolgáltatók felhasználóbarát szolgáltatásokkal, kedvező árázással és ügyfélbarát alkalmazásokkal jelentős ügyfélkört tudnak magukhoz vonzani. Ezzel jelenlétük jelentősen növeli a versenyt a pénzforgalmi piacon, javítva az ügyfelek számára elérhető banki ajánlatokat.

A külföldi szolgáltatók által kibocsátott kártyákkal a hazai ügyfelek már több mint 1500 milliárd forint vásárlást végeztek 2024 során, az ügyfélkör jelentős része azonban továbbra is másodlagos bankszámlaként használja ezeket a szolgáltatásokat. Bár ez egyértelműen jelzi ezen szolgáltatók népszerűségét, azonban ezen kártyák használati jellemzői továbbra is jelentősen eltérnek a hazai szolgáltatókétól. Az egy kártyára eső forgalom jelentősen alacsonyabb, és ezek a vásárlások sokkal nagyobb arányban történnek online és külföldön. Ezek alapján gyakori a külföldi szolgáltatók második bankszámlaként való használata, mivel ezek

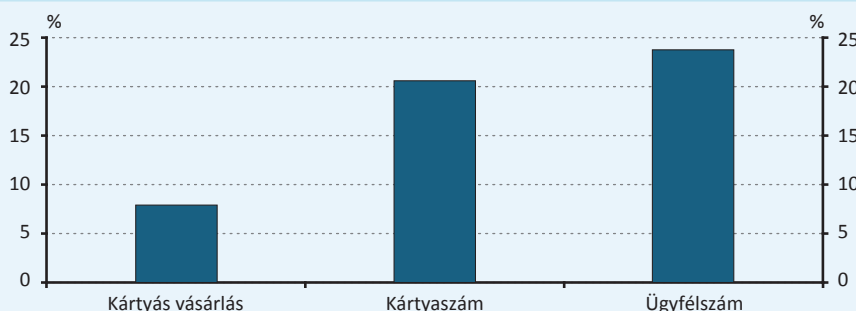
⁴ s: a pénzforgalmi szolgáltató piaci részesedése az összes indított elektronikus tranzakcióból. Az elektronikus tranzakciók között figyelembevételre kerültek a hazai kibocsátású kártyákkal kezdeményezett tranzakciók, valamint az átutalások és a csoportos beszédések esetében a terhelési oldal (a fizető fél oldali adatok).
n: a pénzforgalmi szolgáltatói szektor szereplőinek száma

a szereplők sokszor ingyen nyújtanak alapszolgáltatásokat, viszont nem feltétlenül érhető el náluk a teljes banki szolgáltatási kör.

A külföldi szolgáltatók együtt számított ügyfélköre alapján már a magyar bankok élmenyőzébe tartoznának, ügyfélszámuk és forgalmuk alapján egyaránt. Ügyfélszámuk

alapján ezek a szolgáltatók Magyarország harmadik legnagyobb bankja lettek volna 2024 végén, míg a fizetési kártyás forgalmuk szerint az ötödik legnagyobb intézmény helyét vennék át. Azonban fontos kiemelni, hogy mind betétátlományban, mind átutalási forgalomban ezek a szolgáltatók elmaradnak a fentiekhez hasonló pozíciókat elfoglaló hazai intézményektől.

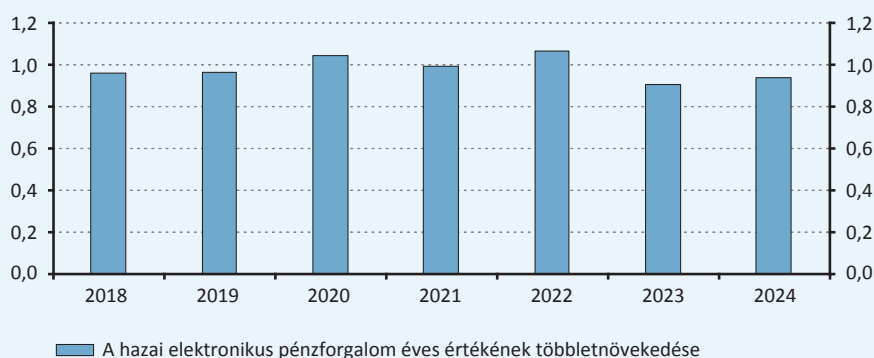
14. ábra
Külföldi szolgáltatók főbb pénzforgalmi adatainak aránya a magyar bankszektorhoz képest

2.1.1.3. Elektronikus pénzforgalom éves többletnövekedése a gazdasági növekedéshez képest

Az elektronikus pénzforgalom összértékének változását egyaránt befolyásolja a fizetési szokások, a nemzetgazdasági teljesítmény és az árszint változása. A gazdasági növekedés vagy az infláció hatására a készpénzes és elektronikus fizetési módok darabszám szerinti arányának változása nélkül is emelkedik az elektronikus pénzforgalom összértéke. Ezzel a mutatóval nyomon követhető a teljes gazdaság szintjén a pénzforgalom összértéke és a GDP változásainak egymáshoz viszonyított alakulása.

15. ábra
Elektronikus pénzforgalom éves többletnövekedése a gazdasági növekedéshez képest

Megjegyzés: A mutató számítása során idéntől az átutalási forgalom esetén a vállalatcsoporton belüli cash-pool forgalomtól szűrt adatot vesszük figyelembe, ezt a szűrést 2020-ig visszamenőleg is alkalmaztuk, így 2020-tól a mutató értéke eltér a korábban publikálttól. Ezzel összhangban a korábban publikált célérték teljesülése helyett a mutató értékének változását évente egyedileg értékeljük.

Mutató értéke 2021	Mutató értéke 2023	Mutató értéke 2024	Változás 2024-ben	Célérték
0,99	0,9	0,94	+0,04	A mutató értékének változását évente egyedileg értékeljük
Elektronikus pénzforgalom éves többletnövekedése a gazdasági növekedéshez képest ⁵			=	$\frac{\text{Elektronikus pénzforgalom éves értékének növekedése}}{\text{GDP éves növekedése}}$

⁵ Az elektronikus pénzforgalmi tranzakciók az átutalásokat (forint egyedi és csoportos, deviza, bel- és külföldi egyaránt), a csoportos beszedéseket, valamint a hazai kibocsátású fizetési kártyákkal lebonyolított tranzakciókat tartalmazzák. Ezek éves összértékének százalékos változása van elosztva a GDP éves százalékos változásával.

Az elmúlt évben a folyóáron számított GDP-nél lassabb ütemben bővült a hazai elektronikus pénzforgalom összértéke, kismértékben azonban így is emelkedett a mutató értéke. 2024-ben az elektronikus pénzforgalom értéke 1,3 százalékkal bővült 662 ezer milliárd forintra, ez a növekedés kismértékben elmaradt a folyóáron számított GDP bővülésétől, ami tavaly 7,9 százalékkal 81,5 ezer milliárd forintra emelkedett. Ez azonban nem jelenti azt, hogy nem volt előrelépés az elektronikus pénzforgalom terén. Ahogy a további mutatók alapján is látszik, számos részterületen, például a lakosságot leginkább érintő kiskereskedelmi és számlafizetési tranzakcióknál tovább folytatódott az elektronikus fizetések arányának emelkedése. Emellett a vállalati pénzforgalom jelentős része már korábban is elektronikus volt, hiszen számos esetben sem lebonyolítási, sem jogszabályi lehetőség nincs a készpénzes fizetésre.

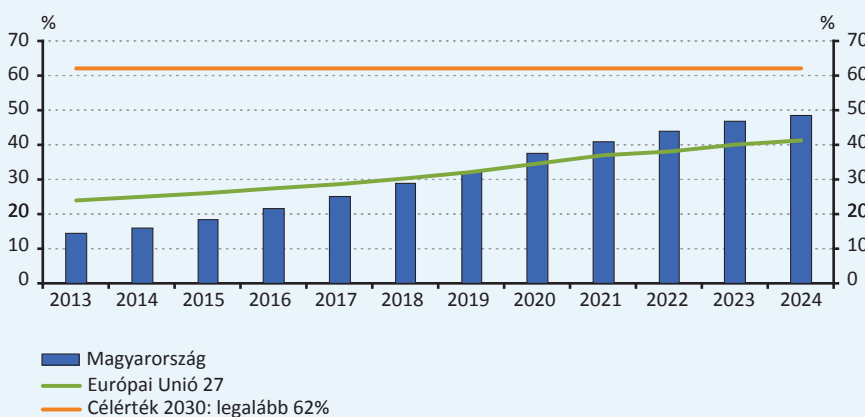
A mutató értékének értelmezése kapcsán fontos ugyanakkor figyelembe venni, hogy azt a külkereskedelmi egyenleg alakulása nagymértékben képes befolyásolni. Míg a GDP

emelkedésére az exportnak az importnál gyorsabb növekedése van hatással, addig a hazai gazdasági szereplők által indított elektronikus fizetési műveletek értékének növekedését éppen az import bővülése ösztönzi. Ennek oka, hogy a mutatóval a hazai gazdasági szereplők által indított tranzakciók összértékének alakulását, ezen keresztül pedig a fizetési szokásaik változását követjük. Az export növekedésével azonban éppen a hazai szereplők irányába külföldről indított tranzakciók összértéke emelkedik, amit nem tartalmaz a mutató. 2024-ben az export nominális értéke ugyan nem változott érdemben, mindössze 0,4 százalékkal csökkent, az import nominális értéke 2,3 százalékkal lett alacsonyabb, így a nettó export 31,2 százalékkal emelkedett. Ez növelte a GDP-t, miközben a külkereskedelem kapcsán a hazai gazdasági szereplők által indított tranzakciók összértéke csökkent. Az előzőek alapján tehát a mutató alapvető célja, hogy átfogó képet adjon a hazai pénzforgalom és a teljes gazdaság teljesítményének egymáshoz viszonyított alakulásáról, a pénzforgalmi folyamatok pontos értékeléséhez azonban a mutatórendszer többi elemének a vizsgálata is szükséges.

2.1.1.4. Elektronikus vásárlások értékének aránya

A mutató segítségével meghatározható, hogy az összes lakossági fogyasztáson belül mekkora az elektronikus vásárlások éves aránya, illetve ez összevethető a nemzetközi adatokkal is. A magasabb érték az elektronikus fizetési módok intenzívebb használatára utal a fogyasztók körében, azaz arra, hogy a vásárlások mind nagyobb hányada kerül lebonyolításra készpénz használata nélkül, így a hazai elektronikus pénzforgalmi piac fejlődését is jól mutatja.

16. ábra
Elektronikus vásárlások értékének aránya

Megjegyzés: A 2024-re vonatkozó Európai Unió 27 adat becslés a 2024 első féléves adatok alapján.

Forrás: EKB, Eurostat, MNB

Mutató értéke 2021	Mutató értéke 2023	Mutató értéke 2024	Változás 2024-ben	Célérték
41%	47%	48%	+1 százalékpont	legalább 62%
Elektronikus vásárlások értékének aránya ⁶ = $\frac{\text{Elektronikus vásárlások éves összértéke}}{\text{Éves lakossági fogyasztás}}$				

⁶ Elektronikus vásárlások: Jelenleg a mutató számlálója a kártyás fizetések adatait tartalmazza az elektronikus fizetési módok közül, mivel ez a készpénz leggyakrabban használt alternatívája. A későbbiekben, például az azonnali fizetési elfogadói hálózat bővülésével más elektronikus fizetési módok adatai is bekerülhetnek a mutató számításához használt adatok közé. A nevezőben a háztartások éves fogyasztása szerepel.

Az elektronikus vásárlások aránya továbbra is az EU átlagnál gyorsabban emelkedik Magyarországon, 2024-ben több mint 1 százalékponttal nőtt ennek értéke. Ezzel a hazai érték már 7 százalékponttal haladja meg az EU-s átlagot. Az elmúlt években a növekedést leginkább az online kártyás vásárlások számának és értékének nagy arányú növekedése támogatta, illetve kisebb mértékben a mobiltelefonos fizetés egyre szélesebb körben történő elterjedése is befolyásolta ezt. Ezen felül a kiskereskedelemben folyamatosan bővült az elektronikus tranzakciók aránya, ami szintén pozitívan befolyásolta a mutató alakulását. A jövőben pedig az azonnali fizetésre épülő qvik szolgáltatások elterjedése is hozzájárulhat a növekedési ütem fenntartásához, vagy akár növeléséhez.

2019 óta a kártyás vásárlások értéke két és félszeresére növekedett. 2019-ben a hazai szolgáltatók által kibocsátott kártyákkal lebonyolított vásárlási forgalom mindössze 7,7 ezer milliárd forint volt. Ezzel szemben 2024-ben a fizetési kártyás forgalom már 19,7 ezer milliárd forintot tett ki. Ugyanezen időszakban a kártyás vásárlások darabszáma majdnem megduplázódott, 995 millióról 1 973 millió darabra nőtt. Ez jelzi az elektronikus fizetések nagymértékű térnyerését, azonban jelentős eltérések láthatók egyes fizetési helyzetek között.

2019 óta jelentősen átrendeződött a kártyás fizetések összetétele, különösen a külföldi online fizetések nőttek nagy mértékben. Míg 2019-ben a kártyás fizetések értékének mindössze 23,5 százaléka volt online vásárlás, 2024-re ez az érték 32,4 százalékra nőtt. Ugyanezen időszakban a külföldi vásárlások értékének aránya 13,9 százalékról 17,5 százalékra nőtt. A növekedéshez hozzájárult a turizmus növekedése, és minimálisan bővült a határmenti külföldi vásárlások értéke is, azonban a külföldi vásárlások növekedését főleg a külföldi online fizetések bővülése okozta. Ezek a fizetések 279

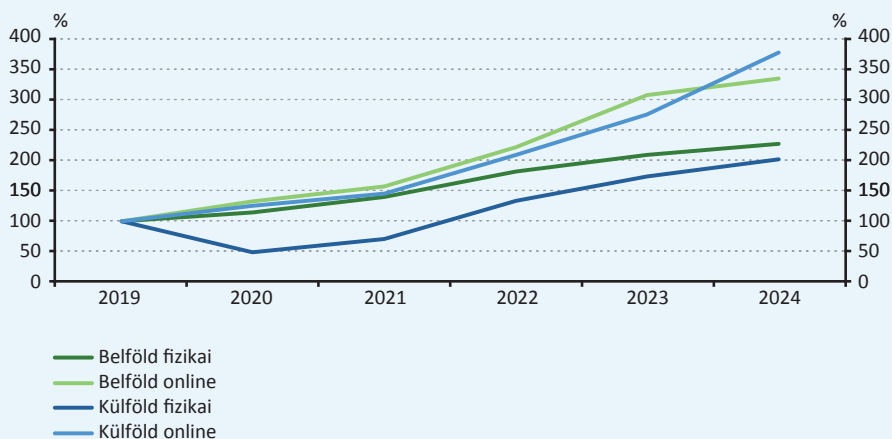
százalékkal nőttek 2019 óta, míg a belföldi online fizetések 236 százalékkal bővültek. A külföldi online fizetések gyors növekedése több okra vezethető vissza. Egyrészt 2019 óta egyre nagyobb számban jelentek meg digitális szolgáltatások, előfizetések, valamint szoftver vásárlások nemzetközi techcégeknél, ilyen például a streaming szolgáltatók elterjedése. Szintén hozzájárult a külföldi online fizetések növekedéséhez a külföldi webshopok, köztük az elmúlt években megjelent kínai szereplők növekedése. Fontos továbbá, hogy a külföldi online tranzakciók tartalmazzák a határon átnyúlóan szolgáltató fintech szereplők számláinak kártyás feltöltését is, azonban az így feltöltött pénzeket is nagy arányban online és külföldi vásárlásokkal költik el az ügyfelek. Ezek az adatok tehát jelzik az online kereskedelem folyamatosan növekvő népszerűségét is.

A fizikai környezetben lebonyolított vásárlások terén ezzel ellentétes folyamat látható, nagyobb mértékben nőttek a belföldi, mint a külföldi vásárlások. 2019-hez képest a belföldi fizikai vásárlások összértéke 128 százalékkal nőtt, míg az ennél jóval alacsonyabb összértékű külföldi fizikai vásárlások értéke csak 102 százalékkal. Így a kártyás vásárlások csökkenő, de legnagyobb részét továbbra is a belföldi fizikai vásárlások adják. 2019-ben arányuk 72,1 százalék volt, míg 2024-ben 64,2 százalék.

Bár 2024-re csak kis mértékben változott a belföldi és külföldi fizikai vásárlások aránya, ezek jelentősen eltérő növekedési pályát írtak le. 2020-ban a külföldi kártyás fizetések összértéke a 2019-es érték kevesebb mint felére csökkent, míg a belföldi fizikai vásárlásoké 14 százalékkal nőtt. Így bár 2022-től a külföldi fizikai vásárlások értéke évi átlag 23 százalékkal nőtt, szemben a belföldi 12 százalékkal, ez a gyorsabb növekedési ütem nem egy hosszabb távú elterelődést mutat, hanem mindössze egy visszarendeződést a pandémia előtti trendre.

17. ábra

Kártyás vásárlások értékének alakulása (2019 = 100)

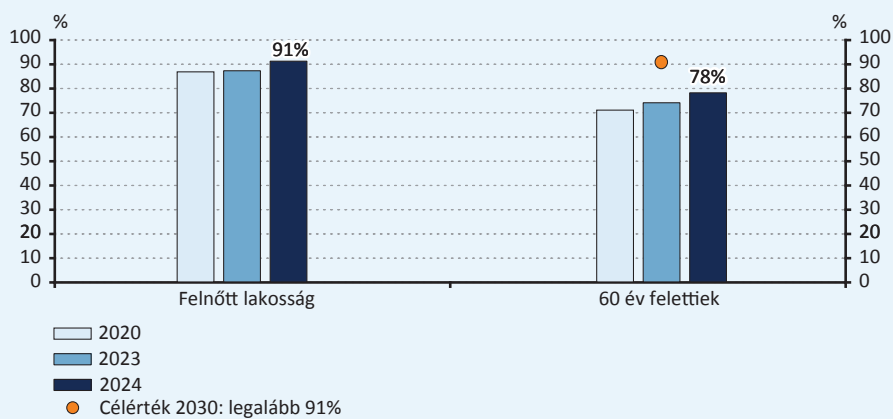
2.1.2. Elektronikus fizetési megoldások használata a végfelhasználói oldalon

Annak érdekében, hogy az elektronikus tranzakciók ára-nya növekedjen és ez támogatható legyen célzott intéz-kedésekkel, szükséges folyamatosan nyomon követni a végfelhasználói oldalon, hogy hogyan alakul az elektroni-kus szolgáltatásokat használók aránya a különböző fejlesztendő részterületeken.

2.1.2.1. 60 év felettiak számlapenetrációja

Az elektronikus fizetési módok használatához alapvető feltétel, hogy legyen hozzáférés ezekhez a megoldásokhoz, amely a számlatulajdonlással mérhető a legjobban. Mivel a 60 év alattiak körében a lefedettség közel 100 százalékos és a 60 év felettielnél tér el ettől nagyobb mértékben, így a mutató erre a korcsoportra koncentrál.

18. ábra
A 60 év felettiak bankszámla-hozzáféréseinek aránya

Megjegyzés: Kérdőíves felmérések esetében a vizsgált téma kapcsán legfontosabb dimenziók (életkor, nem, tartózkodási hely szerinti településtípus, iskolai végzettség, régió) szerinti reprezentativitás mellett is befolyásolja kismértékben az eredményeket a felmérésenként változó mintaösszetétel. Ez a reprezentativitást biztosító dimenziókon túli megbontások esetén legfeljebb néhány százalékpontos eltérést eredményezhet az eredményekben ahhoz képest, mint ha azonos mintán történt volna az adatfelvétel. Ezt az eredmények évek közötti összehasonlítása és értékelése során figyelembe vettük.

Mutató értéke 2020	Mutató értéke 2023	Mutató értéke 2024	Változás 2024-ben	Célérték
71%	74%	78%	+4 százalékpont	legalább 91%

60 év felettiak számlapenetrációja⁷ = $\frac{\text{Számálával rendelkező 60 év feletti lakosok száma}}{\text{60 év feletti lakosok száma}}$

Az elmúlt évben tovább bővült a 60 év felettiak számlalefedettsége, már 78 százalékuk rendelkezett saját bankszámlával 2024-ben, ami jelentős emelkedés az előző évekhez viszonyítva. A felnőtt lakosság 91 százalékának van saját bankszámlája, ez az utóbbi években kis mértékben nőtt. A lakossági bankszámlák számának folyamatos növekedése két részből tevődik össze, egyrészt emelkedik a számlával

rendelkezők száma, másrészt pedig az eddig is számlával rendelkezőknek több számlájuk lett. A 60 év alattiak esetében továbbra is 90 százalék feletti a számlatulajdonosok aránya, jellemzően a fiatalabb korosztályokban a legmagasabb ez az arány. A növekedés üteme 2023-hoz viszonyítva meghaladta azt, ami a nyugdíjba menők számából következne.

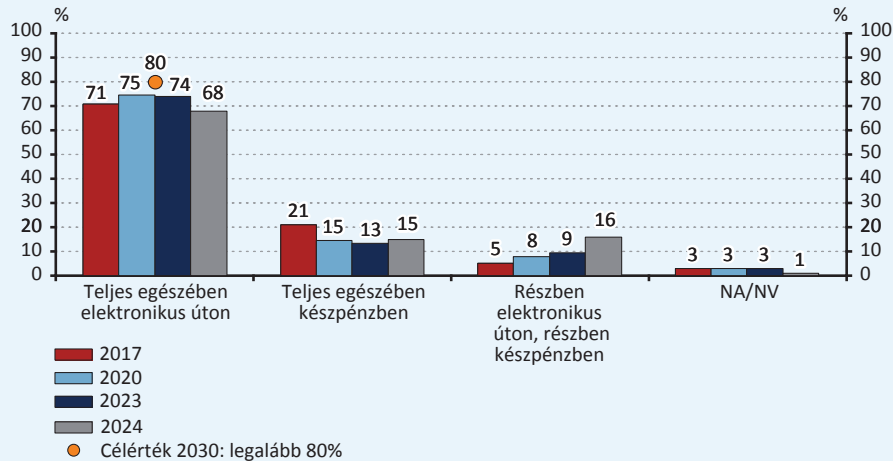
⁷ Ennek a mutatónak az értékét lakossági kérdőíves felmérés alapján számolja az MNB, ezért a többi mutatótól eltérően ez tartalmazza a külföldi szolgáltatóknál vezetett számlákat is.

2.1.2.2. Kizárólag elektronikus jövedelemmel rendelkezők aránya

Az elektronikus jövedelem segíti, illetve ösztönzi az elektronikus fizetések használatát, hiszen a legtöbb fizetési helyzetben gyorsan és kényelmesen lehet elektronikusan fizetni, nem szükséges készpénzt felvenni. Így érdemes az elektronikus jövedelemmel rendelkezők arányát vizsgálni, továbbá ennek növelésére célzott intézkedéseket kialakítani.

19. ábra

A rendszeres jövedelem formája

Megjegyzés: Kérdőíves felmérések esetében a vizsgált téma kapcsán legfontosabb dimenziók (életkor, nem, tartózkodási hely szerinti településtípus, iskolai végzettség, régió) szerinti reprezentativitás mellett is befolyásolja kismértékben az eredményeket a felmérésenként változó mintaösszetétel. Ez a reprezentativitást biztosító dimenziókra túli megbontások esetén legfeljebb néhány százalékpontos eltérést eredményezhet az eredményekben ahhoz képest, mint ha azonos mintán történt volna az adatfelvétel. Ezt az eredmények évek közötti összehasonlítása és értékelése során figyelembe vettük.

Mutató értéke 2020	Mutató értéke 2023	Mutató értéke 2024	Változás 2024-ben	Célérték
75%	74%	68%	-6 százalékpont	legalább 80%
Csak elektronikus jövedelemmel rendelkezők aránya = $\frac{\text{Azon felnőtt lakosok száma, akik teljes egészében elektronikus úton kapják jövedelmüket}}{\text{Felnőtt lakosok száma}}$				

A kizárólag elektronikus jövedelemmel rendelkező felnőtt lakosok aránya 68 százalékra csökkent 2024-ben. Amellett, hogy a csak elektronikus jövedelemmel rendelkezők aránya csökkent, kisebb mértékben emelkedett a csak készpénzes jövedelemmel rendelkezők aránya. 16 százalékra nőtt azok aránya, akik vegyesen, tehát részben elektronikusan, részben pedig készpénzben kapják jövedelmüket, ami jelentős növekedés a korábbi évekhez képest. Az ebbe a szegmensbe történő áttérő a teljesen elektronikus jövedelműek közül a beosztott értelmiségi, irodai alkalmazott és fizikai munkát végző csoportokból származott nagyobb mértékben. Emellett az irodai alkalmazottnál a teljesen készpénzes jövedelműek aránya is 3 százalékponttal emelkedett. Ebben

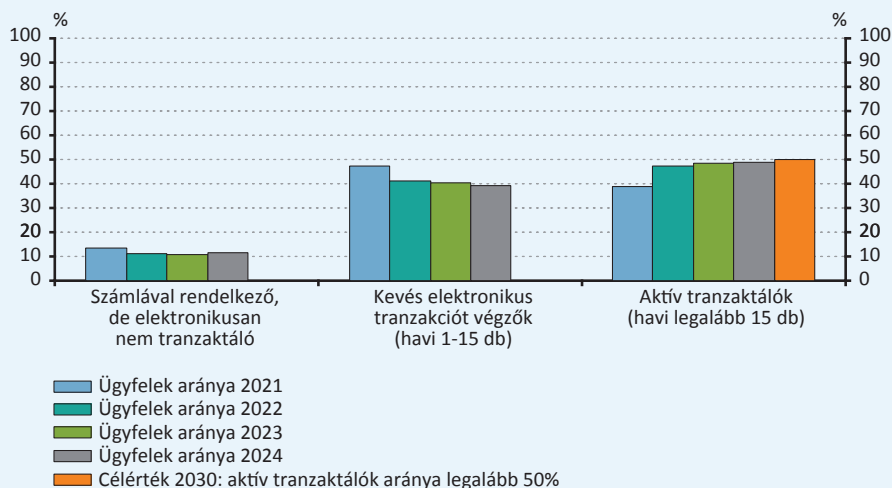
a nagyobb mértékű változásban szerepe lehetett az elmúlt évekre jellemző magas inflációs környezetnek is, ami hatására a lakosság egy része kiegészítő jövedelemforrást kereshetett magának, például valamilyen másodállást vagy plusz munkát. Ezt pedig a korábbi rendszeres jövedelmükhöz képest több esetben kaphatják készpénzben. A készpénzes jövedelemmel rendelkezők arányának emelkedése a pénzforgalom és a teljes gazdaság több területére is hatással lehet, többek között növelheti a vásárlások és számlafizetések, valamint a személyek közötti tranzakciók esetén is a készpénzes tranzakciók arányát, ami pedig ronthatja a tranzakciókban érintett szereplők működési hatékonyságát, ezen keresztül pedig a teljes gazdaság versenyképességét.

2.1.2.3. Aktívan elektronikusan tranzaktálók aránya

A mutatóval azt vizsgálja az MNB, hogy a számlával rendelkező lakosság mekkora része használja aktívan, havonta legalább 15 alkalommal az elektronikus fizetési megoldásokat, tehát mekkora része számára vált mindennapi megoldássá az elektronikus fizetés. Az aktívan elektronikusan tranzaktálók arányának növekedésével egyre szélesebb körből származnak az elektronikus tranzakciók.

20. ábra

Lakossági ügyfelek arányának a megoszlása az elektronikus fizetés használata alapján képezett csoportok között

Megjegyzés: 2022-től a számlatulajdonosok tranzakcióinak banki szinten történő aggregálása helyett ügyfelenként, szektor szinten aggregáljuk a tranzakciókat, emiatt a módszertani változtatás miatt jelentősen növekedett az elektronikusan aktív ügyfelek aránya a 2021-es értékhez képest. A korábbi módszertannal a 2022-es érték 43 százalék lett volna.

Mutató értéke 2021	Mutató értéke 2023	Mutató értéke 2024	Változás 2024-ben	Célérték
39%	49%	49%	0 százalékpont	legalább 50%
Elektronikus fizetéseket aktívan használók aránya ⁸ = $\frac{\text{Azon lakossági ügyfelek száma, akik legalább 15 elektronikus tranzakciót végeznek egy hónapban}}{\text{Lakossági ügyfelek száma}}$				

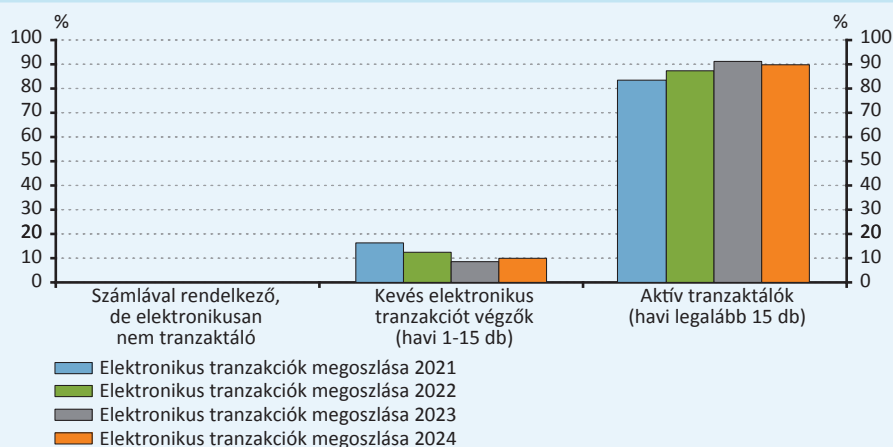
2024-ben nem bővült tovább érdemben az aktívan elektronikusan tranzaktálók aránya, továbbra is a számlával rendelkezők 49 százaléka volt aktív ezen a téren, így lényegében nem változott az az ügyfélkör, amely a mindennapokban rendszeresen fizet elektronikusan. A számlatulajdonosok 40 százaléka havi 15-nél kevesebbet tranzaktál elektronikusan, 11 százalék pedig egyáltalán nem végez elektronikus tranzakciót. Az elektronikusan aktívan tranzaktáló ügyfelek aránya a korábbi években folyamatosan nőtt, amiben szerepet játszott, hogy a legtöbb fizetési helyzetben már van lehetőség elektronikus fizetésre, illetve, hogy az elektronikus fizetési megoldások használata egyre gyorsabb és kényelmesebb. Ehhez hozzájárult például a mobiltárcás fizetések elterjedése, az azonnali fizetés és az arra épülő fizetési megoldások megjelenése. Annak ellenére, hogy 2024-ben az aktívan elektronikusan tranzaktálók aránya nem nőtt, az elektronikus fizetési forgalom dinamikusan bővült.

Ebből következően tehát a kevés elektronikus tranzakciót végzőknél és az aktív felhasználóknál egyaránt nőtt a tranzakciószám, az előbbi csoportnál nagyobb mértékben, így az összes elektronikus tranzakció 10 százalékát bonyolították le. Ennek ellenére nem volt akkor mértékű a bővülés ebben a csoportban, hogy nagyobb ügyfélkör vált volna aktív felhasználóvá. Amellett, hogy a pénzforgalmi stratégiában meghatározott célérték közelében van már a jelenlegi érték, a továbbiakban is fontos lesz az elektronikus fizetési módok használatának ösztönzése, és az ezzel kapcsolatos információk növelése a lakosság körében, hiszen az elektronikusan egyáltalán nem fizetők aránya még mindig magas, továbbra is 11 százalék. Ezek alapján tehát olcsóbb és jobb minőségű szolgáltatásokra lehet szükség annak érdekében, hogy az elektronikusan egyáltalán nem, vagy csak keveset fizetők is gyakrabban fizessenek elektronikusan.

⁸ A mutató a fizetési számlákkal (átutalások, csoportos beszedések, rendszeres átutalások, deviza átutalások) és a hozzájuk kapcsolódó betéti kártyákkal (belföldön és külföldön) végzett fizetési tranzakciókat veszi figyelembe.

21. ábra

Lakossági ügyfelek elektronikus tranzakcióinak a megoszlása az elektronikus fizetés használata alapján képezett csoportok között

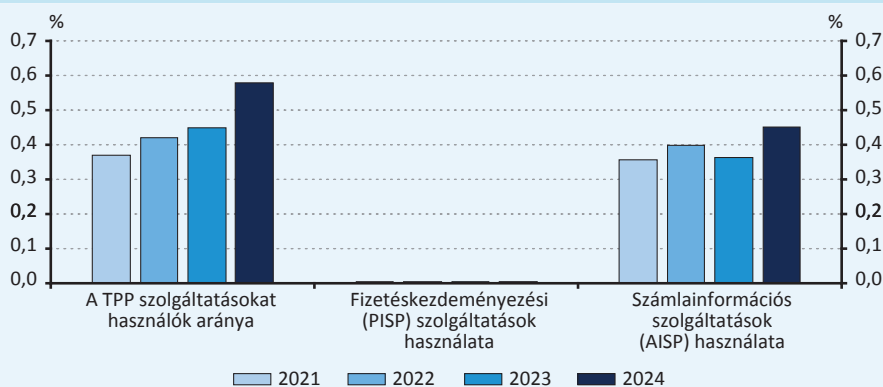

2.1.2.4. Harmadik fél (TPP) szolgáltatásokat használó ügyfelek aránya

Az MNB a mutatóval az összes pénzforgalmi számlához viszonyítva vizsgálja azon számlák számát, melyekhez fizetéskezdeményezési (PISP), vagy számlainformációs (AISP) szolgáltatást regisztráltak, illetve amelyekről PISP segítségével indítottak átutalást, vagy AISP-val kértek le információt. A harmadik fél szolgáltatók megjelenése ösztönözheti a piaci versenyt, növelheti az ügyfelek tudatosságát pénzügyi döntéseik meghozatalában, ide értve a fizetési szokásaiknak leginkább megfelelő számlacsomag kiválasztását. Tevékenységük hozzájárulhat az elektronikus fizetések fejlődéséhez azáltal, hogy a felhasználók kényelmesebben, könnyebben intézhetik pénzügyeiket és a megalapozott pénzügyi döntésekhez szükséges információkat kérdezhetnek le.

22. ábra

Harmadik fél szolgáltatásokat használó ügyfelek aránya

Mutató értéke 2021	Mutató értéke 2023	Mutató értéke 2024	Változás 2024-ben	Célérték
0,4%	0,4%	0,6%	+0,2 százalékpont	Folyamatosan emelkedjen
A harmadik fél szolgáltatásokat használó ügyfelek arányát három elemből összeállítva vizsgálja az MNB és a részmutatók közül a legmagasabbat veszi figyelembe a mutató értékének meghatározásánál:				
A TPP szolgáltatásokat használók aránya = $\frac{\text{Azon számlák száma, amelyekhez PISP vagy AISP szolgáltatásra történt regisztráció}}{\text{Összes fizetési számla száma}}$				
Fizetéskezdeményezési (PISP) szolgáltatások használata = $\frac{\text{Azon számlák száma, amelyekről PISP segítségével indítottak átutalást}}{\text{Összes fizetési számla száma}}$				
Számlainformációs szolgáltatások (AISP) használata = $\frac{\text{Azon számlák száma, amelyekről AISP segítségével kértek le információkat}}{\text{Összes fizetési számla száma}}$				

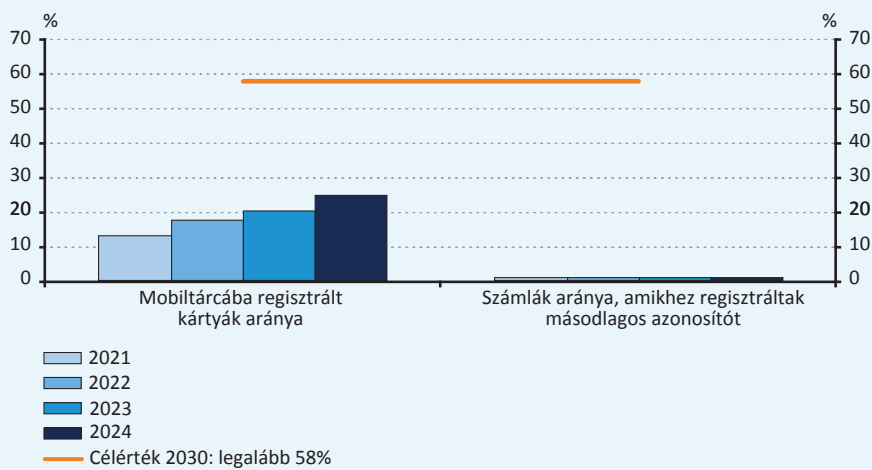
A harmadik fél szolgáltatásokat (TPP) igénybe vevő számlabirtokosok aránya kis mértékben emelkedett, az összes fizetési számlához viszonyított arányuk viszont továbbra is elenyésző, ezért az MNB továbbra is kiemelt figyelmet fog fordítani erre a piaci szegmensre a szolgáltatásokat akadályozó tényezők nyomon követése és megszüntetése érdekében. Az elmúlt évek stagnálásához képest 2024-ben 0,2 százalékponttal 0,6 százalékra emelkedett a harmadik fél szolgáltatásokat használók aránya. Az ügyfelek többnyire a harmadik fél által nyújtott szolgáltatásokon belül

a számlainformációs szolgáltatásokat használják, ennek aránya 0,1 százalékponttal 0,5 százalékra nőtt. Mivel a mutató értéke nem éri el az egy százalékot sem, továbbra is minimálisnak tekinthető az ilyen szolgáltatásokat igénybe vevő ügyfelek száma. Ennek oka egyrészt az, hogy továbbra sem zökkenőmentes ezeknek a szolgáltatásoknak, valamint a TPP-k és a bankok közötti kapcsolatoknak a működése technikai oldalról, valamint nem jöttek létre olyan üzleti modellek, amelyekkel széles ügyfélkört lehetne elérni.

2.1.2.5. Innovatív fizetési megoldásokat használók aránya

Ezzel a mutatóval az innovatív fizetési szolgáltatásokat használó ügyfelek arányát követi nyomon az MNB. Ezen belül két területet vizsgál, a kártyás mobilfizetési szolgáltatásokat és az azonnali fizetésekhez kapcsolódó másodlagos azonosítókat. Ezeknek a szolgáltatásoknak a használata számos fizetési helyzetben egyszerűsítheti az elektronikus fizetést, így szélesítheti a rendszeresen elektronikusan fizetők körét és hozzájárulhat az elektronikus tranzakciók arányának növeléséhez.

23. ábra
Innovatív fizetési megoldásokat használók aránya

Mutató értéke 2021	Mutató értéke 2023	Mutató értéke 2024	Változás 2024-ben	Célérték
13%	20%	25%	+5 százalékpont	legalább 58%

Kompozit mutató az alábbi elemekből⁹:

Mobiltárcába regisztrált kártyák aránya = $\frac{\text{Mobiltárcába regisztrált kártyák száma}}{\text{Összes fizetési kártya száma}}$

Számlák aránya, amikhez regisztráltak másodlagos azonosítót = $\frac{\text{Számlák száma, amikhez regisztráltak másodlagos azonosítót}}{\text{Összes fizetési számla száma}}$

⁹ A mutató értékének meghatározásánál a két részmutató közül a nagyobb érték van figyelembe véve, mert feltételezhető, hogy a két típusú szolgáltatást használók között jelentős az átfedés. A következő években az innovatív fizetési szolgáltatások fejlődésével bővíülhet a figyelembe vett részmutatók köre.

Már a lakosság negyede használja az innovatív fizetési megoldásokat, és ez az arány 2024-ben is nőtt, különösen a mobilfizetési szolgáltatások népszerűsége emelkedik.

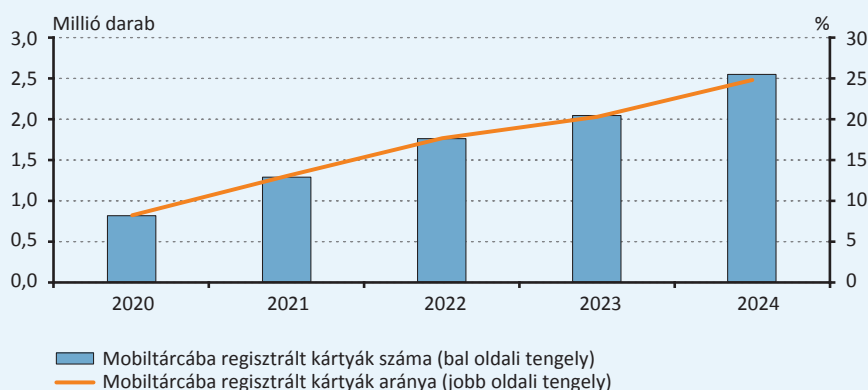
A kártyás mobilfizetési szolgáltatások az elmúlt években már minden, nagyobb lakossági ügyfélszámmal rendelkező banknál elérhetőek voltak és az elmúlt évek folyamatai alapján látható, hogy ezek elérhetővé válását követően rövid időn belül széles ügyfélkör kezdi használni ezeket. Annak következtében pedig, hogy 2024-ben minden lakossági ügyfél számára elérhetővé váltak a qvik fizetési szolgáltatások is, a következő években még több ügyfél kezdheti el használni a mobiltelefonos fizetési szolgáltatásokat. Az ennél a mutatónál szintén nyomon követett másodlagos azonosítók használata továbbra sem terjedt el, azonban az azonnali

fizetésen alapuló fizetési megoldások fejlődésével a következő években erre megvan a lehetőség.

2024-ben is gyorsan bővült a bankkártyás mobilfizetést használók köre, a mobiltárcába regisztrált kártyák száma meghaladta már a 2 és fél milliót. Egy év alatt közel 25 százalékkal bővült a regisztrált kártyák száma, ami jelzi a fizetési megoldás egyszerű és széleskörű elérhetőségét, valamint népszerűségének gyors növekedését. Ennek hatására 2024 végén már a fizetési kártyák majdnem negyede volt mobiltárcába regisztrálva. 2020 óta folyamatosan, évi átlag 4,1 százalékponttal nő a mobiltárcába regisztrált kártyák aránya, azaz átlagosan évi mintegy 435 ezer fizetési kártyát regisztráltak a magyar ügyfelek mobiltárcába.

24. ábra

Mobiltárcába regisztrált fizetési kártyák számának és arányának alakulása

2.1.3. Elektronikus fizetési tranzakciók aránya a végfelhasználói oldalon

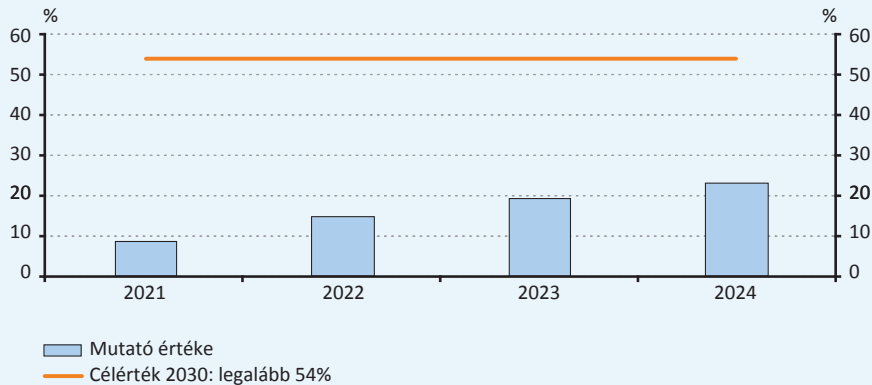
Az elektronikus pénzforgalom fejlődése érdekében szükséges célzott intézkedések megtervezéséhez a szolgáltatások használatának elterjedtségét is figyelembe kell venni, így

ezekkel a mutatókkal a fejlesztendő területeken követhető nyomon a használat alakulása.

2.1.3.1. Innovatív fizetési megoldások használati aránya

Az innovatív fizetési megoldásokat használó ügyfelek száma mellett fontos azt is figyelemmel kísérni, hogy ezen megoldásokat milyen rendszerességgel veszik igénybe. Tényerésüket, elfogadottságukat jelzi, ha az ilyen módon indított tranzakciók egyre nagyobb arányban vannak jelen a teljes hazai elektronikus pénzforgalomban. Ilyen megoldásoknak számít a mobilfizetés, fizetéskezdeményezési szolgáltatók igénybevétele, másodlagos számlaazonosítóra-, fizetési kérelemre indított azonnali átutalás vagy a qvik QR-kóddal, érintéssel (NFC) esetleg link használatával kezdeményezett azonnali fizetések. Az ügyfelek számára többlet értéket hordozhatnak, egyszerűbbé, gyorsabbá és nem utolsósorban kényelmesebbé téve az elektronikus fizetéseket.

25. ábra
Innovatív fizetési megoldások használati aránya az összes kártyás vásárláson és azonnali fizetésen belül

Mutató értéke 2021	Mutató értéke 2023	Mutató értéke 2024	Változás 2024-ben	Célérték
9%	19%	23%	+4 százalékpont	legalább 54%

A mutató számítása:

$$\text{Mutató értéke} = \frac{\text{Összes innovatív kártyás és azonnali fizetési tranzakció}}{\text{Összes kártyás vásárlási és azonnali fizetési tranzakció}}$$

A mutató az alábbi részmutatókból áll:

$$\text{Mobilfizetési tranzakciók aránya az elektronikus fizetési tranzakciókon belül} = \frac{\text{Kártyás mobiltárcás tranzakciók és a QR kóddal, érintéssel (NFC) vagy deeplinkkel kezdeményezett azonnali fizetések száma}}{\text{Az összes kártyás és azonnali fizetési tranzakció száma}}$$

$$\text{Fizetési kérelem szolgáltatás használata} = \frac{\text{Fizetési kérelemre válaszul indított átutalások száma}}{\text{Összes azonnali fizetés száma, ha a kezdeményezési csatorna internetbank, mobilbank vagy TPP (PISP) volt}}$$

$$\text{Másodlagos számlaazonosító szolgáltatás használata} = \frac{\text{Azon másodlagos számlaazonosítóra indított átutalások száma, amelyeket nem fizetési kérelemre válaszul indítottak}}{\text{Összes azonnali fizetési tranzakció száma, ha a kezdeményezési csatorna internetbank, mobilbank vagy TPP (PISP) volt}}$$

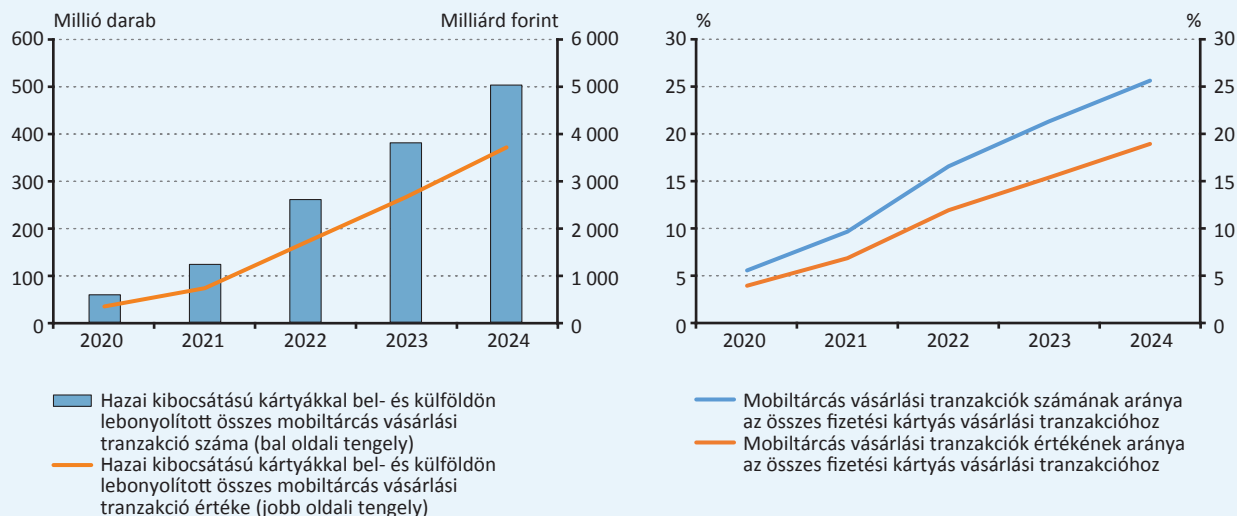
Az innovatív fizetési megoldások használata továbbra is gyorsan bővül, ezek részaránya az összes tranzakcióból 2024-ben elérte a 23%-ot, a jövőben azonban nagyobb figyelmet kell fordítani arra, hogy az innovatív szolgáltatásokra nyitott ügyfélkörön túl is elterjedjen ezeknek a szolgáltatásoknak a használata. A mutató kapcsán vizsgált szolgáltatások közül a legtöbbet mobiltárcába regisztrált kártyával fizettek, éves szinten 32,2 százalékkal bővült ezen tranzakciók száma, így az összes kártyás fizetésnek több mint a negyede már ezzel a megoldással történt. A 2024 szeptemberében indult új qvix azonnali fizetési megoldást egyre többen használják, a QR kóddal, érintéssel (NFC) vagy linkkel indított azonnali átutalások száma 2025 április végére megközelítette a 414 ezret, a fizetési kérelemmel indított azonnali fizetések száma pedig 2024-ben meghaladta az 1 milliót. Ezek alapján az első két részmutató értéke is nagymértékben emelkedett. Már 23 százalék volt a mobilfizetési tranzakciók aránya az elektronikus fizetéseken belül, és az azonnali fizetések több, mint 1 százalékát fizetési

kérelemmel indították. Mivel még nem jelent meg olyan szolgáltatás a piacon, ami érdemben ösztönözné a másodlagos azonosítók széleskörű használatát, az interneten és mobilról indított azonnali fizetéseknek mindössze a 0,1 százalékánál használták ezeket az azonosítókat. Ezeknek a jövőben a fizetések indítása mellett jelentős szerepe lehetne a számlaváltások egyszerűsítésében is.

Egy év alatt 39 százalékkal 3,7 ezer milliárd forintra nőtt a mobiltárcás vásárlások összértéke, a hazai ügyfelek több mint ezer milliárd forinttal többet vásároltak így, mint egy évvel korábban. 2024 során már a kártyás vásárlások darabszámának 25,6 százaléka, értékének pedig 18,9 százaléka történt mobiltárcával, az éves alapon 4,3 és 3,6 százalékpontos növekedésnek köszönhetően. Így 2024 második felében már negyedévente 1000 milliárd forintnyi mobiltárcás vásárlás történt. Ezzel egyidőben darabszámban éves alapon 32,2 százalékkal növekedett a mobiltárca használat.

26. ábra

A mobiltárcás kártyás vásárlási tranzakciók száma, értéke és aránya az összes kártyás vásárláson belül

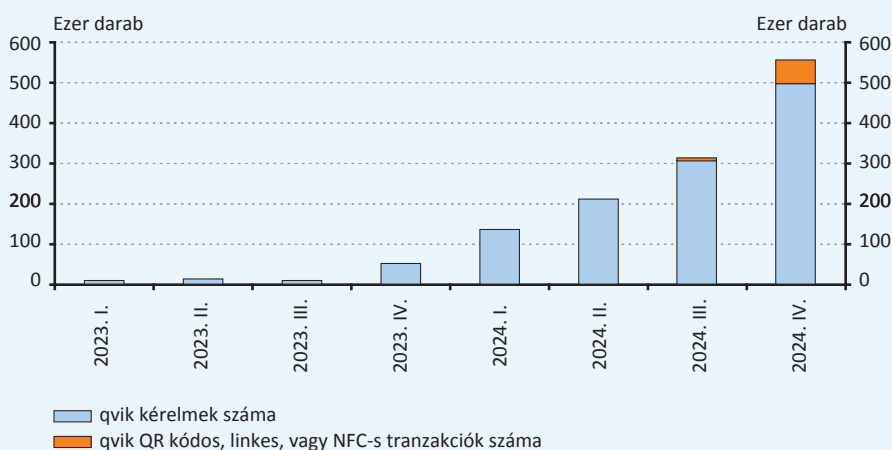

2024 szeptemberétől már minden banki alkalmazásból lehetőség van qvik fizetések indítására, azaz QR kódos, érintéses (NFC-s), és deeplinkes fizetésre, ezen felül pedig qvik kérelem (fizetési kérelem) fogadására (utóbbira már 2024 áprilisától). 2024-ben így több, mint 1,1 millió qvik kérelem teljesült közel 120 milliárd forint értékben, és több, mint 65 ezer qvik fizetés történt QR-kóddal, NFC-vel és linkkel 1,6 milliárd forint értékben. 2024 végén online és fizikai fizetési helyzetekben, összesen 30 ezer kereskedőnél volt lehetőség qvik-el fizetni.

A qvik fizetések számában folyamatos és jelentős mértékű növekedés volt az elmúlt évben. 2024 negyedik negyed- évében 52 százalékkal emelkedett a qvik kérelmek száma az előző negyedévhez képest, míg 2024 negyedik negyedéven belül több, mint ötszörösére nőtt a QR kódos, érintéses, linkes fizetések száma. Az összes QR kódos, érintéses, linkes fizetés körülbelül 90 százaléka online kereskedőnél történik. Ennek oka, hogy első lépésben többségében online kereskedőknél lett elérhető ez a fizetési mód. Ezeknél a fizetéseknél pedig sokszor kényelmesebbek lehetnek a qvik tranzakciók, mint a kártyás, vagy utánvétes fizetések.

27. ábra

qvik fizetések száma

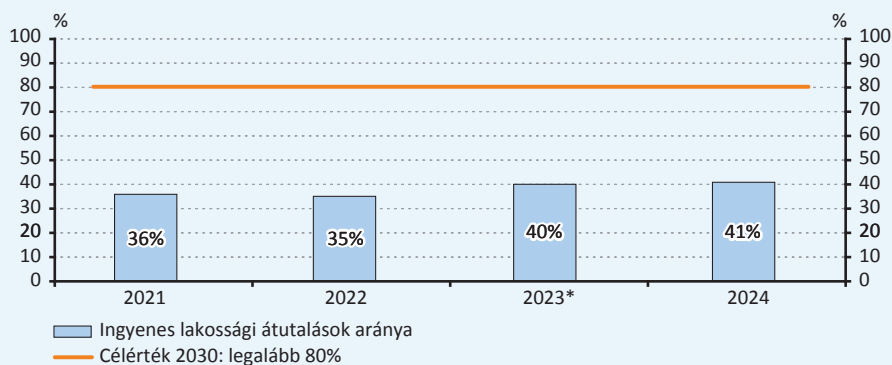
A qvik kérelmeket jelenleg főleg magánszemélyek használják egymás közötti pénzküldésre, emellett azonban néhány számlakibocsátó is elkezdte a díjbeszedések egy részénél a qvik kérelmek kiküldését. A qvik kérelmek átlagértéke jelentősen emelkedett 2024-ben, 43 ezer forintról körülbelül

150 ezer forintra. Ezek alapján a nagyobb összegű utalások esetében szívesen választják ezt az ügyfelek, hiszen ingyenesen elérhető mindenki számára, amivel jelentős költségek takaríthatók meg.

2.1.3.2. Ingyenes lakossági átutalási tranzakciók aránya

A közvetlenül a tranzakciókhoz kötődő költségek jelentősen hátráltathatják az elektronikus fizetési módok használatát, mert ezzel minden egyes fizetésnél szembesülnek az ügyfelek a költségekkel, szemben például a készpénzhasználat látszólagos ingyenességével. Emiatt fontos, hogy az átutalásoknál is nagyarányban elterjedjen a közvetlen tranzakciós díjak nélküli használat lehetősége. Ezzel a mutatóval az összes átutaláson belül az ingyenes tranzakciók arányát követi az MNB.

28. ábra
Az ingyenes lakossági átutalási tranzakciók aránya

*A korábban publikált adatokhoz képesti változást az adatokban történt adatszolgáltatói javítás okozta

Mutató értéke 2021	Mutató értéke 2023*	Mutató értéke 2024	Változás 2024-ben	Célérték
36%	40%	41%	+1 százalékpont	legalább 80%
Ingyenes lakossági átutalási tranzakciók aránya ¹⁰ = $\frac{\text{Ingyenes egyedi lakossági átutalási tranzakciók száma}}{\text{Összes egyedi lakossági átutalás száma}}$				

Az ingyenes átutalások aránya 2024-ben 41 százalék volt, ami minimális javulást jelent az előző évekhez képest. Az árazás fontos szempont az elektronikus fizetések használatánál. Mivel az Azonnali fizetés bevezetésével az átutalás a kártyához hasonlóan széles körben használható fizetési megoldássá vált, indokolt, hogy az árazása is ezzel összhangban alakuljon, vagyis ne kapcsolódjanak tranzakciós díjak hozzá. A jelenleg széles körben alkalmazott, tranzakciókhoz köthető díjak hátráltatják az elektronikus fizetések elterjedését.

A lakosság számára ingyenes átutalások számát növeli a qviki fizetési megoldások folyamatos terjedése. 2024 második felétől minden hazai banknál, minden ügyfél részére elérhetővé váltak a qviki fizetések, amivel így körülbelül 30 ezer kereskedőnél lehet már fizetni. A qviki kérelemre indított átutalások, illetve a qviki QR kódos, linkes és érintéses (NFC-s) fizetések minden lakossági ügyfél számára darabszámtól és értéktől függetlenül ingyenesek, amik így széles körben ingyenessé tehetik az átutalásokat. A qviki fizetések elterjedésével és a forgalom felfutásával párhuzamosan várhatóan növekedni fog az ingyenes átutalások aránya, ezek hatása már 2024-ben is látható, a kis mértékű növekedést vélhetően ez okozta. A qviki fizetések száma folyamatosan és jelentősen bővült már az indulást követő időszakban is,

ami azt jelzi, hogy szívesen használják ezeket az ügyfelek többféle fizetési helyzetben. A QR-kódos és linkes fizetések például online vásárlás esetében nyújtanak gyors, kényelmes és biztonságos megoldást. A qviki QR kódos és linkes fizetések ezek miatt szinte teljes egészében online vásárláshoz köthetőek, aminek következtében az átlagos tranzakcióérték is magas. Ez meghaladta a 26 ezer forintot, míg az online kártyás vásárlásoknál 17600 forint volt. Továbbá a qviki kérelmek a nagyobb értékű tranzakciók esetében terjedtek el, hiszen az értékarányos díjak magas aránya miatt ezeknél a tranzakcióknál jelentős összeg megtakarítható, így ezek átlagértéke 43 ezer forintról 150 ezer forintra emelkedett, folyamatosan emelkedő darabszám mellett. Annak érdekében, hogy a mutató elérje a legalább 80 százalékos célértéket, szükséges, hogy a qviki fizetések használata a jelenleginél szélesebb körűvé váljon a következő években.

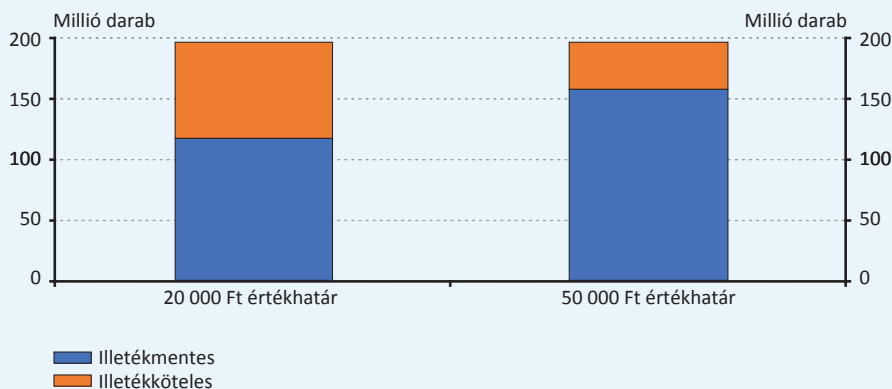
Szintén az átutalások gyakoribb használatát támogatja a lakossági átutalások tranzakciós illetékmentességi határának 50 ezer forintra emelése. 2024 augusztus 1-től az összes lakossági átutalás 50 ezer forint alatti része mentesül a tranzakciós illeték alól, a korábbi 20 ezer forintos értékhatár helyett. Ezzel a módosítással éves szinten több mint 40 millió további lakossági átutalás vált teljesen illetékmentessé. Ezzel már

¹⁰ Ingyenes lakossági átutalások: azon átutalások száma, ahol nincs tranzakciónkénti díj felszámolva.

a lakossági átutalások 80 százaléka illetékmentes, szemben az illetékemelés előtti 60 százalékkal. Azonban ezt az illetékmentességet nem minden banknál kapják meg a lakossági ügyfelek, egyes számlacsomagokban az illetékkel megemelt

díjak vonatkoznak ezen tranzakciókra is. A pénzforgalmi költségek csökkentéséhez különösen fontos, hogy ezt a költségcsökkenést a banki ügyfelek is megkapják, és legalább ebben a körben elérhető legyen számukra az ingyenes átutalás.

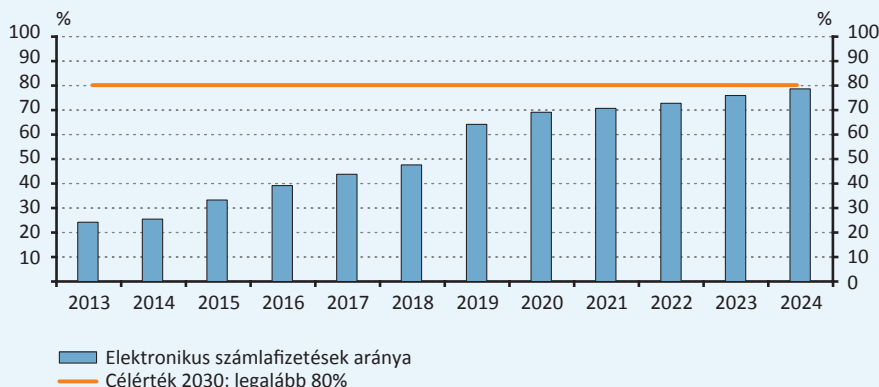
29. ábra
Illetékmentes lakossági utalások száma a 2024-es forgalmi adatok alapján

2.1.3.3. Elektronikus számlafizetések aránya

Ezzel a mutatóval a rendszeres közüzemi és biztosítói számlák fizetésének módját követi az MNB. Az ilyen jellegű rendszeres fizetéseknél jelentősen magasabb az elektronikus fizetési módok használati aránya, mint a teljes gazdaságban, azonban ezzel együtt itt is van tér a további fejlődésre egyes szektorokban. Ezen a téren különösen jelentős lehet az ügyfélélmény növekedése elektronikus fizetés esetén, hiszen így személyes jelenlét nélkül, távolról is megoldható a számlák kifizetése.

30. ábra
Az elektronikus számlafizetések aránya

Megjegyzés: A számlafizetési adatokban 2019 előtt nincsenek benne a nem csekken vagy csoportos beszédésen keresztül történő számlafizetések (pl. online vagy szolgáltató kirendeltségén történő kártyás fizetés, átutalás), ugyanakkor a folyamatosan bővülő postai bankkártyás csekkfizetéseket mindvégig tartalmazta a mutató.

Mutató értéke 2021	Mutató értéke 2023	Mutató értéke 2024	Változás 2024-ben	Célérték
71%	76%	79%	+3 százalékpont	legalább 80%
$\text{Elektronikus számlafizetések aránya}^{11} = \frac{\text{Elektronikus számlafizetések becsült éves darabszáma}}{\text{Számlafizetések becsült éves darabszáma}}$				

¹¹ Elektronikus számlafizetések: Tartalmazza a csoportos beszédéssel, átutalással, online bankkártyás fizetéssel és a postai vagy ügyfélszolgálati elektronikus fizetési megoldásokkal kifizetett számlák számát. A 2019 előtti adatok csak a csekken vagy csoportos beszédésen keresztül történő elektronikus számlafizetéseket tartalmazzák.

A számlafizetések becslésének alapjául az MNB által évente a számlakibocsátók körében végzett felmérés szolgál.

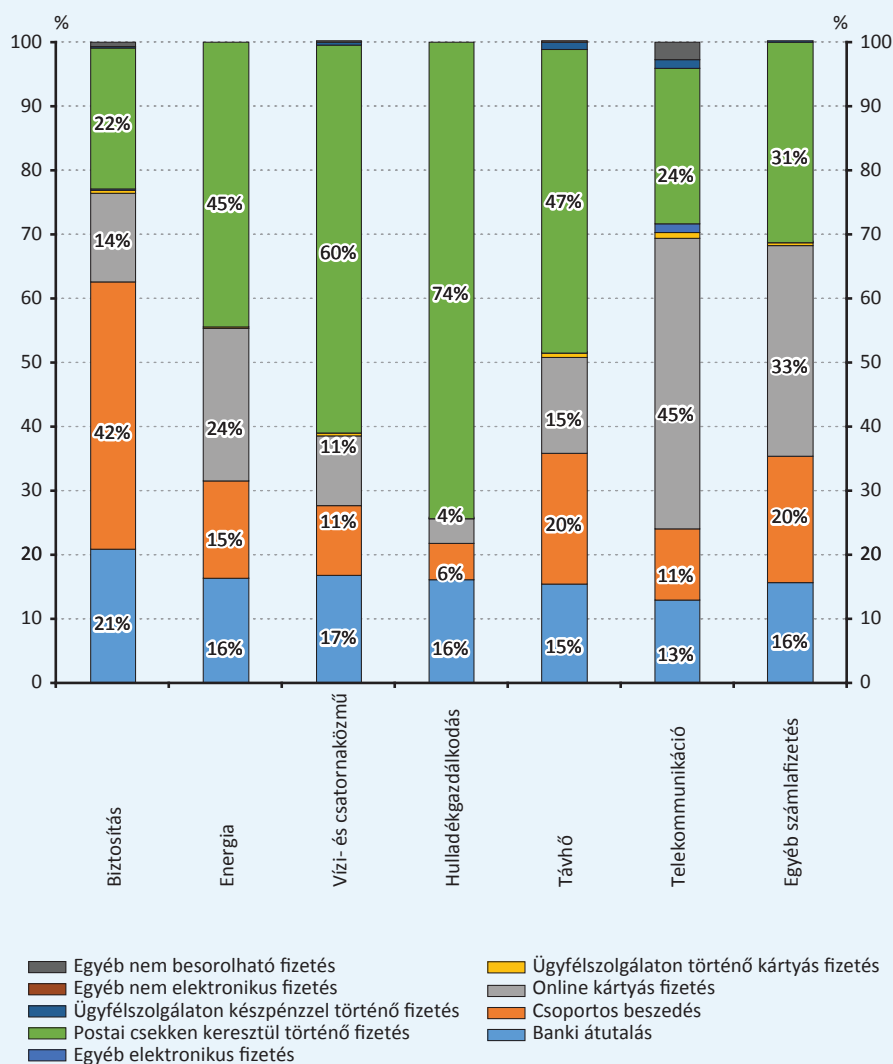
A postai csekkek elektronikus fizetési arányát az MNB a Magyar Postától származó adatok alapján becsüli.

2024-ben ismét 3 százalékponttal növekedett az elektronikus számlafizetések aránya, ezzel az arány már csak 1 százalékponttal marad el az MNB pénzforgalmi stratégiájában kitűzött célértéktől. A magas bázis ellenére továbbra is a korábbi évekhez hasonló ütemben növekszik az elektronikus számlafizetések aránya, így már akár a következő évben elérhető lehet a stratégiában kitűzött célérték. Ezt támogatják a 2024 végén elindult qvik fizetési megoldások, melyek ebben a szektorban is vonzó alternatívát jelenthetnek egyes szolgáltatók és ügyfelek számára, ezzel tovább növelve az elektronikus fizetések arányát.

A szektorszintű eltérések ellenére, szinte minden területen csökkent a postai csekkek használata és nőtt az online kártyás fizetések aránya. Az elektronikus fizetési arány emelkedése mögött egyrészt a postai sárga és fehér csekkek

arányának jelentős (4 százalékpontos) csökkenése, illetve a maradék csekkes fizetésen belül az elektronikus fizetések arányának növekedése áll. Ezzel szemben legnagyobb mértékben az online kártyás fizetések aránya növekedett, 3 százalékponttal, azonban még ezzel együtt is, az egyes fizetési módokat külön vizsgálva, a postai csekk maradt a legnépszerűbb számlafizetési megoldás. Továbbra is jelentős eltérések láthatók az egyes szektorok között. Míg a hulladékgazdálkodásnál a fizetések mintegy háromnegyede postai csekkel történik, addig telekommunikációs és biztosítási szektorban már a fizetések kevesebb mint negyede történt így, és ehelyett a csoportos beszedés vagy az online kártyás fizetés a legnépszerűbb fizetési mód. A jövőben pedig minden szektorban vonzó lehet a 2.1.3.1 fejezetben bemutatott új qvik fizetési megoldás, mely egyes szolgáltatóknál már az időszak végén megjelent.

31. ábra
Számlafizetési módok szektoronként

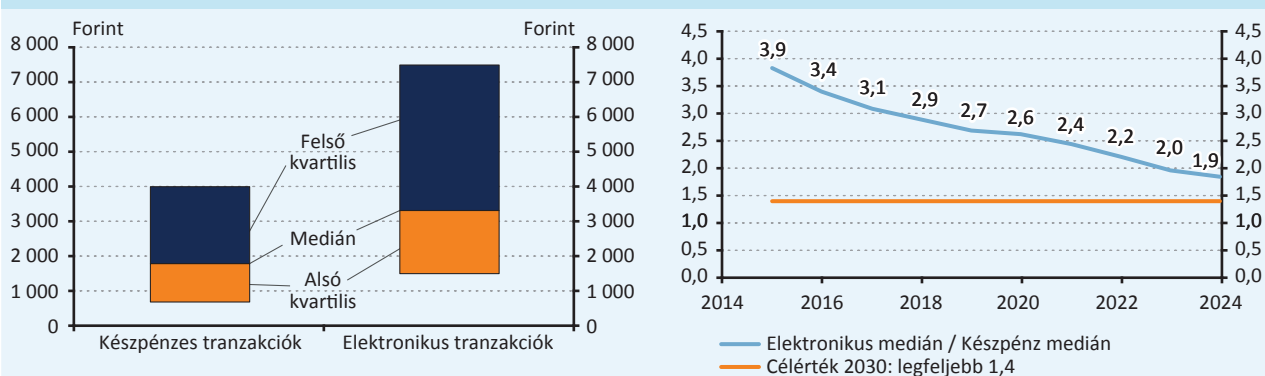

2.1.3.4. Elektronikus fizetések térnyerése a legkisebb összegű kiskereskedelmi fizetéseken belül

A legkisebb értékű tranzakcióknál nagyobb arányban fizetnek készpénzzel, ez a mutató kifejezetten ennek megfigyelésére lett létrehozva. Az időtállóság megőrzése érdekében az értéksávokon belüli fizetési módok megoszlása helyett a fizetési módok mediánjának hányadosaként vizsgálja az MNB az értéksávok közötti elektronikus arány különbségét.

32. ábra

A készpénzes és elektronikus tranzakciók főbb kvartilisei 2024-ben (bal oldal) és az elektronikus és készpénzes fizetések mediánjainak hányadosa 2015 és 2024 között (jobb oldal)

Forrás: NAV OPG adatbázis, MNB számítás

Mutató értéke 2021	Mutató értéke 2023	Mutató értéke 2024	Változás 2024-ben	Célérték
2,4	2	1,9	-0,1	legfeljebb 1,4
Mutató értéke ¹² = $\frac{\text{Az elektronikus fizetések medián értéke}}{\text{Készpénzes fizetések medián értéke}}$				

A legtöbb tranzakciót lefedő, legkisebb összegű bolti vásárlásoknál is folyamatosan emelkedik az elektronikus fizetések száma, így 2024-ben is tovább nőtt az elektronikus arány ezen a téren. Ennek következtében folyamatosan csökken az elektronikus és a készpénzes fizetés mediánja közötti különbség, 2024-ben az elektronikus fizetések mediánja már kevesebb, mint kétszerese volt a készpénzes fizetések mediánjának, a két érték aránya 1,9 volt. Értéksáv szerint vizsgálva továbbra is igaz, hogy a boltokban a tranzakcióknak még mindig közel háromnegyede 5 000 Ft alatti. Az 5 000 forint érték alatti vásárlások aránya a 2019-ben megfigyelt 86 százalékról 2024-re fokozatosan 73 százalékra csökkent, azonban így is a tranzakciók legnagyobb része továbbra is ebbe az érték kategóriába sorolható. A mindennapi kisebb értékű bevásárlások, mint például kávé, pékáruk, ebéd, vonaljegyek tartoznak ide.

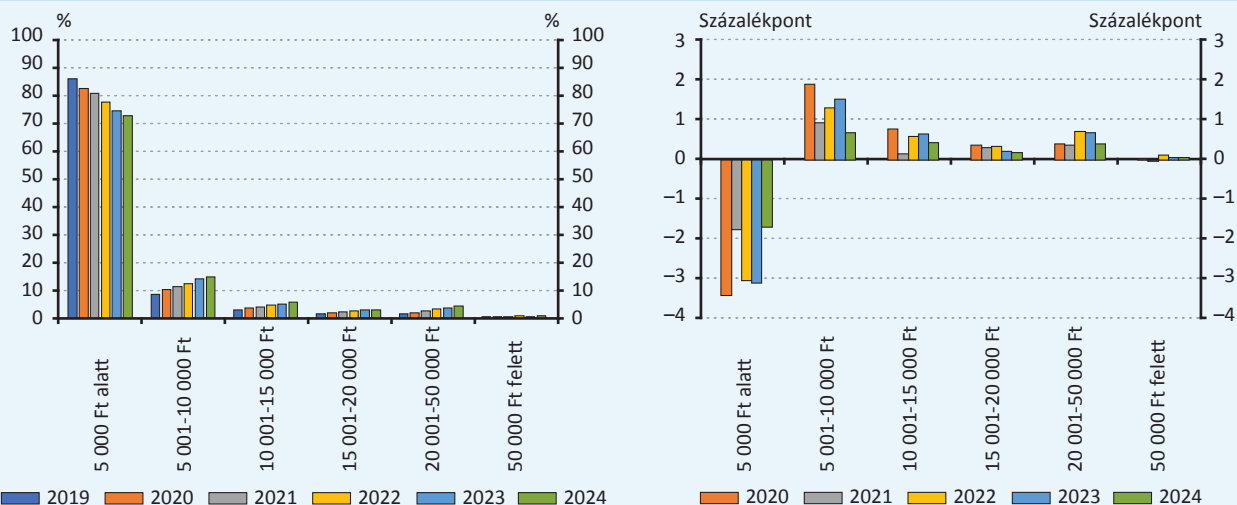
A kereskedők és a lakosság tájékozottságát egyaránt növelni kell az elektronikus fizetési megoldások használati

lehetőségeiről és költségeiről a kisértékű tranzakciók esetén, az elektronikus fizetések további terjedésének támogatása érdekében. Ezeknél a legkisebb összegű vásárlásoknál a legalacsonyabb az elektronikus arány, míg az 5 000 forint felettiéknél jóval többször választják a vásárlók az elektronikus megoldásokat. Míg az 5 000 forint alatti bolti vásárlásoknál 37 százalék az elektronikus arány, addig a többi kategóriában 55 és 67 százalék között alakul ez. Ennek oka lehet, hogy a vásárlók egy része még mindig nincs tisztában azzal, hogy a legkisebb értékű vásárlásokat is ki lehet fizetni elektronikus megoldásokkal, valamint ez számos esetben kényelmes és gyors megoldás lehet számukra. Emellett a fizetéseket elfogadó kereskedők számára egyes esetekben aránytalan többletköltséget okozhatnak ezek a kisértékű tranzakciók, ha a kártyaelfogadó szolgáltatójuk a tranzakciók darabszámával arányos díjat is felszámol. Ennek elkerülése érdekében növelni kell a kereskedők ismereteit is az elérhető kedvezőbb alternatívákról, így a piaci szereplők árazása közötti eltérésekről, és a gyors szolgáltatások elérhetőségéről.

¹² Elektronikus és készpénzes fizetés: az OPG adatbázisban található zömmel fizikai fizetési helyzetekben lebonyolított elektronikus és készpénzes tranzakciók.

33. ábra

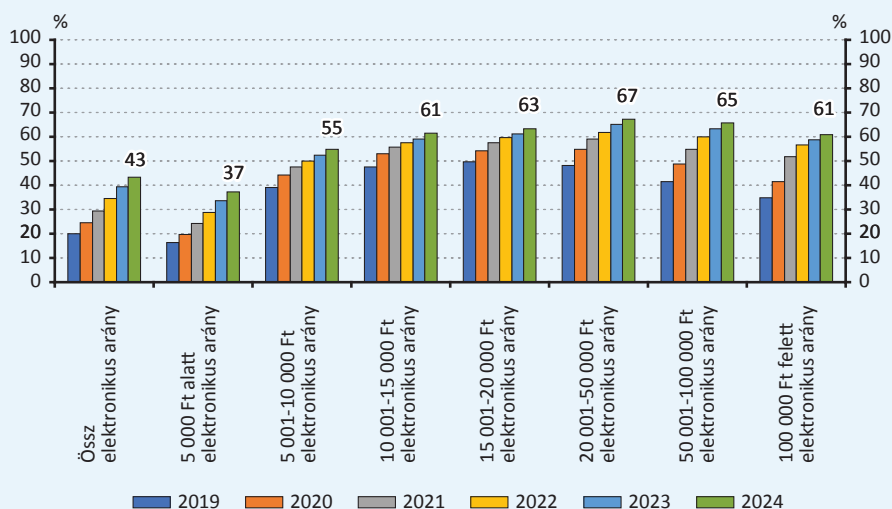
A bolti tranzakciók darabszám szerinti aránya és annak változása értéksávonként

Forrás: NAV OPG adatbázis, MNB számítás

34. ábra

Az elektronikus tranzakciók darabszám szerinti aránya értéksávonként az OPG-t használó szektorban

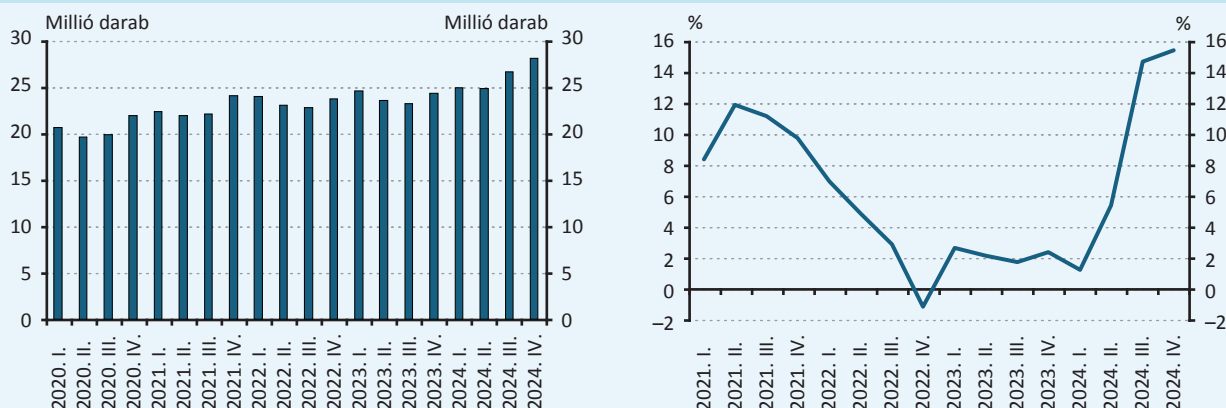
Forrás: NAV OPG adatbázis, MNB számítás

2024 közepétől a MOHU által üzemeltetett Repontokon lehetőség nyílt a visszaváltott palackok visszaváltási díjának bankszámlára történő átutalására, ami így nagy mértékben növelheti a kis értékű átutalások számát. A napi körülbelül 3,5 millió darab visszaváltott palack díjának egy részét,

körülbelül 10-15 százalékát már jelenleg is átutalással kéri az ügyfelek. Ennek következtében 2024 második és harmadik negyedévében jelentős mértékben nőtt a 10 ezer forint alatti átutalások száma. Az adatok alapján havi körülbelül 1,4 millió visszaváltáshoz köthető átutalás van.

35. ábra

A 10 ezer forint alatti átutalások száma (bal oldal) és a növekedés üteme az előző év azonos negyedéhez viszonyítva (jobb oldal)

2.1.4. Elektronikus fizetési módokkal kapcsolatos pénzügyi tudatosság, attitűd a végfelhasználói oldalon

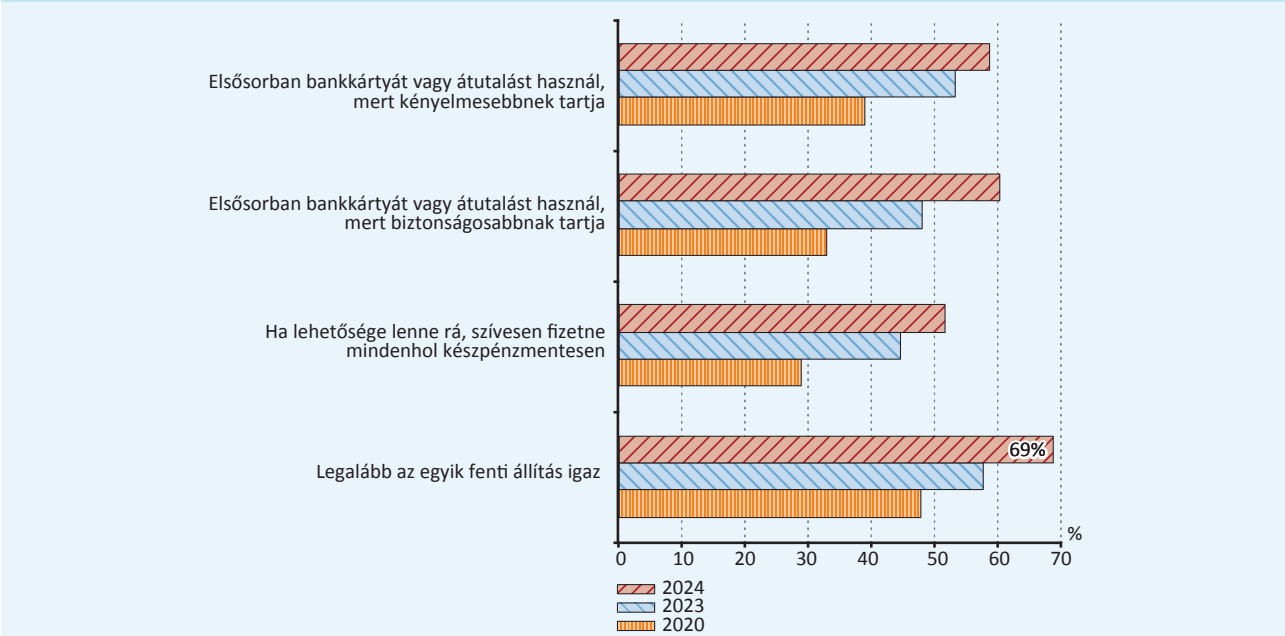
Az elektronikus fizetési megoldásokat használók és a szolgáltatások használata mellett azt is vizsgálni kell, hogy a lakossági ügyfelek hogyan viszonyulnak ezekhez

a szolgáltatásokhoz, illetve milyen ismereteik vannak ezekről, ez ugyanis nagy mértékben hatással lehet az elektronikus fizetési szolgáltatások használatára.

2.1.4.1. Elektronikus fizetést preferálók aránya

Amellett, hogy biztosítani kell a fizető fél által preferált fizetési módok, ezen belül az elektronikus fizetési módok választásának lehetőségét, foglalkozni kell azzal is, hogy hogyan viszonyulnak a felhasználók az elektronikus fizetésekhez. Hiszen minél többen preferálják, látják meg benne a pozitív lehetőségeket, annál nagyobb eséllyel lesz magasabb a társadalmilag optimálisabbnak tartott elektronikus arány szintje. Ezen belül a preferáltság okát is érdemes felmérni, hogy mi az a plusz elem, ami miatt inkább ezzel szeretnek fizetni.

36. ábra
Elektronikus fizetési módokat preferálók aránya

Megjegyzés: Kérdőíves felmérések esetében a vizsgált téma kapcsán legfontosabb dimenziók (életkor, nem, tartózkodási hely szerinti településtípus, iskolai végzettség, régió) szerinti reprezentativitás mellett is befolyásolja kismértékben az eredményeket a felmérésenként változó mintaösszetétel. Ez a reprezentativitást biztosító dimenziókon túli megbontások esetén legfeljebb néhány százalékpontos eltérést eredményezhet az eredményekben ahhoz képest, mint ha azonos mintán történt volna az adatfelvétel. Ezt az eredmények évek közötti összehasonlítása és értékelése során figyelembe vettük.

Mutató értéke 2020	Mutató értéke 2023	Mutató értéke 2024	Változás 2024-ben	Célérték
48%	58%	69%	+11 százalékpont	Folyamatosan emelkedjen

Elektronikus fizetést preferálók aránya¹³

=

Elektronikus fizetést preferáló felnőtt lakosság száma

Teljes felnőtt lakosság száma

Egyre nagyobb mértékben nő az elektronikus fizetést preferálók aránya, ennek indokai között pedig a biztonság szerepe értékelődött fel a legnagyobb mértékben. A lakosság közel 70 százaléka fizet(ne) szívesebben elektronikusan. Míg korábban három év alatt nőtt 10 százalékponttal a bankkártyát vagy átutalást preferálók aránya, 2023-ról 2024-re 1 év alatt volt nagyságrendileg hasonló mértékű növekedés. A lakosság 59 százaléka nyilatkozta azt, hogy a kényelem miatt használja elsősorban ezeket a megoldásokat, 61 százalék pedig a biztonságot

is kiemelte. A lakosság több mint fele pedig mindenhol szívesen fizetne készpénzmentesen, ha lenne lehetősége erre. A fentiek alapján fontos, hogy a lakosság nagy része továbbra is biztonságosnak tartja az elektronikus fizetési megoldások használatát, sőt éppen ezért szívesen használná is gyakrabban ezeket a szolgáltatásokat. Ezek alapján tehát az elmúlt években az elektronikus pénzforgalmat érintő visszaélések megemelkedő száma nem befolyásolta negatívan tömegesen az elektronikus fizetési megoldások biztonságosságának megítélését.

¹³ Elektronikus fizetést preferálók: Az alábbi állítások közül legalább az egyik igaz rá:
Ha lehetősége lenne rá, szívesen fizetne mindenhol készpénzmentesen.
Elsősorban bankkártyát vagy átutalást használ, mert biztonságosabbnak tartja
Elsősorban bankkártyát vagy átutalást használ, mert kényelmesebbnek tartja

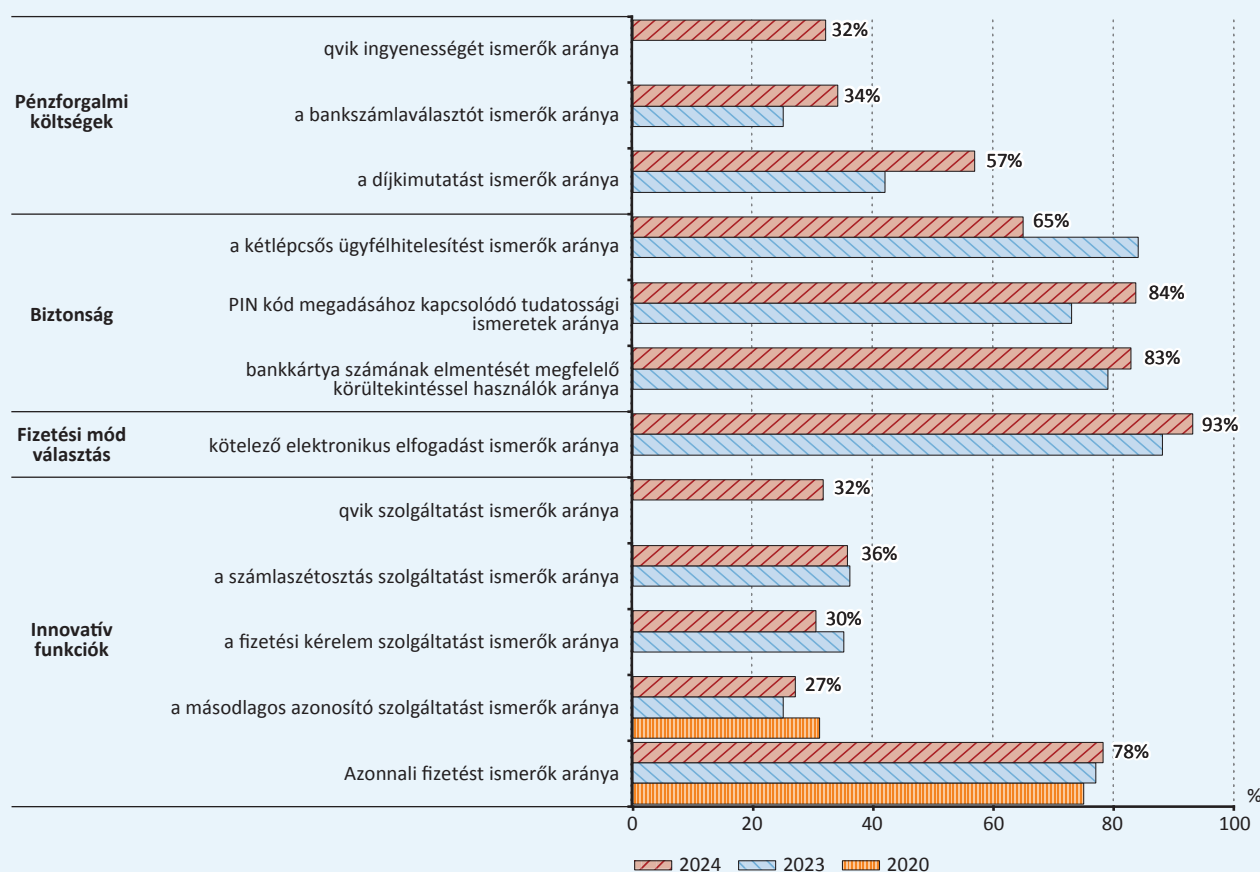
FIZETÉSI RENDSZER JELENTÉS • 2025. JÚLIUS 39

2.1.4.2. Elektronikus pénzforgalommal kapcsolatos ismeretek

Minél többen ismerik az elektronikus pénzforgalmi szolgáltatások adta lehetőségeket, a hozzájuk kapcsolódó információkat, -például, hogy mire kell figyelni biztonsági szempontból, illetve mennyibe kerül az adott szolgáltatás a saját pénzforgalmi szolgáltatójánál, hogy tud könnyen utánanézni, hogy olcsóbban elér-e azt, - annál nagyobb valószínűséggel használják egyre többen azokat, így az elektronikus tranzakciók aránya is nagyobb mértékben nőhet.

37. ábra

A felnőtt lakosság elektronikus pénzforgalomhoz kapcsolódó ismeretei¹⁴

Megjegyzés: Kérdőíves felmérések esetében a vizsgált téma kapcsán legfontosabb dimenziók (életkor, nem, tartózkodási hely szerinti településtípus, iskolai végzettség, régió) szerinti reprezentativitás mellett is befolyásolja a felmérésenként változó mintaösszetétel. Ez a reprezentativitást biztosító dimenziókra túli megfontolások esetén legfeljebb néhány százalékpontos eltérést eredményezhet az eredményekben ahhoz képest, mint ha azonos mintán történt volna az adatfelvétel. Ezt az eredmények évek közötti összehasonlítása és értékelése során figyelembe vettük.

¹⁴ A kutatásban feltett kérdések:

- 2020. március 2-től elérhető az azonnali fizetés, így az átutalások 5 másodpercen belül megérkeznek a címzethez a nap bármely órájában. Hallott Ön erről? (igen válaszok aránya)
- Hallott-e arról, hogy beregisztrálhatja telefonszámát, email-címét vagy adóazonosító jelét másodlagos azonosítóként, így akik Önnek utalnának ezekre az azonosítókra is címezhetik az átutalást? Kérjük válassza ki az Önre igaz állítást. (a szolgáltatást ismerők aránya)
- Tudta, hogy van olyan funkció, hogy a netbankból, mobilbankból küldhető egy fizetési kérelem egy másik személynek egy fizetendő összeg megadásával, aki ezt egyszerűen jóváhagyva automatikusan át tudja utalni ezt az összeget ingyen? (a fizetési kérelem szolgáltatást ismerők aránya)
- Tudta, hogy van már olyan funkció, hogy számlaszétesztés? Ez azt jelenti, hogy ha például Ön fizetett valamilyen közös kiadásért, akkor tud könnyedén küldeni az érintett személyeknek kérelmet, hogy fizessék ki Önnek az Ön által megadott összeget egy egyszerű jóváhagyási folyamattal. (a számlaszétesztés szolgáltatást ismerők aránya)
- Hallott-e már Ön a qvik fizetési szolgáltatásról? (a szolgáltatást ismerők aránya)
- Tudta, hogy szinte mindegyik boltban lehet elektronikusan fizetni (kártyával, átutalással)? (igen válaszok aránya)
- Ön el szokta menteni bankkártyaadatokat különböző kereskedői mobilalkalmazásokban vagy weboldalakon? (soha vagy a weboldal megbízhatóságának függvényében válaszok aránya)
- Ön szerint előfordulhat-e, hogy a bank telefonon vagy emailben PIN-kódot vagy jelszót kér? (nem válaszok aránya)
- Hallott már arról, hogy az internetes vásárlásoknál, ha valaki bankkártyával fizet, akkor jóvá kell hagyni a tranzakciót egy saját eszközén is, jellemzően mobilon? (a kétlépcsős ügyfélhitelesítést ismerők aránya)
- Tudta, hogy szinte mindegyik boltban lehet elektronikusan fizetni (kártyával, átutalással)? (igen válaszok aránya)
- Tudta, hogy vannak már olyan oldalak, ahol a saját igényei szerint rá tud keresni arra, hogy Önnek milyen bankszámlák lennének a leginkább kedvezőek? (a bankszámlaválasztót ismerők aránya)
- Tudta, hogy mindenki számára ingyenes a QR-kódos fizetés (qvik fizetés) és a fizetési kérelemre küldött átutalás? (az ingyenességet ismerők aránya)

Mutató értéke:

- Aktuális érték: mivel ebben a témakörben mindig az aktuális témákra és újszerű szolgáltatásokra vonatkozó ismeretek felmérése történik, és így a kérdések folyamatosan változnak, nem határozható meg aggregált mutatóérték és célérték, hanem az előrehaladás az egyes témákon belül egyedileg értékelhető
- Célérték: ismeretenként az értékek az évek folyamán folyamatosan növekedjenek

Számítás:

Az elektronikus pénzforgalommal kapcsolatos aktuális ismeretekről különböző kérdésekre adott válaszok kiértékelése. Jelenleg az innovatív funkciók ismertségére, a fizetési mód választásra, a biztonsági ismeretekre és a pénzforgalmi költségekre vonatkozó kérdéseket tartalmaz a mutató.

Az évek során a lefedett témák folyamatosan bővülnek a különböző ismeretek felméréséről szóló kérdésekkel.

A felnőtt lakosság egyharmada ismeri az azonnali fizetésre épülő innovatív pénzforgalmi szolgáltatásokat. Az azonnali fizetést ismerők aránya továbbra is 80 százalék körül alakul. Az erre épülő szolgáltatásokat, mint például a másodlagos azonosítót, fizetési kérelmet és számlaszétoztást ismerők aránya 27-36 százalék között alakult 2024-ben. Ezek az arányok minimálisan változtak a megelőző évhez képest, azaz viszonylag stabil kör van tisztában a legújabb fejlesztésekkel. Ezt bizonyítja, hogy a fél éve megjelent qvik szolgáltatást (qvik kérelem, QR-kódos, NFC-s, linkes fizetés) is a lakosság harmada ismeri. Ennek kapcsán fontos, hogy a fizetési kérelem 2024-ben már qvik kérelem márkanéven is elérhető volt, ami befolyásolhatta egyes válaszolóknál, hogy melyik kérdésnél jelezték, hogy ismerik ezt a szolgáltatást, ez indokolhatja a fizetési kérelmet ismerők arányának csökkenését.

Az elektronikus fizetési szolgáltatások biztonságos használatát lehetővé tevő megoldásokat ismerő lakossági kör folyamatosan bővül. Az elektronikus fizetéseket biztonságosan használó ügyfelek, azaz akik tudják, hogy PIN kódot csak csatlók kérnek el telefonon, illetve kártyaszámukat is megfelelő körültekintéssel mentik el, több mint 80 százalékot tesznek ki a felnőtt lakosságon belül. A kétlépcsős ügyfélhitelesítés jelenlétével kevesebben vannak tisztában, és az ezt ismerők aránya csökkent is az elmúlt évben. Ez annak is köszönhető, hogy az online vásárlásoknál is egyre nagyobb mértékben vannak jelen azok a tárcaszolgáltatók (Google Pay és Apple Pay), ahol kevésbé szembetűnő, ügyfélbarát módon kialakított a plusz biztonsági elem használata. Illetve gyakoribb az EU-n kívüli kereskedőknél történő online vásárlás, amelyek esetében nem is kötelező a kétlépcsős ügyfélhitelesítés használata. Így egyre több olyan vásárlási helyzetbe is kerülhetnek egyre többen, ahol nem találkoznak az erős ügyfélhitelesítéssel vagy egyszerűen nem realizálják a jelenlétét.

Egyre többen ismerik, hogy a kisebb boltokat is beleértve szinte mindenhol kötelező biztosítani az elektronikus

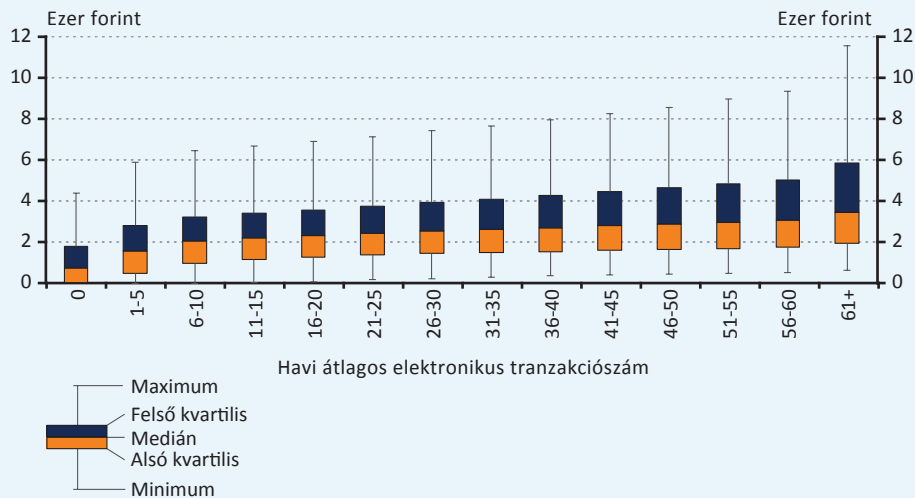
fizetés lehetőségét. Az elektronikus fizetés biztosítása az Online Pénztárgépet (OPG) használó boltokban 2021 január 1-től kötelező. Ennek ellenére ebben a körben is látható, hogy a legkisebb tranzakciónál még nagyobb a készpénzes arány, mint az elektronikus. Ennek egyik oka, hogy a vásárlók egy része nincs is tisztában azzal, hogy az OPG-t használók körében, azaz már szinte minden boltban kötelező biztosítani lehetőséget az elektronikus fizetésre akár kártya, akár átutalás formájában. 2023 óta 5 százalékponttal 93 százalékra emelkedett a felnőtt lakosság azon aránya, akik tisztában vannak ezzel a ténnyel.

A pénzforgalmi árazásról tájékoztató eszközök ismerete folyamatosan emelkedik, de még mindig alacsony szinten van, így az ezekkel kapcsolatos ismeretek terjesztésére továbbra is fontos nagy hangsúlyt helyezni. A díjkimutatást és a bankszámlaválasztó programot ismerők aránya rendre 15 és 9 százalékponttal növekedett 57 és 34 százalékra. Ugyan a díjkimutatást 2019-től kezdődően meg kell küldeniük a bankoknak minden lakossági ügyfélnek, részletezve benne az összes pénzforgalmi szolgáltatásért kifizetett díjat, de ehhez képest sajnos csak a felnőtt lakosság kicsivel több mint a fele ismeri. A bankszámlaválasztó alkalmazás segíthet a fizetési szokásokhoz legjobban illő bankszámla megtalálásában, de ezt a lehetőséget is csupán a lakosság egyharmada ismeri. A bankszámlaválasztó ismertségét, ezen keresztül pedig a használati gyakoriságát is jelentősen javíthatja, hogy az MNB és a Bankszövetség között áprilisban megkötött megállapodás alapján a jövőben a bankok aktívan tájékoztatni fogják az ügyfeleiket erről, és fel fogják hívni a figyelmüket arra, hogy a bankszámlaválasztó használatával kedvezőbb árazású számlacsomagokat találhatnak. Pozitívnak tekinthető és a lakosság pénzforgalmi költségeinek csökkentését segíti, hogy aki ismeri a qvik szolgáltatást, az tudja, hogy ha QR kóddal fizet vagy qvik kérelemre vásárol átutalást indít, a lakossági részről ennek használata minden esetben ingyenes.

2.1.4.3. A lakosság pénzforgalmi költség szintjének csökkenése

- Az MNB pénzforgalmi stratégiájában megfogalmazott céljai az árazás terén, hogy csökkenjen az ügyfelek költség szintje és az ügyfelek közötti költségkülönbségek, tehát
- az elektronikus tranzakciószámokénti kategóriákon belüli a tárgyévi havi átlagos költségek reálértékének szórása ne legyen nagyobb, mint a 2021-ben mért szórás
 - a tárgyévben az elektronikus tranzakciószámokénti kategóriákon belül az átlagköltségek reálértékének mértéke legyen kisebb, mint a reálköltségek medián értéke
 - a tárgyévi reálköltségek medián értéke ne haladja meg a 2021-es medián értéket

38. ábra
Lakossági ügyfelek által fizetett, pénzforgalomhoz köthető havi költségek havi átlagos elektronikus tranzakciószámoként képzett csoportonként

2. táblázat
Az ügyfelek által fizetett pénzforgalmi költségek szórása, átlaga és medián értéke 2024-ben, havi elektronikus tranzakciószámokénti kategóriákban

		Havi átlagos elektronikus tranzakciószám													
		0	1-5	6-10	11-15	16-20	21-25	26-30	31-35	36-40	41-45	46-50	51-55	56-60	61+
Havi átlagos költségek értéke	szórás	1764	2576	2658	2762	3208	3448	3350	3462	5107	3574	3783	4353	4391	5257
	átlag	1267	2016	2472	2668	2824	2969	3103	3229	3333	3480	3614	3763	3877	4614
	medián	766	1599	2061	2231	2362	2486	2594	2683	2762	2860	2931	3020	3094	3477

3. táblázat
Az MNB pénzforgalmi árazásra vonatkozó stratégiai céljainak teljesülése havi elektronikus tranzakciószámokénti kategóriákban

	Havi átlagos elektronikus tranzakciószám													
	0	1-5	6-10	11-15	16-20	21-25	26-30	31-35	36-40	41-45	46-50	51-55	56-60	61+
Ügyfelek közötti költségkülönbségek csökkenjenek														
Az átlagos költségszintek csökkenjenek														

Megjegyzés: Az MNB stratégiai célja adott kategóriában akkor teljesül, ha mindkét részterületen a mutató értéke eléri a célértéket

Mutató értéke 2021	Mutató értéke 2023	Mutató értéke 2024	Változás 2024-ben	Célérték
2021 a bázisév, ehhez viszonyítva számoljuk a további években a mutató értékét	0%	0%	0 százalékpont	100%
$\text{Mutató értéke} = \frac{\text{Elektronikus tranzakciószámokénti ügyfélkategóriák száma, ahol teljesültek az MNB költségcsökkenésre vonatkozó elvárásai}}{\text{Összes elektronikus tranzakciószámokénti ügyfélkategória száma}}$				

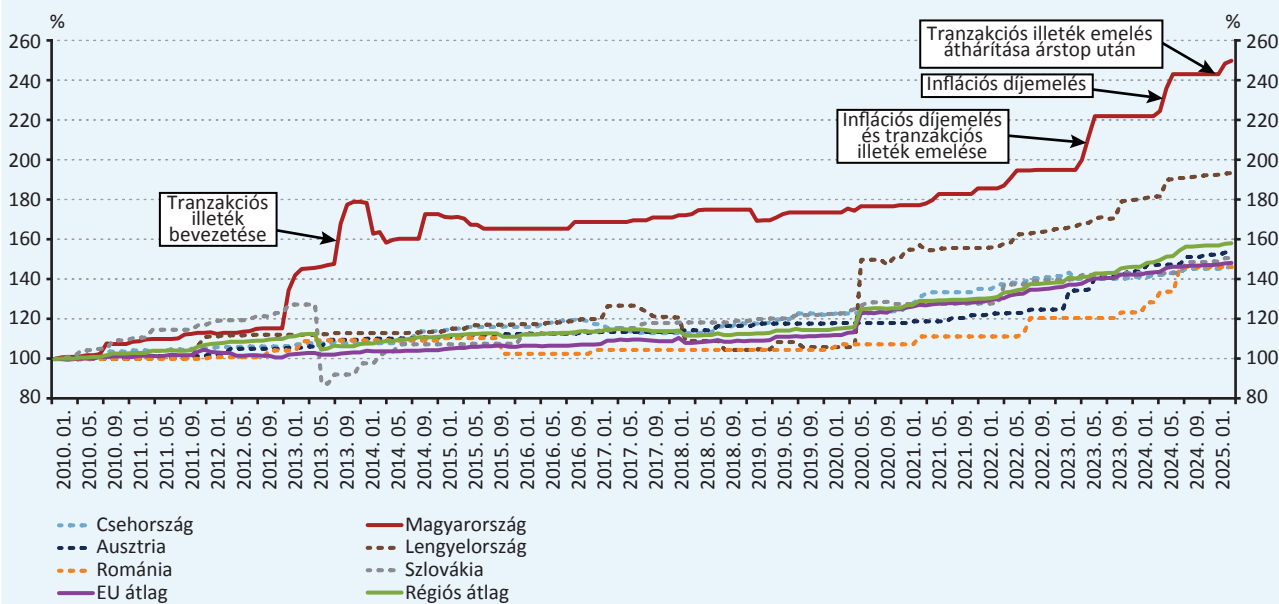
2024-ben a hasonló fizetési szokásokkal rendelkező ügyfelek által fizetett pénzforgalmi költségek közötti különbségek az ügyfélcsoportok többségében csökkentek, a lakosság átlagos pénzforgalmi költség szintje azonban minden csoportban tovább emelkedett. 2024-ben a nominális költségek a magasabb tranzakciós kategóriákban emelkedtek nagyobb arányban, aminek az oka vélhetően az inflációkövető díjmelés és az elektronikus fizetési szolgáltatások gyakoribb használata. A díjak emelkedése minden ügyfelet érint, azonban ennek mértéke különböző, a legalacsonyabb tranzakciós kategóriákban főleg a fix díjak, például a számlavezetési díj okozhat költségemelkedést, míg az aktívabb ügyfelek költségemelkedésében a tranzakciós díjaknak lehet nagyobb szerepe. Továbbra is minden ügyfélcsoportban jelenetős, havi több ezer forintos költségkülönbségek vannak a hasonló fizetési szokások ellenére is. Ebben a tekintetben ugyanakkor kedvező fejlemény, hogy több ügyfélcsoportnál is csökkent ennek mértéke az előző évhez képest, így a csoportok nagyobb részénél alacsonyabb a reálértéken számított költségkülönbség, mint 2021-ben. Fontos ugyanakkor, hogy ez nem járt együtt a költség szint érdemi csökkenésével. 2024-ben ugyan a 2021-es értéken számított reálköltségek mediánértékei minimálisan alacsonyabbak voltak, mint 2021-ben, azonban továbbra is minden ügyfélcsoportban magasabb volt a költségek átlagértéke, mint a medián érték. Ebből következően tehát nem a banki díjmelések maradtak el az infláció mértékétől, hanem mindössze az ügyfelek egy kis részének csökkentek a költségei. Három probléma azonosítható, ami jelentősen növeli a lakosság pénzforgalmi költségeit: (1) az évenkénti inflációkövető díjmelések, (2) a tranzakciók darabszámával és értékével arányos díjak rendkívül magas súlya, (3) a pénzforgalmi árazási struktúra

átláthatatlansága, és ebből következően az ügyfelek alacsony szintű informáltsága. A következő években a nominális költségek csökkentéséhez javítani kell az ügyféltudatosságot és ösztönözni kell az ingyenes tranzakciók széleskörű használatát. Ilyenek például a qvik kérelmek, qvik QR kódos, linkes, érintéses fizetések, és a kártyás vásárlások.

Az eleve magas banki díjak az elmúlt években a tranzakciós illeték áthárítása és a magyar bankok inflációkövető árazási gyakorlata miatt tovább növekedtek, ezek miatt a régióban itthon nőtték a leggyorsabban a lakosság pénzforgalmi költségei. Az MNB 2018-as elemzése¹⁵ alapján az európai országok között már a 2010-es évek végén is a legmagasabbak között voltak Magyarországon a lakossági pénzforgalmi díjak. Fontos továbbá, hogy jövedelemarányosan a hazai lakosság költségei voltak a legmagasabbak. 2010-hez viszonyítva nálunk nőtt a legnagyobb mértékben a pénzügyi szolgáltatások ára (150 százalékkal), ami így jelentős hátrányt jelent a hazai lakoságnak, és hasonló a helyzet a pénzforgalom egyéb szereplőit, a kiskereskedőket és a vállalatok esetében is. A lakossági pénzforgalmi szolgáltatások áralakulásában egyértelműen azonosítható a tranzakciós illeték bevezetése (2013), az tranzakciós illeték maximumának emelése (2022, 2025) és az inflációkövető díjmelések hatása (2023, 2024), melyek következtében a hazai árszint emelkedése jelentősen meghaladja a régiós szintet. A régiós árszint 2010 óta 60 százalékkal, az uniós átlag árszint pedig 50 százalékkal emelkedett. Fontos, hogy a rendszeres inflációkövető díjmelések lassítják az infláció mérséklését is, hiszen a csökkenő inflációjú időszakokban az előző évi magasabb infláció mértékével emeli a pénzforgalmi szolgáltatások díjait.

¹⁵ Kajdi László – Sin Gábor – Varga Lóránt: A hazai lakossági pénzforgalmi szolgáltatások árazása nemzetközi összehasonlításban <https://www.mnb.hu/letoltes/mnb-penzforgalmi-arazas-nemzetkozi-osszehasonlitasban-002.pdf>

39. ábra
Pénzügyi szolgáltatások fogyasztói árának változása (2010=100%)

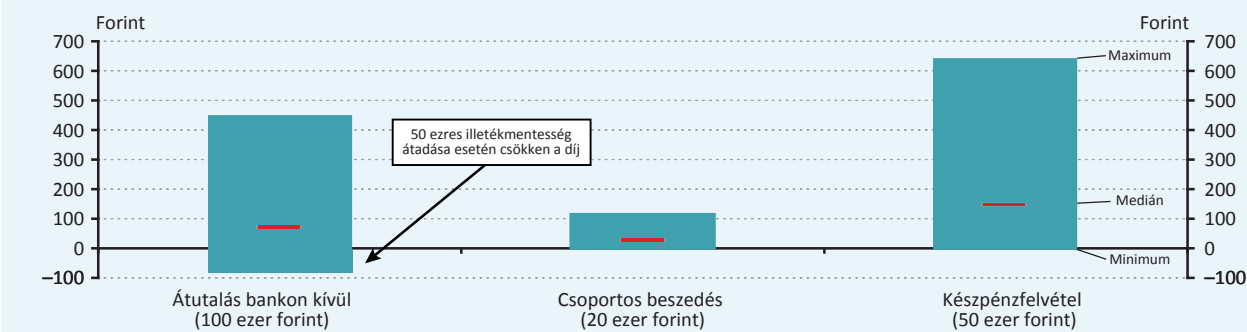

Forrás: Eurostat, saját számítások

2024 augusztus 1-i hatállyal jelentős mértékben emelkedett a tranzakciós illeték, valamint október 1-i hatállyal bevezetésre került a devizakonverziót tartalmazó ügyletekre a kiegészítő tranzakciós illeték, a hazai bankok pedig kivétel nélkül áthárították ezt az ügyfeleikre. A módosítások értelmében a tranzakciós illeték 0,15 százalékponttal nőtt 0,45 százalékra, maximum értéke pedig duplázódott 10 ezer forintról 20 ezer forintra. A devizakonverziót tartalmazó ügyletekre vonatkozó kiegészítő illeték ezen felül 0,45 százalék, maximum 20 ezer forint. A készpénzfelvételre vonatkozó illeték 0,6-ról 0,9 százalékra nőtt. A lakossági szolgáltatások díjait legkorábban 2025 elején emelheték meg a bankok. Ekkor a lakosság számára elérhető számlacsomagok többségében 150 vagy 75 forinttal nőtt egy 100

ezer forintos átutalás díja (75 forint, ha csak az 50 ezer forint feletti részre érvényesítették a bankok a díjemelést), illetve 30 forinttal emelkedett egy 20 ezer forintos csoportos beszedés díja. Továbbá a számlacsomagok többségében egy 50 ezer forintos, ingyenes limit feletti készpénzfelvétel 150 forinttal drágult. Az illetékelemeléssel párhuzamosan emelkedő illetékmentes átutalási limit kedvező lett volna a lakossági ügyfelek számára, és a kisértékű tranzakcióik esetén költségcsökkentést jelenthetett volna, ezt a változást azonban csak néhány bank néhány számlacsomagjában alkalmazta. Az év eleji emelések nem érintették viszont az ügyfelek számlavezetési, illetve éves kártyadíját, tehát ezekre nem terheltek rá a megemelkedő illeték miatti költségnövekedést a bankok.

40. ábra
Áremelések mértéke a legnagyobb számlacsomagok esetében 2025 elején

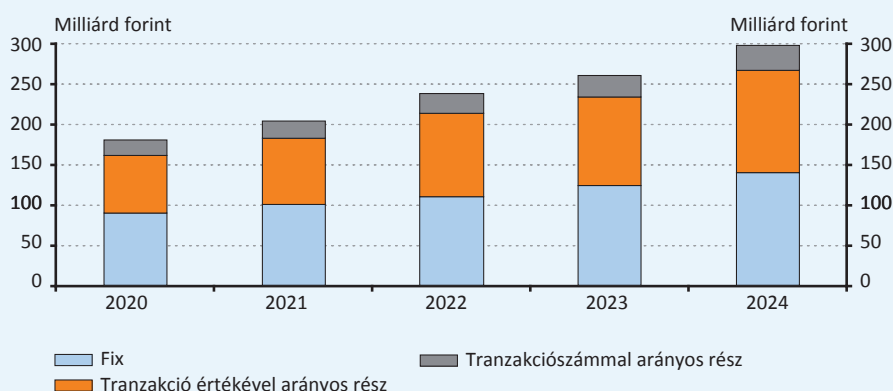
Forrás: Nyilvánosan elérhető banki adatok, MNB számítások

A lakossági pénzforgalmi bevételek 51 százaléka közvetlenül a tranzakciókhoz kapcsolódik, ezért a gyakoribb használattal és a nagyobb tranzakciós értékkel az ügyfelek költségei automatikusan, banki díjmelés nélkül is emelkednek. 2024-ben a bankok pénzforgalmi szolgáltatásokhoz kapcsolódó bevétele a háztartási és a vállalati szektortól összesen 785 milliárd forint volt, ennek a 38 százalékát, 298 milliárd forintot a háztartások (ebből 261 milliárdot a lakossági ügyfelek, 37 milliárdot az egyéni vállalkozók) fizették, ami 14,5 százalékkal meghaladja az előző évi értéket. A költségek folyamatos és nagymértékű emelkedésének az év eleji inflációkövető áremelések mellett a másik oka a tranzakciós forgalomtól függő díjak magas aránya, ami miatt az elektronikus pénzforgalom bővülésével automatikusan nőnek

a banki bevételek. Például az egyre több átutalásért, valamint az infláció következtében folyamatosan emelkedő tranzakciós értékek miatt évről-évre több tranzakciós díjat fizetnek az ügyfelek. Külön kiemelendő, hogy a fentiek miatt az infláció hatását kétszer fizetik meg az ügyfelek, a banki díjmeléseken és a magasabb értékarányos költségeken keresztül is. Ez hátráltatja az elektronikus fizetések további elterjedését, hiszen a gyakoribb használat nagyobb költséget eredményez az ügyfeleknek. A minden ügyfél számára ingyenes, Azonnali fizetésre épülő qvick fizetési megoldások (qvick kérelem, qvick QR-kód, link és NFC) lehetővé teszik azt, hogy a jövőben elkerülhető legyen az korábbi években látott mértékű költségnevekedés a lakosság számára.

41. ábra

A háztartások pénzforgalmi költségei a főbb költségkategóriák szerint

2.1.5. A pénzforgalom fejlettsége a kínálati oldalon

Számos fizetési helyzetben az elektronikus fizetés lehetőségét biztosító kereskedők közvetlenül képesek befolyásolni

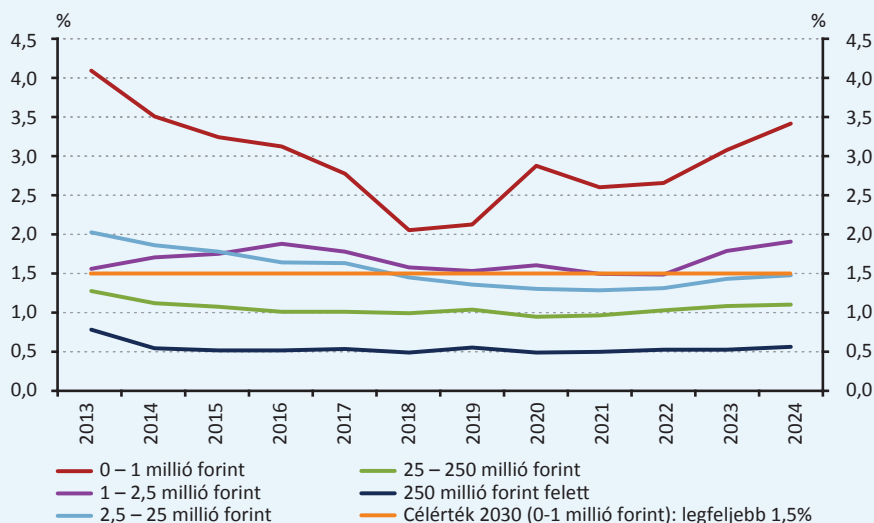
a vásárló döntését a használt fizetési módról, ezért érdekeltté kell tenni a kereskedőket is az elektronikus fizetések gyakoribb használatában, emiatt pedig szükséges a kereskedők költségeinek és a kereskedői infrastruktúra kihasználtságának nyomon követése.

2.1.5.1. A legkisebb kereskedők által fizetett elfogadói költségek forgalomhoz viszonyított aránya

Ezzel a mutatóval a kereskedők elektronikus fizetések elfogadásához kapcsolódó költségeit követi nyomon az MNB. Ehhez a mutató értékénél a legkisebb forgalmú kereskedőkre koncentrálnak, mivel a kisebb kereskedőket még mindig számottevően nagyobb forgalomarányos elfogadói díjterhek sújtják. Így ezen kereskedők díjterheinek csökkenése megfelelően jelzi a teljes gazdaságban az elfogadási költségek csökkenését, amely minden szektorban ösztönzi az elektronikus fizetési módok elfogadását, azok aktív felajánlását a vásárlók számára.

42. ábra

Az elfogadói költségek aránya a kártyás fizetési forgalomhoz viszonyítva a kereskedők negyedéves kártyás forgalma szerinti kategóriákban

Mutató értéke 2021	Mutató értéke 2023	Mutató értéke 2024	Változás 2024-ben	Célérték
2,6%	3,1%	3,4%	+0,3 százalékpont	legfeljebb 1,5%
$\text{Mutató értéke}^{16} = \frac{\text{Legkisebb kereskedők elfogadási költségei}}{\text{Legkisebb kereskedők elektronikus forgalma}}$				

A kártyaelfogadási díjak növekedése miatt tovább emelkedtek az elektronikus fizetések elfogadási költségei minden kiskereskedői forgalmi kategóriában, különösen a legkisebb méretű kereskedőknél volt nagyobb mértékű emelkedés. 2024-ben a legkisebb forgalmú kereskedők által kártyaelfogadásért fizetett díjak a teljes kártyás forgalom 3,4 százalékát tették ki, ami 0,3 százalékpontos növekedés 2023-hoz képest. Kisebb mértékben, de szintén tovább növekedtek a magasabb forgalmú kereskedők által fizetett elfogadási díjak is, 2024-ben már a 2,5 millió – 25 millió forint negyedéves kártyás forgalommal rendelkező kereskedők is átlag 1,5 százalékot fizettek az elfogadásért. Továbbra is jelentősen alacsonyabb viszont a 250 millió forint feletti negyedéves forgalommal rendelkező kereskedők elfogadási költsége, ezek 2024-ben forgalomarányos átlagköltsége 0,6 százalék volt.

A kártyaelfogadásért fizetett költségek szerkezete nem változott jelentősen, továbbra is az értékarányosan meghatározott díjak dominálnak a díjterhek közt. A pénzforgalmi

szolgáltatók fenti díjakból származó, kártyaelfogadáshoz kapcsolódó bevételeinek 98 százaléka volt a tranzakciók számával vagy értékével arányos díj, és mindössze 2 százalék fix vagy időszaki díjtétel, ezen fix tételek aránya minimálisan csökkent a 2023-as adathoz képest. Az elfogadási bevételek jogcím szerinti megoszlásában szintén nem figyelhető meg jelentős változás, ezek 30,8 százaléka volt bankközi jutalék, 2 százaléka POS terminálhoz kapcsolódó díj és 67,2 százaléka a szolgáltató által meghatározott egyéb díjtétel, elsősorban a kereskedői jutalék.

A kereskedők magas költségszintjéhez jelentősen hozzájárul az árazási struktúra bonyolultsága. Az elfogadási költségek sok szolgáltatónál nem érhetők el könnyen, egyes esetekben árajánlatot a kereskedő csak külön konzultáció után kaphat. Szintén gyakori a bonyolult, nehezen átlátható árazási struktúra, amely megnehezíti a különböző kondíciós listák, ajánlatok összehasonlítását. Ezek a problémák különösen hátráltatják a kisebb forgalmú kereskedők költségének csökkentését, mivel ezek a szereplők jellemzően kisvállalatok, egyéni

¹⁶ Legkisebb kereskedők: 0 és 1 millió forint közötti negyedéves elektronikus fizetési forgalommal rendelkező kereskedők. Elektronikus forgalom: jelenleg a mutató a kártyás forgalomból van számolva, későbbiekben ez kiegészül az azonnali fizetési forgalommal is.

vállalkozók, így nem tudnak a banki ajánlatok elemzésére és összehasonlítására jelentős munkaidőt fordítani.

Az elektronikus fizetések elfogadását lehetővé tevő szolgáltatók közötti verseny növeléséhez fontos a kereskedők tudatosságának növelése. Részből a fent említett problémák miatt sok kereskedő nincs tudatában, hogy összesen mekkora költséget fizet a kártyaelfogadásért és hogy ez az összeg mennyivel lenne csökkenthető egy másik szolgáltatóra váltással. Az ügyféltudatosság növelése ösztönözhetné a szolgáltató váltást és ezzel a szolgáltatók közötti versenyt, ami szintén jelentősen csökkenthetné a kereskedők által fizetett elfogadási díjakat.

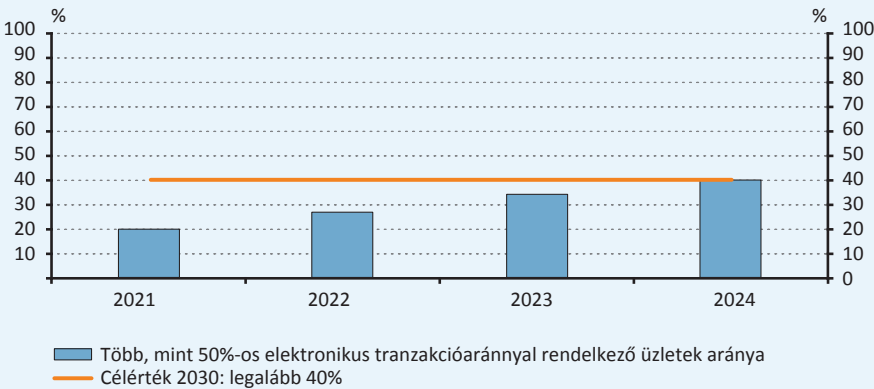
Az elektronikus fizetések elfogadási költségeinek csökkentéséhez nagymértékben hozzájárulhat a következő

években a qvick szolgáltatások széleskörű elterjedése. Az MNB és a GIRO Zrt. által 2024 szeptemberében elindított qvick fizetési szolgáltatás a legtöbb fizetési helyzetben használható versenyképes, biztonságos és hazai fejlesztésű alternatívát nyújt a kereskedők számára az elektronikus fizetések elfogadására. Ezzel a fizetési móddal a kereskedők csökkenthetik elektronikus elfogadási költségeiket, míg a vásárlók számára a qvick fizetés kötelezően ingyenes, így az ügyfélélmény is javítható. Fontos továbbá, hogy ennek a megoldásnak a megjelenése versenyhelyzetet teremt a fizetési módok között, ami minden kereskedői szegmensben kedvező hatással lehet az elfogadási szolgáltatások árazására. Ez a szolgáltatás már több hazai banknál is elérhető, így az elfogadási költségek csökkentése érdekében a kereskedőknek érdemes ezeket az ajánlatokat is megvizsgálniuk.

2.1.5.2. Elektronikus fizetési forgalom az elfogadó kereskedőknél

2021. január 1-től az online pénztárgép használatára kötelezett kereskedőknek kötelező elektronikus fizetést biztosítaniuk, így az elfogadás biztosításának mértéke helyett az üzletenkénti elektronikus tranzakciók arányát érdemes a továbbiakban vizsgálni, ezzel követhető ugyanis az elektronikus fizetési infrastruktúra kihasználtsága.

43. ábra
50%-nál magasabb elektronikus tranzakcióaránnal rendelkező üzletek aránya

Forrás: NAV OPG adatbázis, MNB számítás

Mutató értéke 2021	Mutató értéke 2023	Mutató értéke 2024	Változás 2024-ben	Célérték
20%	34%	40%	+6 százalékpont	legalább 40%
Több, mint 50%-os elektronikus tranzakcióaránnal rendelkező üzletek aránya ¹⁷ = $\frac{\text{Üzletek száma, ahol több mint 50%-os az elektronikus tranzakciók aránya}}{\text{Üzletek száma}}$				

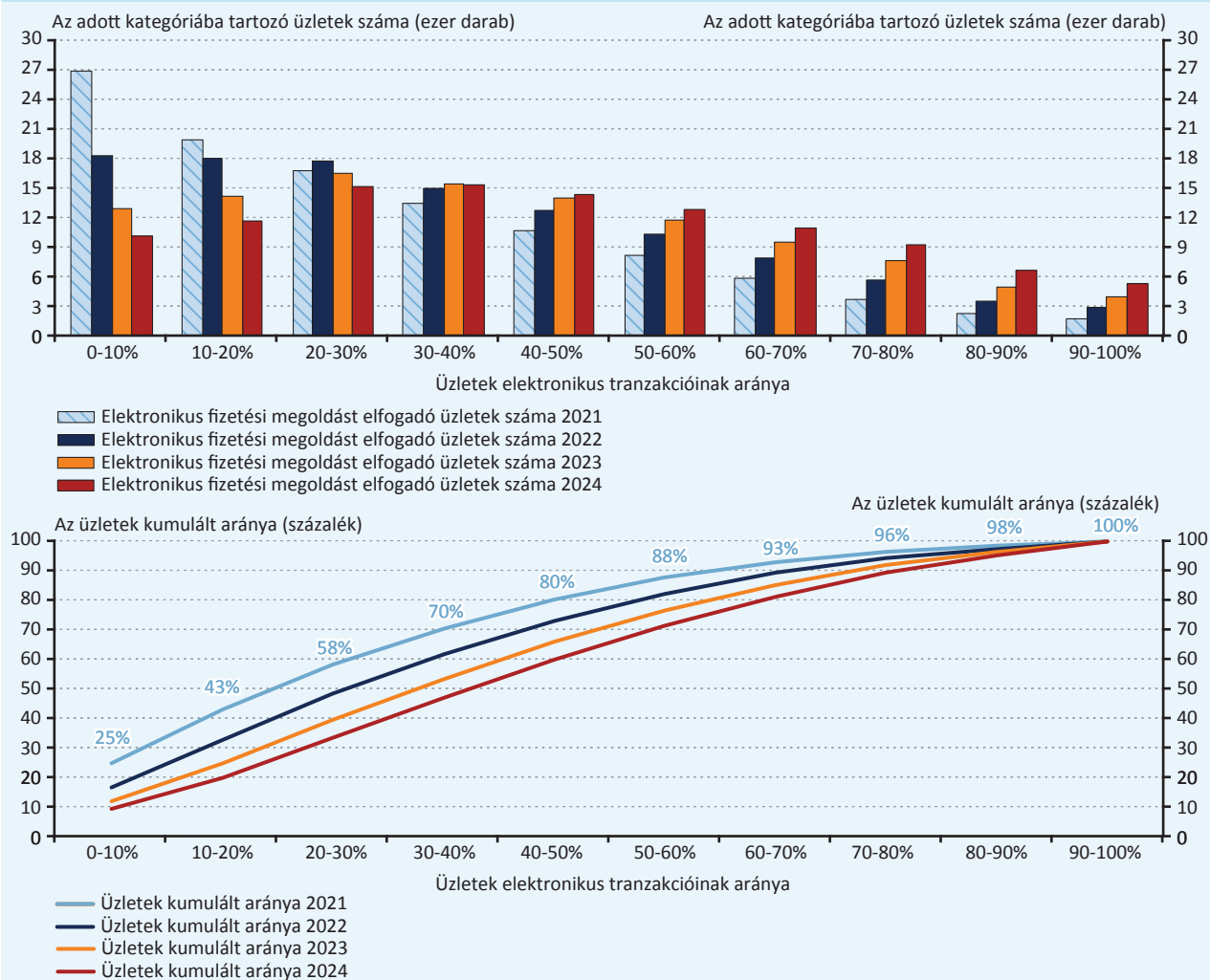
¹⁷ Üzletek: a főleg személyes jelenlétet igénylő tranzakciókat magában foglaló OPG adatbázisban az adózók azonos tevékenységgel rendelkező, járasonkénti kiskereskedelmi egységei.

Ennél a mutatónál 2024-ben teljesült az MNB 2030-ra kitűzött célja, ugyanis már az üzletek 40 százalékában többször fizettek a vásárlók elektronikusán, mint készpénzzel. 2021-ben még csak az üzletek ötödében volt több elektronikus tranzakció, mint készpénzes, és ezeknek az elektronikus többletű üzleteknek az aránya folyamatosan, évi 6-7 százalékponttal emelkedett az utóbbi három évben. A legkisebb elektronikus aránnyal rendelkező üzletek száma

folyamatosan csökken. A 0-10 százalékos elektronikus arányú üzletek míg 2021-ben az üzletek egynegyedét fedték le, addig 2024-re ez az arány 9 százalékra csökkent. Az üzletek 47 százalékában a tranzakciók maximum 40 százaléka elektronikus, azaz a vásárlások legalább 60 százalékanál készpénzzel fizetnek. Az eddigi években az üzletek rendre 70, 62, illetve 53 százalékánál volt jellemző ez, azaz ebből is látszódik az elektronikus tranzakciók elterjedése.

44. ábra

Elektronikus fizetések aránya az elektronikus fizetési megoldást elfogadó hazai kiskereskedőknél

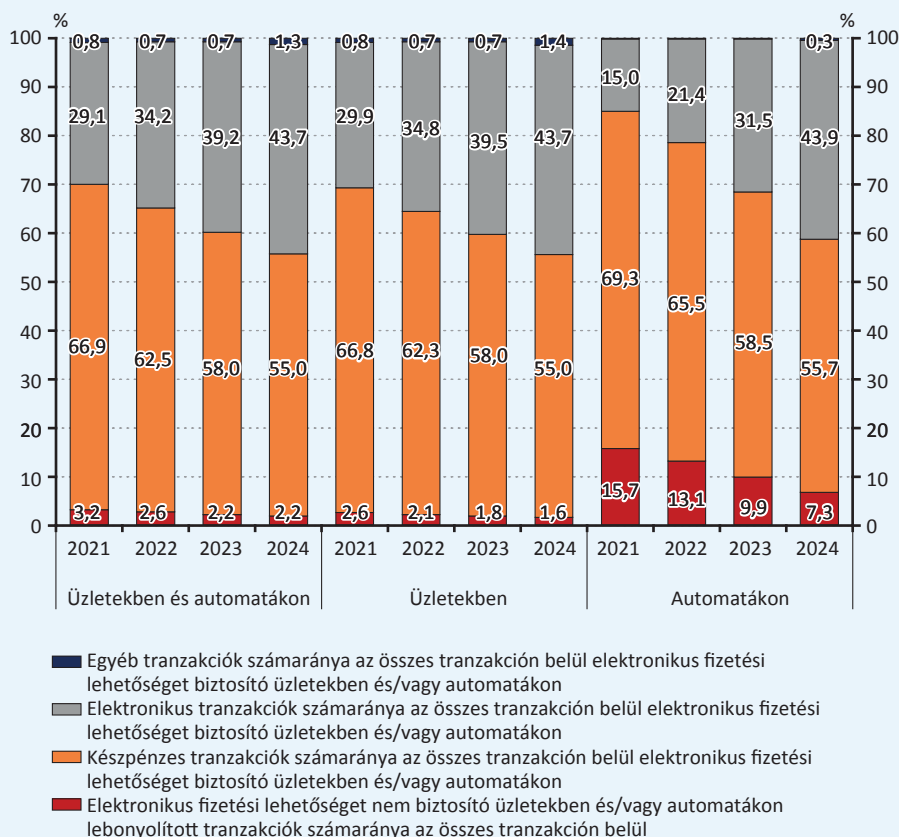

Továbbra is vannak olyan üzletek és automaták, amelyek még mindig nem biztosítanak elektronikus fizetési lehetőséget a jogszabályi előírások ellenére, azonban minimális azon tranzakciók aránya, amelyeknél emiatt nélkülözni kell az elektronikus fizetést. Az üzletek 84 százaléka fogad el biztosan elektronikus fizetést, ezen a téren 2021-hez képest 5 százalékpontos emelkedés volt. Az üzletek maradék 16 százalékában, ahol nincs ez biztosítva, ott a bolti vásárlások csupán 2 százaléka történt. Vannak olyan kereskedők, akiknek üzletük nincs, csak automatákat üzemeltetnek, ezáltal nekik nem kötelező biztosítani az elektronikus fizetések

elfogadását. Ezeknél a kereskedőknél az elektronikus elfogadás aránya 63 százalék és a tranzakciók 7 százaléka van rögzítve olyan kereskedők automatáján, ahol nem látható elektronikus elfogadás jele. Ezek az arányok folyamatosan javulnak az évek során, egyre jobban minimalizálódik azon bolti és automatás vásárlások aránya, ahol nincs elektronikus alternatíva a készpénz mellett és emellett folyamatosan nő az elektronikus tranzakciók aránya is. Az üzletekben 4 százalékponttal 44 százalékra, az automatáknál 12 százalékponttal szintén 44 százalékra növekedett az elektronikus fizetések aránya.

45. ábra

Fizetési módok darabszám szerinti aránya

2.2. AZ ELEKTRONIKUS PÉNZFORGALMON KERESZTÜL MEGFIGYELHETŐ VISSZAÉLÉSEK

2.2.1. Visszaélési folyamatok¹⁸

A pénzügyi stabilitás fenntartásához elengedhetetlen a pénzforgalomba vetett bizalom megőrzése, így kiemelt fontossággal bír a visszaélések alacsony szinten tartása és a fizetési szolgáltatások biztonságos működése. A nemzetközi trendekhez hasonlóan az elmúlt években Magyarországon szintén emelkedett a pénzforgalomban bekövetkezett visszaélések száma. A digitalizáció nyújtotta előnyöket a bűnözők is kihasználják, a visszaélések túlnyomó többsége ezért az online térben történik, ahol széles rétegeket tudnak elérni, a korábbinál alacsonyabb kockázattal. Magyarországon 2024-ben több, mint 226 ezer visszaéléssel összesen közel 42 milliárd forintnyi kárt okoztak a bűnözők, melynek legnagyobb részét az ügyfelek viselik. Ez 2020-hoz

képest háromszoros emelkedés az esetek számában, és közel tízszeres a visszaélések összértékében. Az átutalásokhoz kötődő visszaélések értékének növekedése 2024-ben megállt, nem úgy, mint a fizetési kártyás forgalomban, ahol számuk és értékük egyre nő, így a bankok, kártyatársaságok részéről további erőfeszítések szükségesek ennek visszaszorítására.

A kibocsátó oldali fizetési kártyás visszaélések száma és értéke 2024-ben tovább emelkedett, így ezen a téren további intézkedések szükségesek ennek visszaszorítására. A hazai kibocsátású kártyákkal elkövetett visszaélések száma tartósan magas, 2024-ben 207 ezer darab volt, éves szinten 13,5 százalékkal nőtt. Tavaly 10,8 milliárd forint volt a csalások összértéke, amely a visszaélések számát meghaladó ütemben, 30,2 százalékkal nőtt előző évhez képest. Fontos azonban kiemelni, hogy a kártyás fizetések továbbra is biztonságosak, mivel a csalásban érintett tranzakciók a teljes forgalomnak mindössze 0,010 százalékát érintik. Ez az arány

¹⁸ Ebben a fejezetben a közérthetőség céljából, valamint a szakmai szóhasználatból való összhang fenntartása érdekében azokra a visszaélési esetekre, melyben a csalárd módon eljáró fél által, vagy a megtévesztési tevékenységének hatására az ügyfél által elindított tranzakció teljesült, visszaélésként vagy sikeres visszaélésként hivatkozunk; azokra az esetekre pedig, ahol a tranzakció valamilyen okból megghiúsult, minden esetben sikertelen visszaélésként hivatkozunk.

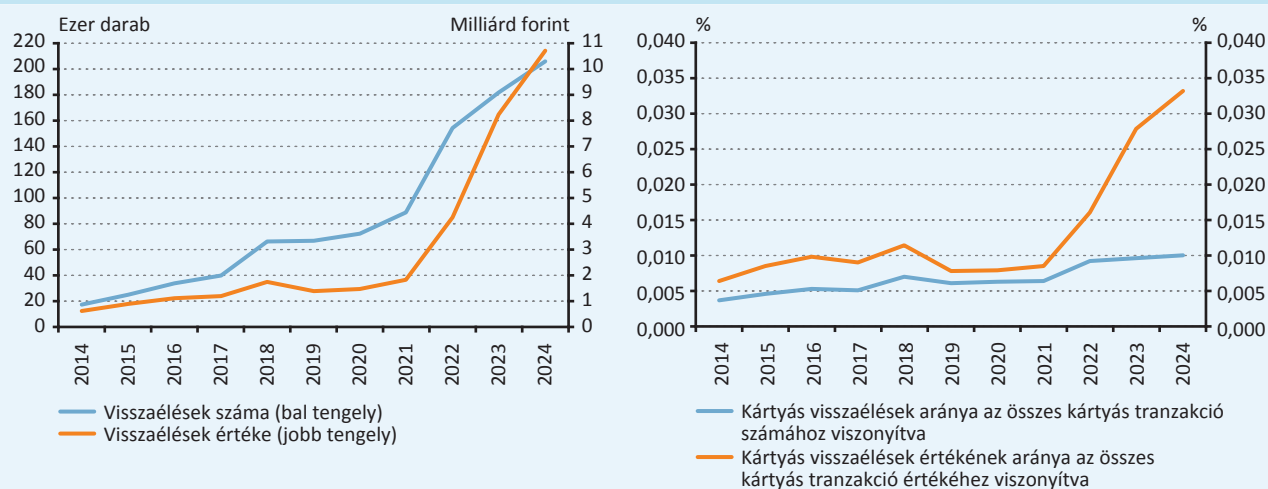
nem nőtt az előző előző évhez képest. A forgalom értékéhez viszonyított arányában emelkedés látszik, 0,028 százalékról 0,033 százalékra nőtt éves szinten.

Az előző évhez hasonlóan a kártyás visszaélések többsége adathalászzal történt, ahol az esetek túlnyomó többségében a bűnözők indították a tranzakciókat az ellopott kártyaadatokkal és a megszerzett hitelesítő azonosítókat

felhasználva. Arányuk az összes visszaélésen belül 57 százalékot tett ki. Jellemző formái közé tartozik az internetes, többnyire közösségi média felületeken megjelenő hirdetési csalás, a kiemelkedő hozamot kínáló hamis befektetési ajánlatok, csomagküldő szolgálat értesítésének álcázott adathalász üzenetek, vagy éppen az online piactéren hirdető eladók átverése, tranzakcióhoz szükséges adataik megszerzése.

46. ábra

Visszaélések számának és az okozott kár értékének alakulása (bal oldali ábra), illetve ezek aránya a kártyakibocsátó bankok oldalán az összes fizetési kártyás forgalomhoz képest (jobb oldali ábra)

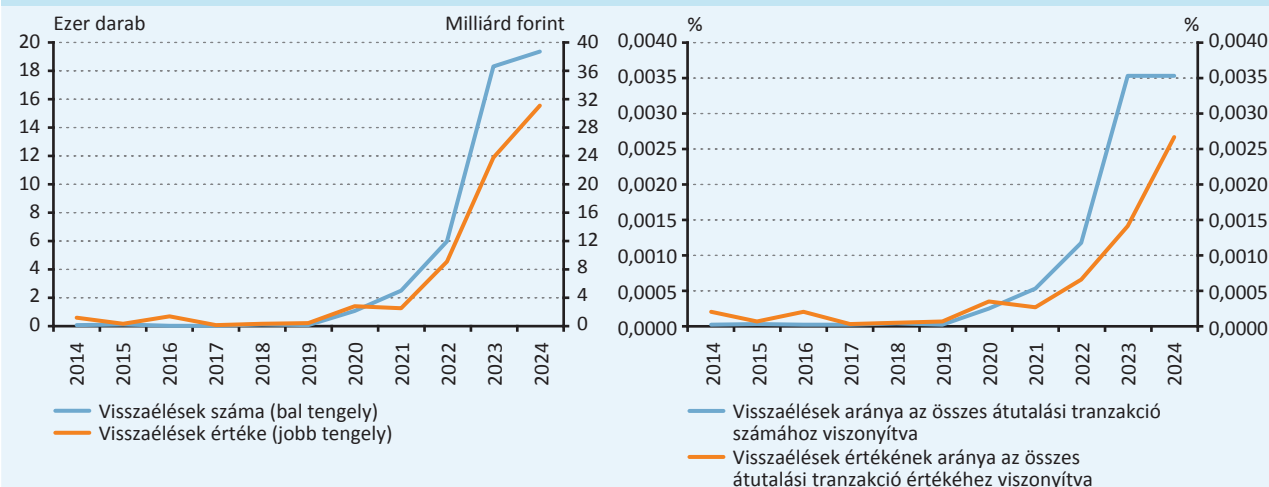

Az átutalásokhoz kötődő visszaélések számának növekedése lassult annak köszönhetően, hogy a bankok többsége 2024-ben elkezdte megvalósítani az MNB visszaélés megelőzési ajánlása szerinti fejlesztéseket. Az év második felében a legtöbb hitelintézetnél már az ügyfelek maguk állíthatták be a szokásaikhoz legjobban igazodó tranzakciós limitet, amely egyértelműen hozzájárult ahhoz, hogy 11,9 százalékkal kevesebb volt a lakossági, 1 millió forintot meghaladó értékű csalások száma. A lakosságot érintő teljes kár értékének több, mint 80 százalékát teszik ki ezek a tranzakciók. Ugyanakkor az is látszik, hogy a bűnözők alkalmazkodtak a megváltozott körülményekhez, mivel az 1 millió forint alatti lakossági visszaélések száma 1 891 darabban (16,9 százalékkal) emelkedett éves szinten, így a teljes lakossági kár

értéke csak akkor mérsékelhető, ha a kisebb értékű visszaélési tranzakciók száma nem emelkedik hasonló mértékben. Tavaly 18,4 ezer darab, 20,6 milliárd forint összértékű, lakossági átutaláshoz kötődő visszaélés történt, így a csalások száma 7,1 százalékkal nőtt az előző évhez képest, értéke érdemben nem változott, mindössze 1,4 százalékkal haladta meg a 2023. évit. Az átutalási forgalomhoz viszonyítva a visszaélések száma éves szinten nem emelkedett (0,0035 százalék), amely szorosan összefügg azzal, hogy a bankok részéről érdemi előrelépés történt az MNB által 2023-ban közzétett ajánlás szerinti intézkedések és fejlesztések (pl. tranzakciós limit alkalmazása, valós idejű visszaélésszűrő rendszer használata) megvalósítása terén, valamint fokozták ügyféledukációs tevékenységüket.

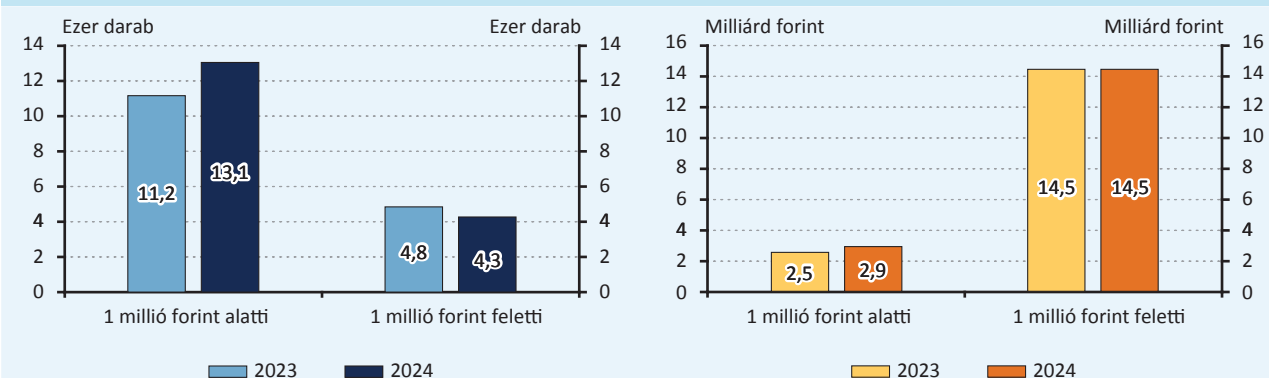
47. ábra

Nem fizetési kártyákhoz (főleg átutalásokhoz) kötődő visszaélések számának és az okozott kár értékének az alakulása (bal oldali ábra), illetve ezek aránya az átutalási forgalomhoz viszonyítva (jobb oldali ábra)

48. ábra

Lakossági átutalásokhoz kötődő visszaélések száma és értéke tranzakció értékhatára szerint

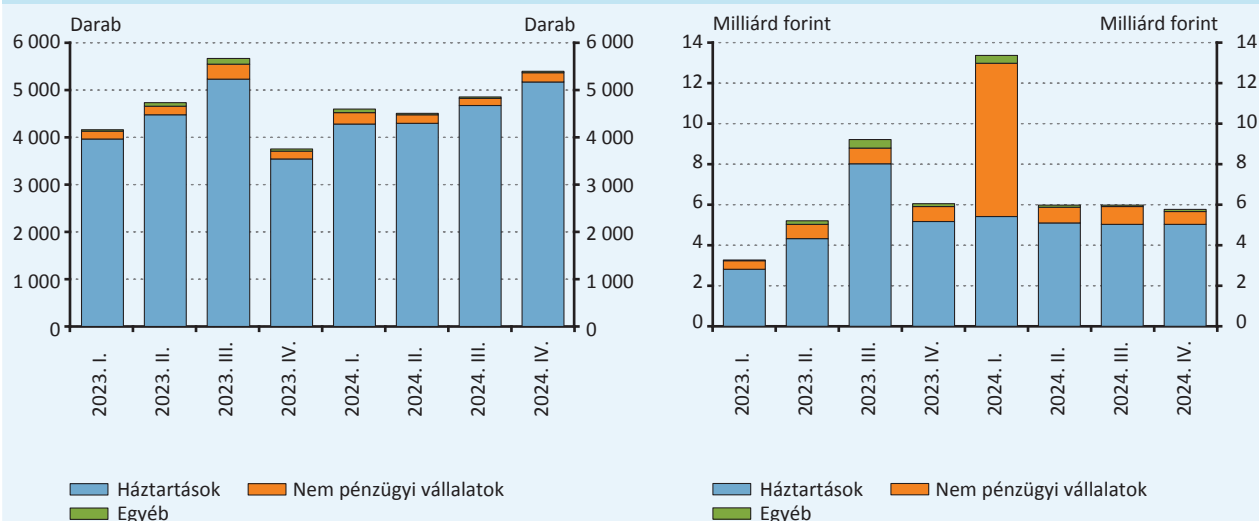

A hitelintézeteknek ügyféltájékoztatási tevékenységüket tovább kell erősíteni, mivel a csalások többsége – több, mint 90 százaléka – továbbra is a lakossági ügyfeleket érinti. A lakossági ügyfeleket érintő visszaélések száma éves szinten 1 226 darabbal (7,1 százalékkal) nőtt, értéke a korábbi évekhez képest elhanyagolható mértékben, csupán

1,4 százalékkal (0,3 milliárd forinttal) emelkedett. Vállalati oldalon 11,3 százalékkal kevesebb visszaélés történt az előző évhez képest, azonban az első negyedévben egy nagy összegű visszaélés jelentősen növelte a teljes kár értékét, aminek következtében ez éves összehasonlításban 7,4 milliárd forinttal (31,6 százalékkal) emelkedett.

49. ábra

Nem fizetési kártyákhoz (főleg átutalásokhoz) kötődő visszaélések számának (bal oldali ábra) és az okozott kár értékének negyedéves alakulása (jobb oldali ábra) szektorok szerinti bontásban

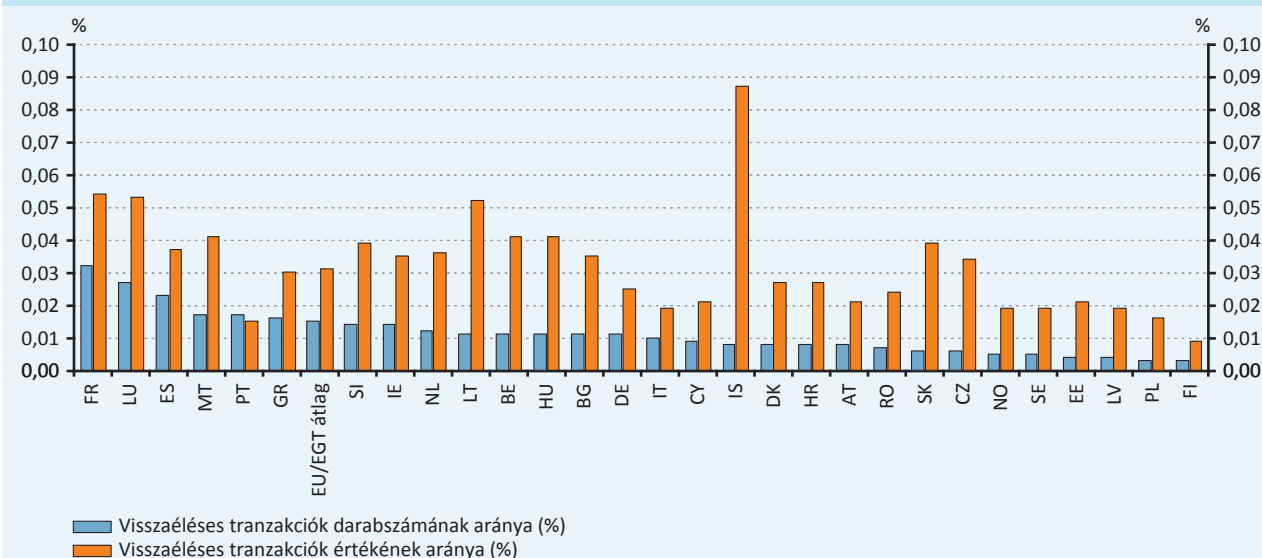

Az EKB és EBH legfrissebb jelentése szerint Magyarországon 2023. első félévében¹⁹ a kártyás forgalomra jutó visszaélések száma az EGT országok átlagánál alacsonyabb volt, viszont átutalásoknál ezek aránya a harmadik legmagasabb. Fontos látni, hogy az elmúlt években a visszaélések számának emelkedése nem csupán hazai, hanem Európa többi országát szintén érintő jeleség. Kártyás fizetéseknél az EGT országok közel harmadánál, átutalásoknál megközelítőleg felében haladta meg a 2022. évi szintet. Magyarországon a kártyás visszaélések normál forgalom

értékéhez viszonyított aránya 2023. első felében jelentősen, az EGT országok átlaga fölé emelkedett, így az ötödik legmagasabb az aránya az EGT országok közül. Az átutalási forgalomban a visszaélések számának forgalomhoz képesti aránya az EGT átlag felett alakult, a harmadik legmagasabb arányt elérve a többi országhoz képest. Ezek az adatok is alátámasztják, hogy szükségesek voltak a 2024-ben, az MNB visszaélés megelőzési ajánlásával összhangban megvalósult, vagy elindított a banki intézkedések, melyek megállíthatják a visszaélések szintjének emelkedését.

50. ábra

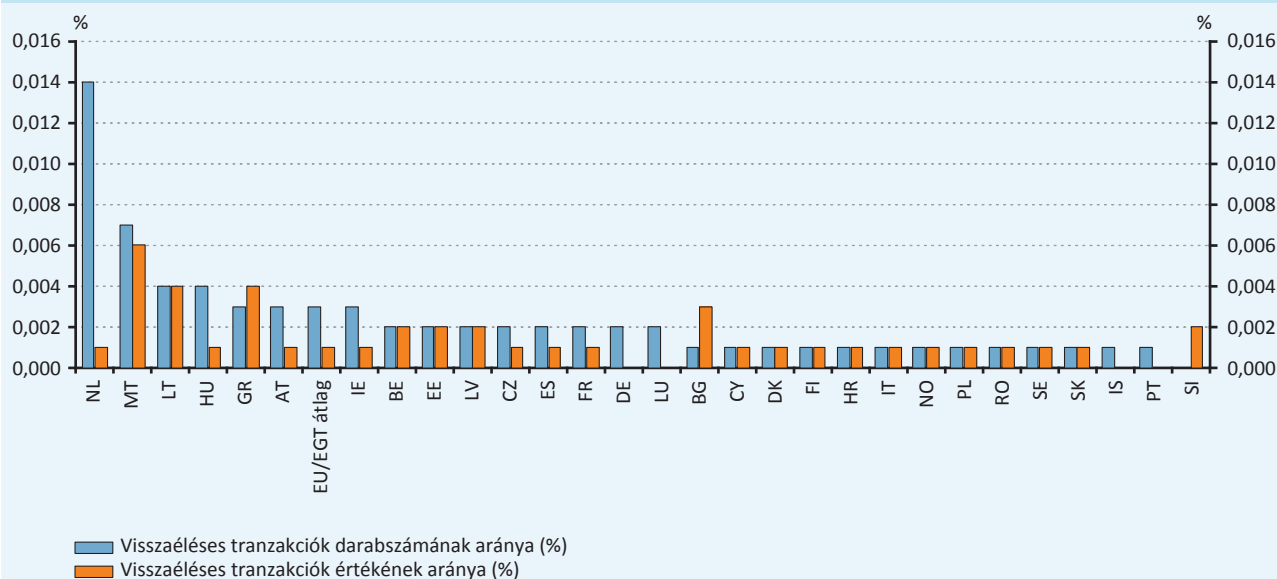
Visszaélési arány a fizetési kártyás forgalomban (2023. első félév)

Forrás: EBH, EKB. A felmérés mintavétel alapján történt, adott ország esetében a bankok egy szűkebb körét tartalmazva.

¹⁹ EBH, EKB. (2024. augusztus). 2024 Report on payment fraud. https://www.eba.europa.eu/sites/default/files/2024-08/465e3044-4773-4e9d-8ca8-b1cd031295fc/EBA_ECB%202024%20Report%20on%20Payment%20Fraud.pdf

51. ábra
Visszaélési arány az átutalások forgalmában (2023. első félév)

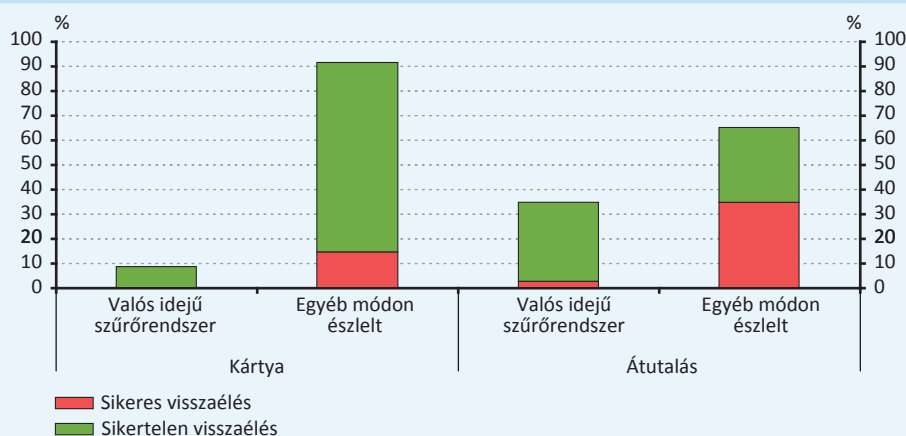

Forrás: EBH, EKB. A felmérés mintavétel alapján történt, adott ország esetében a bankok egy szűkebb körét tartalmazva.

Az MNB 2023-ban, a visszaélések megelőzése kapcsán kiadott ajánlásában megfogalmazott elvárásoknak megfelelően, már számos hitelintézet rendelkezik valós idejű visszaélésszűrő rendszerrel, amelyek nagymértékben hozzájárulnak a visszaélések megakadályozásához. 2024-ben is fizetési módoként eltérő volt ezen rendszerekkel ellenőrzött tranzakciók számának aránya az összes visszaélési kísérleten belül, átutalásoknál a csalásokban érintett tranzakciók 35 százalékát, kártyás visszaéléseknél mindössze 9 százalékát észlelték valós idejű visszaélésszűrő rendszerrel. Jelenleg még nem minden hazai bank rendelkezik ilyen mechanizmussal, akik mégis, azok között nagy eltérés látszik az így észlelt csalárd tranzakciók számát illetően. A valós idejű visszaélésszűrő rendszerek hatékonynak bizonyulnak a csalások

ellen, mivel kártyás visszaéléseknél a csalárd tranzakciók 98 százalékát, átutalásokhoz kötődő visszaéléseknél 93 százalékát sikerült megghiúsítani így. Jelenleg azonban – főképp a kártyás tranzakcióknál – még nem elegendő visszaélési kísérletet észlelnek ilyen módon a bankok. Ennek növelése a jövőben fokozhatja a visszaélések ellen folytatott küzdelem hatékonyságát és eredményességét, nagyban hozzájárulva a visszaélések számának visszaszorításához. Valós idejű visszaélésszűrő rendszereket hazánkban már több banknál is alkalmaznak melyek hatékonyan jelzik a csalás gyanús tranzakciókat. Ebből adódóan kulcsfontosságú az ilyen módon ellenőrzött tranzakciók körének szélesítése és az ellenőrzött tranzakciók számának növelése, mivel ez további csökkenést eredményezhet a visszaélések számában.

52. ábra
Észlelt visszaélések és azok sikerességének aránya a visszaélés észlelésének módja és a fizetési mód szerint (2024)

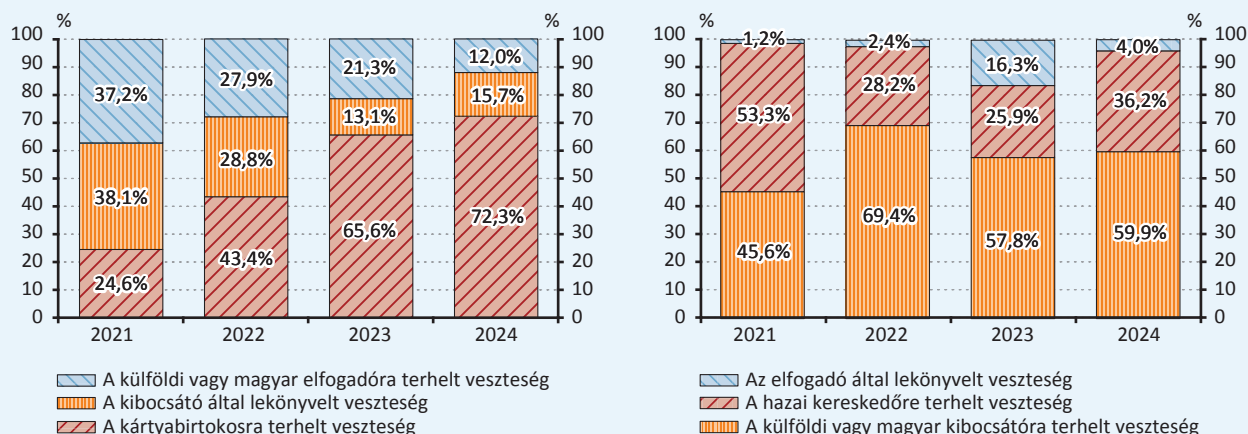
Az ügyfélre terhelt kár magas aránya szorosan összefügg a visszaélési módszerekkel, melyek szinte kivétel nélkül megtévesztésen alapulnak: az elkövetők nyomásgyakorlással, érzelmi ráhatással ráveszik az ügyfeleket a fizetés kezdeményezésére, vagy a károsultak banki és hitelesítéshez szükséges információit megszerezve a bűnözők kezdeményezik a csalárd fizetést. 2024-ben, kártyakibocsátói oldalon közel 207 ezer visszaélés történt, melynek jelentős részét, 118 ezer tranzakciót (visszaélési esetek 57,2 százaléka) adathalász módszerekkel követték el. A teljes kár 8,7 milliárd forintot tett ki, ennek 72,3 százalékát – 6,3 milliárd forintot – a kártyabirtokosok viselték. Elfogadói oldalon a leírt veszteség 129 millió forint volt, a kár legnagyobb része (59,9 százalék) hazai, vagy külföldi kártyakibocsátókat terheli, a hazai kereskedőkre terhelt arány 25,9 százalékról 36,2 százalékra emelkedett. Átutalásoknál a felmerült visszaélések 56,3 százaléka pszichológiai manipulációval történt, melyek között leggyakoribb eseteknek a fiktív, bank nevében

történő telefonhívások, kiemelkedő hozamot kínáló hamis befektetési ajánlatok, vagy romantikus csalások számítanak. A kár összértéke 26,1 milliárd forint volt, melyből 25,7 milliárd forint hárult az ügyfelekre (teljes kár 98,3 százaléka), ami alapján megállapítható, hogy a kár ügyfelek és a pénzforgalmi szolgáltatók közötti megoszlásában érdemi változás nem történt az előző évhez képest.

Egyes bankoknak rövidtávon tovább kell fejlesztenie az ügyfélazonosítási folyamatait, mert a belföldi, bankok közötti visszaélésekben érintett átutalási tranzakciók 58 százaléka három pénzintézetnél vezetett számlákra érkezett 2024-ben. Ez egyértelműen jelzi, hogy az adott hitelintézetek ügyfélazonosítási, pénzmosás-szűrési megoldásai nem megfelelőek, melynek javítására mihamarabbi intézkedések szükségesek. Az ügyfélazonosítási folyamataik szigorításával és a bűnözők által használt számlák felszámolásával további csökkenést lehetne elérni a visszaélések számában.

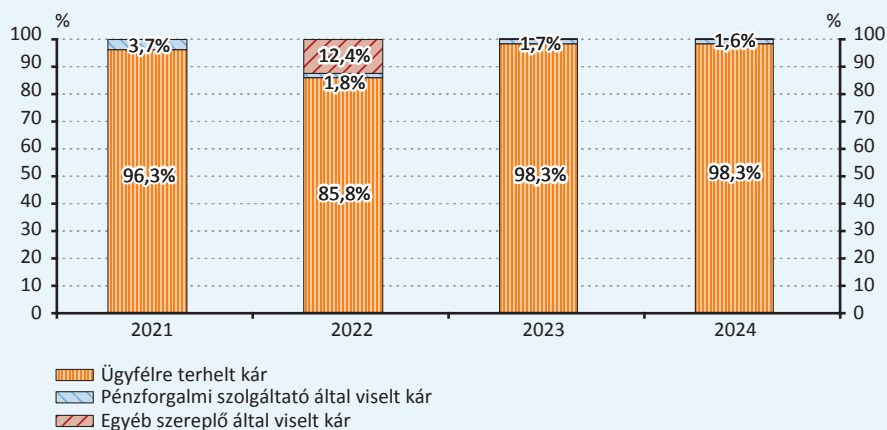
53. ábra

Fizetési kártyás visszaélések kapcsán a kibocsátói (bal oldali ábra) és az elfogadói (jobb oldali ábra) oldalon leírt kár megoszlása

54. ábra

Az elektronikus pénzforgalomban, nem fizetési kártyás visszaélések kapcsán leírt kár aránya a kárviselés alanya szerint

2.2.2. Intézkedések a visszaélések megelőzése érdekében

A pénzforgalomban megfigyelhető visszaélések csökkenésére az MNB számos ténnyel tett lépéseket: folytatódott a fogyasztói edukáció, a banki fejlesztések ösztönzése, és a központi fejlesztések, továbbá szabályozási lépések is történtek. A KiberPajzs intézményi együttműködés fő célja – annak érdekében, hogy a pénzforgalmi szolgáltatások ügyfelei az online térben jelen lévő, folyamatosan bővülő bűnözői elkövetési módszerekkel szemben hatékonyan tudjanak védekezni – a széleskörű fogyasztói edukáció. Az MNB ajánlás a pénzforgalmi szolgáltatók számára ad egyértelmű iránymutatást annak érdekében, hogy megakadályozzák, hogy az ügyfelük pénzforgalmi csalás áldozatává váljon. A KVR a pénzforgalmi szolgáltatók visszaélésszűrő rendszereit támogatja olyan többletinformációkkal, amivel egyedi intézményi szinten nem rendelkeznek. A három intézkedés kizárólag együttesen, egymást kiegészítve jelenthet hatékony eszköztárat a pénzforgalmi visszaélések elleni eredményes fellépésben.

KiberPajzs projekt a pénzügyi tudatosság növelése érdekében

Az MNB és a Bankszövetség által létrehozott KiberPajzs projekt támogatja a fogyasztói tudatosság erősítését a visszaélések elkerülése érdekében. A kiberbűnözéssel szembeni eredményes fellépés érdekében az eredetileg 2023 végéig tartó együttműködést 2024-ben a felek további három

évvel meghosszabbították. 2024 decemberében három új, a kiberbiztonság és a pénzügyi edukációi iránt elkötelezett intézmény, a Szerencsejáték Zrt., a Mastercard és a Visa is csatlakozott az összefogáshoz, melyben így már 13 tagintézmény működik szorosan együtt. A folyamatosan frissülő kiberpajzs.hu honlap a figyelemfelhívó, aktuális visszaélés típusokat bemutató elemeken túl útmutatót is ad a már áldozatul esettek számára – végigvezetve őket a szükséges lépéseken – annak érdekében, hogy a kár mértéke a gyors fellépés eredményeképpen minél alacsonyabb legyen. A honlapot 2023-as indulása óta már több, mint 450 ezer felhasználó látogatta meg. A honlaplátogatások során a csalástípusokat bemutató és a sértettek számára készített kárbejelentő oldalak voltak a legnépszerűbbek.

A kommunikációs feladatok mellett a KiberPajzs keretében hatékonyan működnek együtt az egyes tagintézmények jogi, technológiai és szakmai lépések kidolgozásában is. A kommunikációs, figyelemfelkeltő eszközök mellett további fontos szerepet játszik a projektben a visszaélések tartós visszaszorításához szükséges jogi környezet kialakítása (pl. az intézmények és hatóságok közti gyors információmegosztás lehetőségének megteremtése a fentiekben bemutatott törvényi változásnak köszönhetően, vagy a szükséges jogszabályok kialakítása ahhoz, hogy a telekommunikációs cégek sikeresen blokkolhassák a hamis hívásokat és SMS-eket), a technológiai megvalósítás lehetőségeinek felmérése (pl. a telefonszám- és SMS szűrés műszaki megvalósítása a telekommunikációs társaságoknál).

55. ábra
Intézkedések a visszaélések megelőzésére

A visszaélések visszaszorítása érdekében felmerülő feladatok hatékony lebonyolításában előnyt jelent a széleskörű intézményi részvétel, de a KiberPajzson kívüli, de szintén a pénzügyi csalásokkal kapcsolatban létrehozott más intézményi projektekkel és az EU-s szintű jogszabályalkotókkal is szoros a jegybanki kooperáció. Ilyen intézményi együttműködés eredményeképp, 2024. augusztus 1-től a pénzmosás és a terrorizmus finanszírozása megelőzéséről és megakadályozásáról szóló törvény (Pmt.) módosításának köszönhetően a pénzforgalmi szolgáltatók és az illetékes hatóságok közti gyors információmegosztás is hatékonyan segítette a már elcsalt pénzüsszegek időben történő blokkolását, ezáltal az okozott károk csökkentését. A jogszabály megteremti a lehetőségét többek között annak, hogy ha a pénzforgalmi szolgáltatók visszaélést tapasztalnak, akkor a kedvezményezett pénzforgalmi szolgáltatót erről értesítsék. Ha további tranzakciókra kerül sor az elcsalt összeg tekintetében, akkor erről a soron lévő kedvezményezett pénzforgalmi szolgáltatói is értesítést kapnak. Az EU-s szintű szabályozásnak köszönhetően a 2024. április 8-án hatályba lépett azonnali euroátutalásról szóló rendelet 2027-től a magyar pénzforgalmi szolgáltatók számára is előírja majd többek között az átutalási megbízásoknál megadott kedvezményezett számlaszámának és nevének kötelező ellenőrzését, melynek a csalásokkal szembeni hatékony működését már nemzetközi tapasztalatok is igazolják.

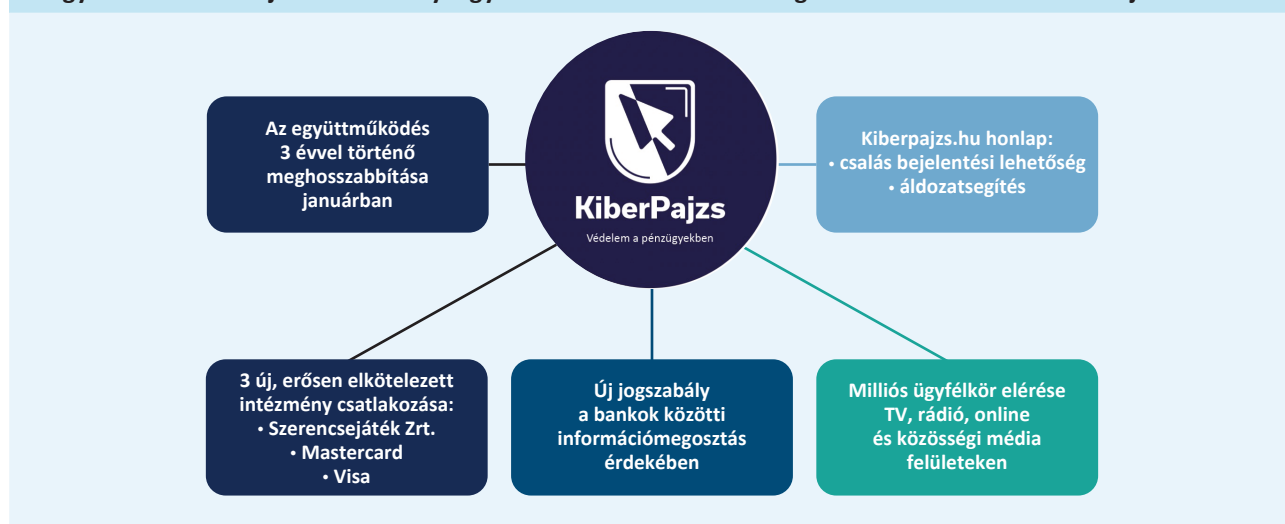
A pénzforgalmi szolgáltatásokon keresztül megfigyelhető visszaélések megelőzéséről, észleléséről, megakadályozásáról és kezeléséről szóló MNB ajánlás

Az MNB 2025-ben ellenőrizni fogja a visszaélésekkel kapcsolatos ajánlásában megfogalmazott elvárások teljesü-

lését a pénzforgalmi szolgáltatóknál. Miután a jegybank megvizsgálta a pénzforgalmi visszaélések megakadályozásának nemzetközi szinten sikeres módszertanait, a bank-szektorral szembeni elvárásait a 2023. június végén kiadott, a pénzforgalmi szolgáltatásokon keresztül megfigyelhető visszaélések megelőzéséről, észleléséről, megakadályozásáról és kezeléséről szóló ajánlásában fogalmazta meg. Az ebben foglalt elvárásokat a pénzforgalmi szolgáltatóknak 2024. január 1-től 2025. március 1-ig három lépésben kellett teljesíteniük. Az ajánlásban szereplő, bankszektorral szembeni követelményeknek való megfelelést az MNB a következő időszakban az ellenőrzések során kiemelt figyelemmel vizsgálja, mivel – az ajánlásban többek között megfogalmazott – a valós idejű visszaélésszűrő rendszerek használata, a tranzakciós értékhátrók bevezetése, vagy a külső és belső visszaélések elleni védelmi vonalak pénzforgalmi szolgáltatók általi kiépítése nélkülözhetetlen eszközök a pénzforgalmi csalások elleni hatékony védekezésben. 2024-ben – az átutalások tekintetében is bevezetett tranzakciós és napi limiteknek köszönhetően – a visszaélések számának folyamatos növekedése nem eredményezte a volumen szintjének trendszerű emelkedését. Ezt elősegítette az is, hogy az eszközfigyelő mechanizmusok bevezetésével a hitelintézetek már figyelemmel tudják kísérni, ha az ügyfelük belépését biztosító banki applikációt egy új eszközre telepítik. Emellett a csalárd számlák időben történő blokkolása is fontos pillére a visszaélések további visszaszorításának. Az MNB által kiadott ajánlás alapján 2025. március 1-től a pénzforgalmi szolgáltatóknak kötelező a valós idejű műveletmegfigyelés, mely a 2025. július 1-től működő Központi Visszaélésszűrő Rendszer támogatásával várhatóan jelentősen elősegíti a csalások még hatékonyabb megghiúsítását.

56. ábra

A fogyasztók edukációja és intézményi együttműködés a csalások megelőzése érdekében a KiberPajzs keretében

Az MNB az ajánlásában megfogalmazott feltételeken túl elvárja a biztonság növelése érdekében a mobilfizetési szolgáltatások terén is az erős ügyfél-hitelesítés alkalmazását. A fizikai kártyák digitalizálhatóak különböző pénztárcaszolgáltatókon keresztül (pl. Google Pay, Apple Pay), melynek során a kártya adatai vagy az azok alapján képzett tokenek tárolásra kerülnek egy többfunkciós eszközön, jellemzően mobiltelefonon vagy akár okosórán. Ez számos helyzetben kifejezetten kényelmes fizetést tesz lehetővé. Elvárás ugyanakkor a kártya kibocsátó szolgáltatókkal szemben, hogy a regisztrációs folyamat során, legelső alkalommal kerüljön sor két különböző hitelesítési elem használatára, ugyanis a fizetési kártya digitalizációja is olyan, távoli csatornán keresztül végrehajtott műveletnek minősül, ami fizetéssel kapcsolatos csalásokra és más visszaélésekre adhat módot. Ügyfélélmény szempontjából lehet, hogy csábító az egy kattintással történő kártya hozzáadás funkció, azonban a visszaélések megelőzése érdekében a fizetési kártya digitalizáció során nem elegendő csupán a mobiltelefonon keresztül belépni, majd egy lépéssel regisztrálni a fizikai kártya valamennyi adatát a tárcaszolgáltatók virtuális tárcáiba. Az MNB elvárja továbbá azt is, hogy az ügyfelek még előzetesen figyelmeztető üzenetet kapjanak arról, hogy a kártyájuk digitalizációjára kerül sor, azaz ne utólag értesüljenek arról, amikor az már megtörtént.

A Központi Visszaélésszűrő Rendszer bevezetése

Az MNB és a GIRO Zrt. szoros együttműködésének keretében megvalósuló Központi Visszaélésszűrő Rendszer (KVR) 2025. július 1-től hatékonyan támogatja a pénzforgalmi szolgáltatók saját visszaélés megelőzési rendszereit, melyeknek 2025. március 1-től a fentiekben bemutatott ajánlás alapján már valós időben kell vizsgálniuk a tranzakciók visszaélési kockázatait. A KVR szintén valós időben, mesterséges intelligencia segítségével értékeli a tranzakciók csalási kockázatának mértékét úgy, hogy az elemzés eredményéről kockázati érték formájában azonnal információt küld a pénzforgalmi szolgáltatók részére. Ezt követően a pénzforgalmi szolgáltatók dönthetnek arról a KVR-ből származó kockázati információ és a saját belső kockázatértékelésük együttes eredménye alapján, hogy a tranzakciókat teljesítik, vagy visszaélésgyanú miatt azt megállítják. Annak érdekében, hogy a jogszabályi előírásnak megfelelően a rendszer éles indítása 2025. július 1-én zökkenőmentesen megtörténhessen, az MNB folyamatos egyeztetéseket tartott a rendszer kivitelezőjével, működtetőjével és a pénzforgalmi szolgáltatókkal is. Ahhoz, hogy a KVR pontos információkat szolgáltatson a pénzforgalmi szolgáltatók részére, nélkülözhetetlen, hogy megfelelő minőségű, pontos visszajelzést küldjenek a központi rendszer felé az igazoltan csalással érintett tranzakciókról.

1. keretes írás

5 csapás a pénzügyi kibercsalások visszaszorítására

A hazai pénzforgalomban felmerült visszaélési helyzetre reagálva Varga Mihály jegybankelnök 2025 júniusban bejelentette, hogy a korábbinál hatékonyabb és határozottabb lépéseket tesz a visszaélések megelőzése érdekében, ezért meghirdette az „öt csapás” elnevezésű intézkedéssorozatot. Ennek keretében határozott elvárásokat fogalmazott meg a bankszektor számára, jogszabálmódosítást kezdeményez, és széleskörű lakossági tájékoztató kampányt indít.

Első csapás: az MNB Központi Visszaélésszűrő Rendszert (KVR) indított és határozottan elvárja, hogy a bankok aktívan használják az ebből származó információkat

Az MNB és a GIRO által közösen létrehozott, mesterséges intelligencia (MI) megoldással támogatott Központi Visszaélésszűrő Rendszer (KVR) 2025. július 1-én indult, és a másodperc tört része alatt képes felismerni a csalási mintázatokat. Jelentőségét növeli, hogy a teljes hazai átutalási forgalomra kiterjed, így sokkal hatékonyabban azonosít visszaélési mintákat, mint az egyes bankok a saját adataik alapján. Az új megoldásban rejlő lehetőség előnyeit akkor lehet teljeskörűen kihasználni, ha a banki rendszerek teljeskörűen fel lesznek készítve a KVR-től kapott információk valós idejű feldolgozására és a bankok képesek beépíteni ezen információkat saját visszaélésszűrő mechanizmusukba. Ezért az MNB határozottan elvárja, hogy minden bank teljeskörűen hasznosítsa a KVR-ből származó információkat.

Második csapás: az MNB határozottan elvárja a banki szintű MNB ajánlások azonnali végrehajtását

Az MNB 2023-ban közzétett, visszaélésekkel szembeni ajánlását a banki ügyfelek védelme érdekében a bankoknak teljeskörűen és haladéktalanul meg kell valósítaniuk, hogy érdemi javulás álljon be a visszaélések terén. Ehhez elengedhetetlen a korszerű és megbízható banki rendszerek használata, ezek naprakészen tartása, folyamatos fejlesztése. Az ajánlás egyértelmű elvárásokat fogalmazott meg a bankok felé, támogatva a visszaélések észleléséhez, megelőzéséhez és megakadályozásához kapcsolódó banki intézkedéseket. 2025 elejére az elvárásoknak való megfelelés a bankok többségénél legalább részben megtörtént, de még így is jelentős különbségek látszanak a felkészültség terén. Ezért az MNB határozottan elvárja, hogy minden bank teljeskörűen és a lehető leghamarabb teljesítse az MNB ajánlásban foglaltakat.

Harmadik csapás: célzott vizsgálatokat indít az MNB a banki visszaélés-megelőzés hatékonyságáról

2025. március 1-jén az MNB visszaélések megelőzésére vonatkozó ajánlásának összes pontja hatályba lépett, az MNB pedig célzott vizsgálatokkal fogja ellenőrizni az ennek való megfelelést. Az MNB eddig is szigorúan ellenőrizte és a továbbiakban is ellenőrizni fogja a bankok visszaélés-megelőzési tevékenységét. Az említett ajánlás utolsó, legfontosabb része, a valós idejű szűrőrendszerek alkalmazására vonatkozó elvárás 2025. március 1-jén lépett hatályba. Mivel jelenleg már az ajánlás teljes terjedelme hatályos, az MNB kiemelten kezeli az ajánlásnak történő megfelelést és 2025-ben a teljes bankszektorban szigorúan és célzottan ellenőrizni fogja annak betartását.

Negyedik csapás: jogszabálmódosítást kezdeményez az MNB a visszaélések hatékonyabb megelőzése érdekében

A Pénzforgalmi törvény javasolt módosítása értelmében a bankok viselnék a kárt minden olyan esetben, amikor nem alkalmaztak erős ügyfél-hitelesítést, illetve előírásra kerülne a bankok fokozottabb felelősségvállalása a bank nevének felhasználásával elkövetett megtévesztéses csalások esetére is. Az ügyfelek és bankok közötti kárviselés arányát nagyban meghatározzák az erre vonatkozó jogszabályi előírások és a jogértelmezés. Az európai pénzforgalmi jogszabály lehetővé teszi – és számos EU-s tagállam alkalmazza is – annak előírását, hogy a banknak kell viselnie a teljes visszaélési kárt minden esetben, amikor nem történt erős ügyfélhitelesítés a tranzakció elindítása előtt. A hazai szabályozás ilyen módosításával a bankoknak üzleti érdekük is fűződne ahhoz, hogy minél hatékonyabb csalásmegelőzési rendszert működtessenek. Ezzel egyúttal a fogyasztók által viselt kár mértéke is csökkenthető. Emellett a kialakítás alatt lévő új európai pénzforgalmi szabályozás által bevezetendő két olyan jogszabályi előírás mielőbbi bevezetésére tett javaslatot az MNB, amelyek szintén mérsékelhetik az ügyfelek visszaélésekből származó kárát. Ezek alapján – meghatározott feltételek mellett – a banknak kell viselnie a kárt abban az esetben, amikor a nevében megtévesztették az ügyfelét, valamint rövidtávon be kellene vezetni a név és számlaszám ellenőrzést, ami támogatja, hogy az ügyfelek meggyőződjenek arról, hogy az átutalás címzettje az, akinek ténylegesen utalni terveztek.

Ötödik csapás: a kormányzattal közös ügyféltájékoztató kampányt indít az MNB

A visszaélések elleni védekezés egyik lényeges eleme, hogy az ügyfelek megfelelő ismeretekkel rendelkezzenek ahhoz, hogy felismerjék a kiberkockázatokat és így elkerüljék, hogy csalás áldozataivá váljanak. Az MNB és a kormány közös ügyféledukációs kampányt indít a lakosság visszaélési kockázatokkal és megelőzési lehetőségekkel kapcsolatos ismereteinek növelésére. A kifinomult csalási módszerek miatt a fogyasztói edukáció szükséges, és hatékonyan egészíti ki a fenti intézkedéseket a csalások visszaszorítása érdekében.

2.3. A PÉNZFORGALMI ELLENŐRZÉSEK FŐBB TAPASZTALATAI

A 2024-ben lefolytatott pénzforgalmi ellenőrzések alapján a vizsgált pénzforgalmi szolgáltatók működése általánosságban megfelelő volt, azonban kivétel nélkül az összes eljárásban hiányosságok is feltárássra kerültek. 2024-ben hat ellenőrzési eljárás került lezárásra, ezekből két esetben az intézkedésre kötelezés mellett összesen 278 millió forint összegű bírság került kiszabásra. Az ellenőrzési terv alapján kettő banknál indult pénzforgalmi hatósági ellenőrzési eljárás. Az év során az előbb említett kettő, valamint egy további – 2023-ban megindított – eljárás tárgya bővítésre került több lényegi, időközben hatályba lépő norma (jogszabályok és MNB ajánlások) egyes előírásainak vizsgálatával. Mindezekon felül folyamatos felügyelés keretében beszerzett információk alapján további egy eljárás került megindításra, illetve olyan váratlan események – melyek hatással voltak a pénzforgalmi szektorra – következtében még további két témában került sor vizsgálat megindítására. Az MNB 2023-ban meghozott határozatában foglaltak határidőre történő teljesítésének elmulasztása miatt egy intézményt 12 millió Ft bírság kiszabása mellett ismételten kötelezett az előírt teljesítésére. Az év során kiküldött vizsgálati jelentések összesen 91 jogsértés megállapítását tartalmazták, míg vezetői levélben, illetve vezetői körlevélben összesen 15 megállapítás került megfogalmazásra.

Az ellenőrzések során feltárt hibák jelentős része 2024-ben is a pénzforgalmi keretszerződésekhez kötődött, ezek alkalmasak voltak az ügyfelek széles körének megtévesztésére és döntéseik hátrányos befolyásolására. A tárgyévben kiküldött vizsgálati jelentésekben a megállapított jogsértések 12 százaléka volt a pénzforgalmi törvény megsértéséhez köthető²⁰. Ezek a jogsértések négy típusba sorolhatóak, azonban a jogsértések zöme a keretszerződés megkötését megelőző tájékoztatást, valamint a keretszerződés formai és tartalmi követelményeit érintette, az összes megállapítás 5 százaléka ezekbe a típusokba sorolható.

A jogszabály előírása szerint a pénzforgalmi szolgáltatók keretszerződéseinek a szolgáltatás jellemzőin felül meghatározott tartalmi elemeket – mint például a felelősségi és kárviselési szabályokat – kell tartalmazniuk. Ezekről a keretszerződés megkötését megelőzően az ügyfelet tájékoztatni is kell. Amennyiben ez a kötelező tartalom hiányos, vagy nem a jogszabálynak megfelelő pontosságú (értve ez

alatt, ha például a pénzforgalmi szolgáltató felelősségét, kárviselési kötelezettségét indokolatlanul korlátozó tartalmú a keretszerződés), az hátrányosan érintheti az ügyfeleket, különösen a törvény által elsődlegesen védendő fogyasztónak minősülő ügyfeleket és a mikrovállalkozásokat. A keretszerződés tartalmi eltérését éppen ezért a szankcionálási módszertan alapján súlyos szabályszegésnek értékeli az MNB, arra is figyelemmel, hogy a jogellenes tartalmú keretszerződés jellemzően az ügyfelek széles körét érinti, tehát potenciálisan jelentős negatív hatása lehet az érintett számlatulajdonosokra.

2024-ben is számos probléma kapcsolódott ahhoz, hogy az ügyfelek számára beérkező összegeket egyes esetekben nem haladéktalanul írták jóvá egyes intézmények, mellyel kárt is okozhattak az ügyfelek számára. A pénzforgalom lebonyolításáról szóló MNB rendeletet²¹ érintő jogsértések a megállapítások 45%-át tették ki. A jogsértések zöme három típusba tartozott: (1) a fizetési megbízás átvétele, azonosítása, a fizetési műveletek teljesítésének pénzforgalmi szolgáltatók közötti visszautasítása, (2) a fizetési megbízás pénzforgalmi szolgáltatók közötti teljesítése és (3) a fizetési művelet összegének jóváírása. A leggyakoribb hibát (20%) ezúttal is az okozta, hogy a fizetési számlák javára beérkező fizetési műveletek összege nem került haladéktalanul jóváírásra. Azzal, hogy a pénzforgalmi szolgáltatók az ügyfelek javára beérkezett fizetési műveletek összegét nem haladéktalanul bocsátották ügyfelek rendelkezésére, kárt is okozhattak, hiszen az ügyfelek ezekben az esetekben csak késedelmesen rendelkezhetek a részükre érkezett fizetési műveletek összege felett. A másik kiemelkedő hibatípus a fizetési megbízás pénzforgalmi szolgáltatók közötti késedelmes vagy hibás teljesítése volt (7%). Ezeknél a pénzforgalmi szolgáltató nem a jogszabályban előírt határidőn belül teljesítette az ügyfelek fizetési megbízását és – típustól függően – öt másodpercen, négy órán, vagy egy napon belül nem juttatta el a fizetési megbízás összegét a kedvezményezett pénzforgalmi szolgáltatójához.

A technológiai fejlődéssel párhuzamosan továbbra is kiemelt figyelmet kell fordítani az elektronikus pénzforgalmi szolgáltatások biztonságos és zavartalan működésére. A vizsgálati jelentések megállapításainak 18 százaléka tartozott az erős ügyfél-hitelesítés és a biztonságos kommunikációra vonatkozó szabályok (SCAr.²²) megsértéséhez. Az SCAr. az erős ügyfél-hitelesítésre, valamint a közös és biztonságos nyílt kommunikációs standardokra vonatkozóan

²⁰ A pénzforgalmi szolgáltatás nyújtásáról szóló 2009. évi LXXXV. törvény (az ábrán: Pft.).

²¹ A pénzforgalom lebonyolításáról szóló 35/2017. (XII. 14.) MNB rendeletet (az ábrán: MNBr.).

²² (EU) 2015/2366 európai parlamenti és tanácsi irányelvnek az erős ügyfél-hitelesítésre, valamint a közös és biztonságos nyílt kommunikációs standardokra vonatkozó szabályozástechnikai standardok tekintetében történő kiegészítéséről szóló 2017. november 27-i (EU) 2018/389 felhatalmazáson alapuló bizottsági rendelet (az ábrán: SCAr.).

fogalmaz meg olyan szabályokat és technikai követelményeket, amelyek lehetővé teszik az elektronikus fizetési eszközök használata esetén a visszaélések jelentős mérséklését, a biztonság növelését. Ezen a téren a jogsértések nagyon szerteágazóak voltak, a 16 megállapítás 10 típust érintett, így tipikus hiba ebben az évben nem volt beazonosítható. A rendelet szabályainak betartását különösen indokoltá teszi, hogy a visszaéléseket elkövetők a technológiai fejlődés nyújtotta lehetőségek hatására egyre inkább a digitális teret, illetve ezzel párhuzamosan az elektronikus pénzforgalmi szolgáltatásokat veszik célba, ezért szükséges, hogy a pénzforgalmi szolgáltatók olyan műveletmegfigyelő mechanizmusokat alkalmazzanak, amelyek képesek a pénzforgalmi szolgáltatások nyújtása kapcsán megkísérelt visszaélések azonosítására, megelőzésére, valamint lehetőség szerint azok megakadályozására.

A fogyasztóknak vezetett számlákhoz kapcsolódó díjki-mutatással kapcsolatos hiányosságok a 2024. évi szabálysze-gések 18%-át tették ki, így jelentős ügyfélkört érintett a pénzforgalmi költségekkel kapcsolatos nem megfelelő tájékoztatás. Az ehhez kapcsolódó rendelet célja, hogy az egyes fizetési számlákhoz kapcsolódó díjakról szóló ki-mutatások összehasonlíthatóak és egységesen struktu-ráltak legyenek a fogyasztónak minősülő ügyfelek számá-ra. A legtipikusabb hiba, hogy azért nem volt megfelelő a fogyasztó részére adott díjki-mutatás, mert az nem volt teljeskörű, nem a megfelelő részletettséggel tartalmaz-ta az adatokat, vagy nem tartalmazott fontos kiegészítő információkat.

A qvik fizetések indulásával egyidőben az MNB 14 hitel-intézet esetén vizsgálta a qvik fizetésekre vonatkozó jogi normáknak történő megfelelést. Az azonnali fizetések terén történt változások, valamint a qvik fizetés elindulása okán készült, az egységes adatbeviteli megoldással kezdeményez-tett azonnali átutalási megbízásokra, a fizetési kérelmekre, a többfunkciós eszközön elérhető készpénz-helyettesítő fizetési eszközök ügyfélbarát kialakítására, valamint a másodlagos számlaazonosítókra vonatkozó szabályok alkalmazásáról szóló ajánlás (a továbbiakban: EAM ajánlás²³) és az MNBr-ben foglalt lebonyolítási szabályokat ellenőrizte az MNB. A vizsgálat eredményét, és ezzel együtt az MNB elvárásait, az MNB hét pontos vezetői levélben fogalmazta meg az egyes piaci szereplők felé. Összességében ezekkel az elle-nőrzésekkel biztosítható, hogy az új szolgáltatásokat minden piaci szereplő a jogszabályoknak és az MNB elvárásainak

megfelelően alakítsa ki, oly módon, hogy az ehhez kapcsoló-dó ügyfélélmény a lehető legmagasabb szintű legyen, ezzel is elősegítve a qvik fizetések gyors elterjedését.

A digitalizációs folyamatok támogatása és a biztonsá-gos pénzforgalom fenntartása érdekében az MNB új te-rületekre, az előzőekben említett qvik szolgáltatásokra és a visszaélésmegelőzési folyamatokra is kiterjesztette a pénzforgalmi ellenőrzési tevékenységét. A digitalizáció felgyorsulásával párhuzamosan új lehetőségek nyíltak meg a pénzügyi visszaélések terén is, az MNB pedig aktívan részt vesz a visszaélések megelőzése érdekében folytatott küz-delemben, a biztonságos és stabil pénzügyi infrastruktúra fenntartásának érdekében. Az MNB 2024. negyedik negyed-évben megkezdte a visszaélések megelőzéséről szóló aján-lás²⁴ ellenőrzését. A szóban forgó ajánlás ellenőrzése foly-tatódik a 2025. évben is, különös tekintettel arra, hogy az ajánlás egyik kiemelt része (XII. *Visszaélésekhez kapcsolódó műveletmegfigyelő mechanizmusokra vonatkozó elvárások*) 2025. március 1-én lépett hatályba. Továbbá mivel az azon-nali fizetések terén is jelentős változások történtek a qvik szolgáltatások bevezetésével, az EAM ajánlás ellenőrzését is folytatja az MNB. Mind a visszaélések megelőzése, mind a qvik fizetések biztonságos és hatékony lebonyolítása te-rén, az MNB jelentős elköteleződést vár el az összes érintett szereplőtől.

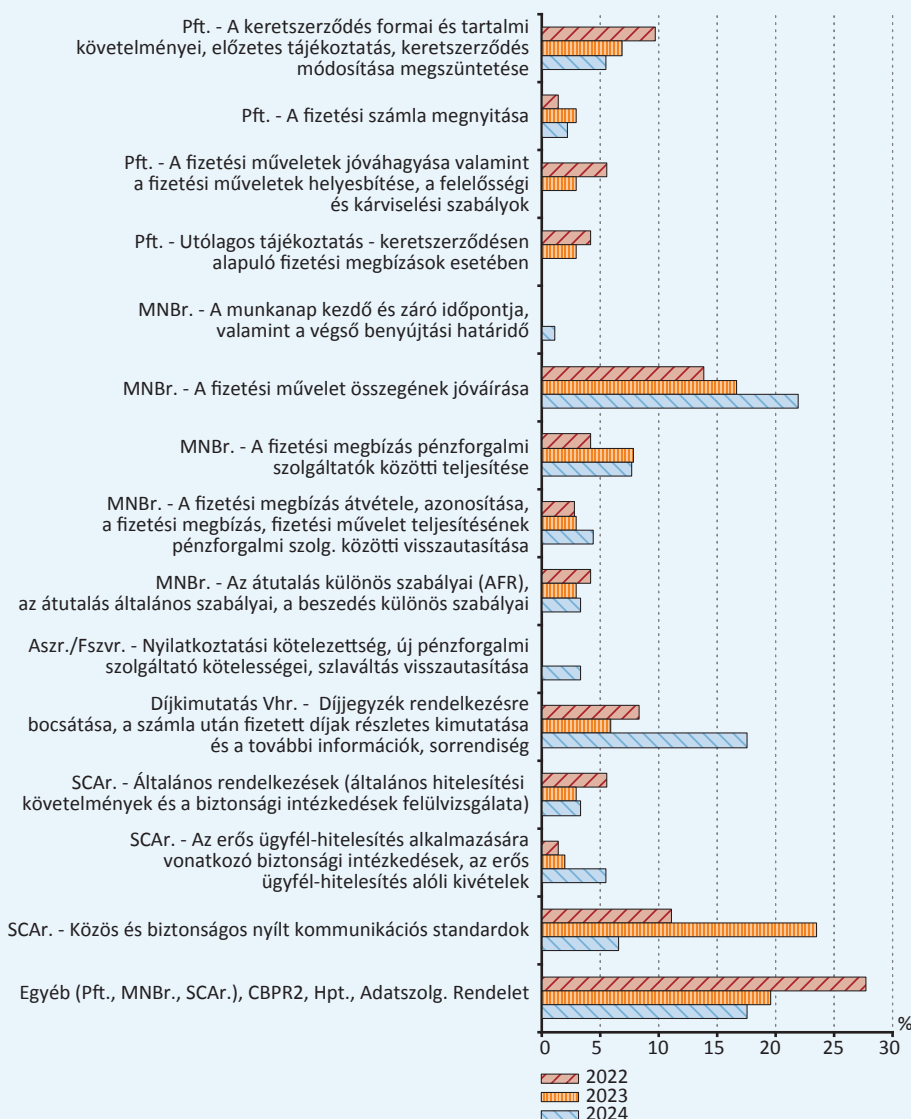
A pénzforgalmi piacon a verseny ösztönzése, valamint a nyílt bankolás terjedésének támogatása érdekében az MNB 2024-ben több alkalommal is szervezett találkozó-kat a harmadik fél szolgáltatók és a bankok számára, ezek tapasztalatait figyelembe véve pedig további lépéseket ha-tározott meg. A harmadik fél szolgáltatók lehetővé teszik, hogy az ügyfelek a számlavezető bankjuktól független szol-gáltatókon keresztül tudjanak tranzakciókat indítani, vagy tranzakciós adatokhoz hozzáférni a számlájukról. A piaci szereplők között szervezett találkozók lehetőséget biztosí-tottak a harmadik fél szolgáltatók (TPP) számára bemutatni az őket érintő problémákat. Ezek, továbbá a pénzforgalmi vizsgálatok során szerzett tapasztalatok alapján az MNB megvizsgálta, hogy milyen lehetséges lépéseket lehet ten-ni a nyílt bankolás elősegítése érdekében. A hatékonyságot, a lehetséges jogi és technikai lehetőségeket figyelembe véve készült egy 12 pontból álló stratégia, amely kiemelt hang-súlyt fektet a TPP-től származó bejelentések soron kívüli kezelésére, valamint a párbeszéd elősegítésére a TPP-k és a pénzforgalmi szolgáltatók között.

²³ a Magyar Nemzeti Bank 8/2024. (VII.15.) számú ajánlása

²⁴ A Magyar Nemzeti Bank 5/2023. (VI.23.) számú ajánlása a pénzforgalmi szolgáltatásokon keresztül megfigyelhető visszaélések megelőzéséről, észleléséről, megakadályozásáról és kezeléséről.

57. ábra

A pénzforgalmi ellenőrzések során azonosított főbb hibatípusok megoszlása (2022-2024)

Megjegyzés: Az MNB által ellenőrzött intézmények köre évente változik, valamint az ellenőrzött jogszabályok köre is eltérő lehet az egyes években.

2.4. AKTUÁLIS TÉMÁK A PÉNZFORGALOMBAN

2.4.1. Cselekvési terv a hazai pénzforgalom fejlesztésére

A pénzforgalmi stratégiai célok elérése érdekében az MNB a korábban azonosított fejlesztendő részterületeken konkrét lépéseket tartalmazó Cselekvési tervet dolgozott ki 2025-2026-ra vonatkozóan. A Cselekvési terv a célok eléréséhez szükséges fő fejlesztési irányokat és a kapcsolódó konkrét intézkedéseket 2025-re és 2026-ra vonatkozóan fogalmazta meg, valamint az alponthoz kapcsolódóan kijelölte azok koordinátorait. A Pénzforgalom 2030 elektronikus pénzforgalmi stratégia és a kapcsolódó Cselekvési terv fő

fejlesztendő területekként a verseny erősítését, a pénzügyi tudatosság fejlesztését, a biztonság fenntartását, az innováció támogatását és a pénzügyi bevonódás elősegítését jelölte meg. Emellett további intézkedésekkel növelni kell az elektronikus tranzakciók arányát a kiskereskedelemben és a számlafizetésekénél. A Cselekvési terv megvalósításánál a hangsúly az egyes területekhez kapcsolódó konkrét intézkedések kidolgozásán lesz, biztosítva az elektronikus tranzakciók arányának megfelelő ütemű növekedését a következő években.

A megfogalmazott célok eléréséhez az MNB a hazai pénzforgalom szereplőivel közösen, velük egyeztetve kezdte meg az intézkedések kidolgozását. Ez támogatja azt, hogy a különböző szektorokban és fizetési

helyzetekben koordináltan, lépésről lépésre valósuljanak meg az elektronikus pénzforgalom fejlesztését célzó intézkedések. A legtöbb intézkedésnél az MNB a fő koordinátor, ugyanakkor számos fejlesztésnél más szereplők, mint például a Magyar Bankszövetség, az Elektronikus Fizetési Szolgáltatók Szövetsége, Magyar Biztosítók Szövetsége, Magyar Államkincstár vagy éppen a Magyar Energetikai és Közmű-szabályozási Hivatal vállalták a konkrét lépések kidolgozását és koordinációját a hozzájuk tartozó részterületen.

A Cselekvési terv végrehajtásának koordinálása és a kapcsolódó információk megosztása az MNB szervezésében működő Pénzforgalmi Konzultációs Testület (PKT) keretében történik. 2024-ben a fórum kétszer került összehívásra. A PKT résztvevői képviselik a hazai elektronikus pénzforgalom minden érintettjét, így tagjai többek között a piaci szereplők érdekviseleti szervezetei, a kártyatársaságok, és állami szereplők. Ezen túlmenően az MNB az adott koordinátorokkal, vagy a kitűzött cél elérését elősegítő partnerekkel rendszeres bilaterális egyeztetéseket is folytat a lehetséges együttműködésekről.

A Cselekvési tervben meghatározott intézkedések a 2026 végéig tartó időszakban kifejezetten az elektronikus fizetések használatának ösztönzésére összpontosítanak. Ennek keretében kiemelt cél, hogy a lépések erősítsék a lakosság és a vállalati szektor pénzügyi tudatosságát, megismertessék a qvik fizetési megoldásokat a gazdaság szereplőivel és bizalmat építsenek az új szolgáltatás iránt. Emellett fontos, hogy minél több helyen bevezetésre kerüljön a qvik elfogadói megoldás és a lakosság minél szélesebb rétege használja azt. Ez egyszerre növelheti elfogadói oldalon a versenyt, amely a költségek csökkenéséhez vezet, míg lakossági oldalon egy kiemelten biztonságos és kényelmes elektronikus pénzforgalmi megoldást nyújt az ügyfeleknek. A verseny növelése általában is lényeges, ezt támogathatja a hazai nyílt bankolási szolgáltatások fejlődése, és az új pénzforgalmi szolgáltatók piacra lépése. Végezetül a hazai pénzforgalom minden szereplőjének kiemelt érdeke, hogy folytatódjanak a visszaélések megelőzését célzó megkezdett lépések, mint például az aktív edukációs tartalmak kialakítása különböző online és offline felületeken, valamint továbbra is fennmaradjon a hatékony együttműködés a KiberPajzs projekten belül.

2.4.2. A qvik szolgáltatás indulása és a közeljövő várható fejleményei

A minden magyar ügyfél számára alapszolgáltatásként elérhető qvik fizetések bevezetésével az MNB 2024-ben új fejezetet nyitott az Azonnali fizetési rendszerre épülő szolgáltatások fejlesztésében. Az MNB rendeletben írta elő a pénzforgalmi szolgáltatóknak, hogy lakossági ügyfelek számára biztosítsák a fizetési kérelem fogadásának lehetőségét

2024. április 1-től, valamint a különböző egységes adatbeviteli megoldások (pl. QR-kód, deeplink, NFC) kezelését 2024. szeptember 1-től a banki mobilalkalmazásokban.

Azért, hogy a bankok ügyfélbarát módon nyújtsák a qvik fizetési szolgáltatásokat, az MNB ajánlásban fogalmazta meg ezzel kapcsolatos elvárásait a hazai bankszektor felé. Az MNB 2024 júliusban, majd 2025 áprilisában publikált ajánlásaiban számos olyan elvárást és jó gyakorlatot fogalmazott meg, amelyek párhuzamosan több célt is megvalósítanak. Egyrészt az előírások jelentősen egyszerűsítik a qvik fizetési szolgáltatások használatát, ezáltal növelik a hazai fogyasztók ügyfélélményét, másrészt elősegítik a qvik fizetési megoldások használatának ösztönzését. Az ajánlás a felhasználói folyamatokkal kapcsolatban olyan gyakorlati előírásokat fogalmaz meg, amelyek megteremtik az egységes ügyfélélményt pénzforgalmi szolgáltatótól függetlenül. Az ajánlás elvárásainak több lépcsőben, a banki fejlesztések időszükségletét is figyelembe véve kellett megfelelni, végső határidejük 2025 június 1-je. Párhuzamosan az ajánlással az MNB közzétett egy technikai segédletet is, ami a fejlesztések során felmerülő technikai kihívások egységes kezelését teszi lehetővé. A technikai segédlet többek között olyan leírásokat tartalmaz, amelyek az egyes banki mobilalkalmazások hivatkozásképzésére, bank- és fizetési számla választó funkcióira vonatkozó előírásokat és folyamatokat mutatja be.

A qvik fizetéseknél az egyik fő rövid távú cél, hogy az új márkát, a szolgáltatás tartalmi elemeit széles körben ismertté tegye az MNB mind a lakosság, mind a vállalkozások körében. Az MNB kommunikációs stratégia részeként, az ügyféledukáció támogatásának céljából kiadta 2024. augusztusában az Arculati kézikönyv bővített verzióját, amely iránymutatásokat tartalmaz a pénzforgalmi szolgáltatók, valamint az ő üzleti partnereik (pl. kereskedők) számára a márkaelemek helyes megjelenítésére vonatkozóan. A széleskörű egyeztetések eredményeképp 2025 áprilisában az Arculati kézikönyv egy újabb fejezettel bővült, a kiegészítés elősegíti a pénzforgalmi szolgáltatók oldalán felmerülő fejlesztéseket, az alkalmazásban megjelenítendő látványelemek, valamint azok megfelelő helyen való elhelyezésének bemutatásával. A márkaépítés támogatására az MNB létrehozott egy marketingkommunikációs stratégiát, amelynek részeként mind a piaci szereplők, mind a lakossági fogyasztók tájékoztatást kapnak majd a qvik fizetésben rejlő lehetőségekről és azok működéséről, valamint a szolgáltatás bevezetésével járó előnyökről. A kommunikációs kampány több csatornán zajlik, a hagyományos médiában és az online térben egyaránt megjelennek a qvikkel kapcsolatos ismeretterjesztő hirdetések és cikkek. Kiemelt rövid- és középtávú cél továbbá a qvik elfogadói hálózat bővítése is mind online, mind fizikai térben, amelyet az MNB kétoldalú megbeszélésekkel,

szakmai tanácsadással, valamint kommunikációs kampányokkal támogat.

58. ábra
A qvik fizetési szolgáltatások logói

A qvik szeptemberi elindulását követően már több mint huszonötezer kereskedőnél érhetőek el a qvik fizetési megoldások, elsősorban az online térben, de fizikai környezetben is van már lehetőség egyes kereskedőknél qvikkal fizetni. Az indulás óta dinamikusan nő a qvikes tranzakciók száma. 2024-ben már több, mint 1 millió qvik-kérelmen alapuló tranzakció valósult meg, nagyságrendileg 70 milliárd forintos értékben, valamint 2024. szeptember 1-je és 2025. április 30-a között több mint 410 ezer qvik-QR és qvik-link tranzakció teljesült sikeresen, közel 9,8 milliárd forintos értékben. Az elkövetkezendő hónapokban cél, hogy a folyamatosan bővülő elfogadói hálózat, valamint az egységes és kényelmes ügyfélélményt biztosító mobilbanki alkalmazások révén a qvik szolgáltatások használata is dinamikusan emelkedjen.

2.4.3. További lépések a lakossági pénzforgalmi költségek csökkentése érdekében

Számos ügyfél jelentősen tudná csökkenteni a költségeit, ha a fizetési szokásaihoz jobban illeszkedő számlacsomagot választana, vagy csak a számára szükséges szolgáltatásokat használná, ennek elérése érdekében pedig szükség lehet további célzott intézkedésekre az ügyféltájékoztatás javítása érdekében. A költségek csökkentésében kiemelten fontos lesz a jövőben az ügyféltájékoztatás, amiben jelentős a szerepe a minden évben minden ügyfél által megkapott díjkimutatásnak. Jelenleg a banki pénzforgalmi szolgáltatások díjstruktúrája nehezen átlátható az ügyfelek számára, és nehezen találhatóak meg az árazási információk. Továbbá az ügyfelek költségeiről tájékoztató díjkimutatás a bankok többségénél nehezen található meg a netbankban, a bankok egy részénél a mobilbankban nem elérhető, egyes bankok

pedig nem is értesítik év elején az ügyfeleiket arról, hogy elérhetővé vált ez a számukra. Fontos, hogy a díjkimutatásokat a bankok könnyen elérhetővé tegyék, mobilbankból is és annak elérhetőségéről értesítsék ügyfeleiket, mivel így az ügyfelek könnyebben átláthatják, hogy jellemzően milyen szolgáltatásokat használnak és azok a különböző számlacsomagokban milyen árással érhetőek el. Ezek alapján tudnak olcsóbb számlacsomagot találni, amihez sok esetben nem szükséges bankot váltani, mert a bankok többségénél jelenleg is elérhető alacsony költségű számlacsomag, számos ügyfél pedig a jelenlegi csomagjában is olcsóbbra tudna cserélni egyes szolgáltatásokat. Például számos ügyfélnek megfelelő lehet az ingyenes mobiltelefonos értesítés a költséges SMS értesítés helyett, vagy egy emeltszintű bankkártya helyett egy olcsóbb, bolti és internetes vásárlásra, valamint készpénzfelvételre azonos módon használható bankkártya. A fizetési szokásokhoz leginkább illeszkedő számlacsomag megtalálásban segítheti a számlatulajdonokat az MNB bank-számlaválasztó programja is.

A lakossági pénzforgalmi árazás terén azonosított problémák kezelése és a lakosság pénzforgalmi költségeinek mérséklése érdekében a Bankszövetség az MNB-vel és az NGM-mel is megállapodást kötött 2025 áprilisban. Az MNB-vel kötött 5 pontos megállapodás fontos témákat kezel, javítja az ügyfelek tájékozottságát, egyszerűsíti a számlacsomag váltást, valamint mérsékli az alapszámlára váltó ügyfelek pénzforgalmi költségeit. Az MNB és a Bankszövetség között kötött 5 pontos megállapodás elemei:

- Az alapszámla ingyenessé tétele, amíg az infláció három egymást követő hónapban a jegybanki toleranciasáv felső határa (4%) alá nem süllyed
- A díjkimutatásokkal együtt az ügyfelek tájékoztatása arról, ha elérhető számukra a jelenleginél kedvezőbb számlacsomag is
- Ügyféltájékoztató kampány indítása a számlacsomagok éves költségeiről
- A jegybanki számlaválasztó alkalmazás bankok általi használata az ügyféltájékoztatás során
- Online számlazárás bevezetése

Emellett az NGM-mel kötött megállapodás alapján a bankok eltekintenek az idei és a jövő évi inflációs, valamint a működési költségeik emelkedése miatti díjemelésektől. A bankok vállalták, hogy 2026. közepéig nem emelik a lakossági pénzforgalmi díjakat. Fontos azonban, hogy a 2024 augusztusban megemelt tranzakciós illeték idén év eleji áthárítását nem kell visszavonniuk.

A pénzforgalmi árazás terén azonosított problémák tartósan csak a verseny erősítésével kezelhetők, ehhez pedig elengedhetetlen az ügyfelek aktivizálása. A Bankszövetség és az MNB, valamint az NGM között kötött megállapodások rövidtávon hatékonyan kezelik a problémákat, azonban 2026 közepéig az árazás strukturális problémáit is kezelni kell, hogy elkerülhető legyen ezeknek a problémáknak az újbóli felmerülése, ugyanis 2026 közepétől újból lehetővé válik a bankok számára a pénzforgalmi díjak emelése. Ennek érdekében indokolt lehet a banki árazási gyakorlat további átalakítása, az árazás átláthatóbbá tétele és az ügyfél-tájékoztató intenzitásának nagymértékű növelése, valamint a számlacsomagváltás és bankváltás egyszerűsítése. Az intenzívebb verseny az árcsökkentés mellett ösztönzi a szolgáltatásfejlesztést is, így pedig javítja a bankok versenyképességét. Ez azért is fontos, mert a külföldi szereplők megjelenésével a hazai pénzforgalomban intenzívebbé válhat a verseny, a hazai bankoknak pedig az árazási és szolgáltatásfejlesztési gyakorlatuk átalakításával alkalmazkodniuk kell az új piaci körülményekhez.

Az ügyfél-tudatosság javulásával intenzívebbé váló verseny árcsökkentő hatására pozitív példa a devizaváltási költségek csökkenése az elmúlt években. Az itthon szolgáltató nemzetközi fintech szereplők első szolgáltatása az olcsó devizaváltás volt. Mivel a nemzetközi szereplőknek jelentős árelőnye volt ezen a téren a hazai bankokhoz képest, rövid idő alatt széles ügyfélkör kezdte használni ezt a szolgáltatást. Erre reagálva az elmúlt években már több hazai banknál is elérhetővé vált a középárfolyamhoz közeli árfolyamon történő devizaváltás, ami így akár a pénzügyek terén kevésbé tudatos, és a fintech szolgáltatásokat nem használó ügyfélkör számára is költségcsökkentést eredményez.

2.4.4. A banki versenyképesség problémái

Mind a környező országokhoz, mind a pénzforgalmi piacon megjelenő fintech cégekhez képest jelentős a hazai bankszektor versenyképességi hátránya. Ahogy azt a 2.1.4.3. fejezet is bemutatja a régióban a magyar pénzforgalmi szektorban növekedtek legnagyobb mértékben a lakossági pénzforgalmi költségek. Továbbá a vállalatok is magas költségekkel szembesülnek, amint az például az 2.1.5.1. fejezetben bemutatott kereskedői bankkártya elfogadási költségekből is látható. Ezek a magas banki költségek csökkentik mind a bankok, mind a gazdaság további szereplőinek a versenyképességét. Szintén lemaradás látható a hazai szektor digitális szolgáltatásaiban. Bár egyes bankoknál jelentős javulás látható az elmúlt években, a magyar bankszektor mobilbanki, netbanki szolgáltatásai sokszor így is elmaradnak a külföldi szolgáltatóknál elérhető ügyfél-élménytől. Ez egyaránt igaz az elérhető szolgáltatások körére és ezek működésére, egyszerű használhatóságára. Ez a 2.1.1.2.

fejezetben bemutatott külföldi szolgáltatók további terjedésével komoly hátrányt jelent a hazai szolgáltatókra.

A pénzforgalmi költségek magas szintjében és az alacsony intenzitású szolgáltatásfejlesztésben jelentős szerepet játszik a hazai pénzforgalmi piac koncentrált szerkezete. Mint azt a 2.1.1.2. fejezetben bemutatott HHI index is jelzi, magas és növekvő a hazai pénzforgalmi piac koncentrációja. Ez a magas koncentráció jelentős mértékben növeli az ügyfelek banki költségeit, ugyanis a piaci szerkezet hatására egyik szereplő sem érdekelt egy árverseny elindításában. A kisebb szereplők nem rendelkeznek az ehhez szükséges bevétellel és betéti állománnyal, míg a nagyobb szereplők így jelentős többlet bevétellel tudnak szert tenni. Az alacsony intenzitású piaci verseny továbbá lassítja a szolgáltatásfejlesztést is, hiszen egyik bank sem érdekelt abban, hogy rövidtávon modern szolgáltatásokat vezessen be, ezzel ugyanis korlátozottan tudna csak új ügyfeleket szerezni.

Több piaci gyakorlat is akadályozza a számlaváltást, így pedig a verseny erősödését. Mint az a 2.1.4.3. fejezetből látható, jelentős különbségek vannak még az azonos tranzakciós szokásokkal rendelkező banki ügyfelek költségei között is. Ez jelzi, hogy már a számlaváltások számának emelkedésével is jelentősen csökkenthető lenne a banki költségek átlagos szintje és növelhető lenne a verseny intenzitása a szektorban. Azonban jelenleg a bankváltás nehézkes, hiszen mind a számlazárás, mind a számlaváltási folyamatokat bonyolultak, ezek sokszor csak papír alapon vagy bankfiókban érhetők el, ezzel is akadályozva az ügyfeleket. Szintén rontja a banki versenyt a bankok árazási gyakorlata, hiszen a banki kondíciós listák az átlag ügyfél számára átláthatatlanok, ezekből a tényleges költségek nehezen meghatározhatók.

A verseny várható fokozódását jelzik a külföldi szereplők térnyerésére válaszul bevezetett hazai banki fejlesztések is. A hazai bankrendszer számára jelentős mértékű, újonnan megjelenő versenyhelyzetet jelentett a külföldi szolgáltatók hazai terjeszkedése. Ennek hatására már több bank több szolgáltatás terén is reagált a helyzetre szolgáltatásfejlesztéssel, mely egyértelműen jelzi a piaci verseny fokozódását. Rövid időn belül több bank is bevezetett:

- Külföldi szolgáltatókéval versenyképes, kedvező deviza árfolyamot: A külföldi szolgáltatók megjelenésekor egyik legnagyobb versenyelőnyük a kedvező árazású devizaváltási volt. Ez a szolgáltatás a banki lépések miatt már nem jelentősen olcsóbb a bankszektor egyes szereplőiehez képest.
- Számlanyitási bónuszt: A külföldi szereplők mintájára már több banknál is elérhető egyszeri jóváírás a számlanyitáskor, az ügyfelek és betétek vonzása céljából.

- Felhasználóbarát mobilbankot: A külföldi szereplők megjelenése óta több hazai bank mobilappja is jelentős fejlesztésen ment keresztül, mely mind az elérhető szolgáltatások körét, mind az ügyfélményt jelentősen javította.
- Virtuális bankkártyát: Szintén a hazai piacon a külföldi szereplők vezettek be először olyan széles körben elérhető virtuális bankkártyákat, melyek appban egy koppintással generálhatóak, és így lehetővé teszik egyes kártyák csak egy weboldalon történő használatát, növelve a fizetés biztonságát. Ma már pedig ez a szolgáltatás is több hazai banknál elérhető.
- Online vagy mobilapp-os számlanyitást: Külföldi szolgáltatókhoz hasonlóan már a magyar bankok többségénél is lehetséges online vagy mobilappon keresztül számlát nyitni, ezzel elkerülve a bankfióki ügyintézkést.

2.4.5. Fejlemények a pénzforgalmi szolgáltatások szabályozásában

Az új uniós pénzforgalmi szabályozás tovább egységesíti majd az európai elektronikus pénzforgalmi piac működését, valamint erősíti a fogyasztók védelmét és a piaci szereplők közötti versenyt. 2023 júniusában tette közzé az Európai Bizottság a belső piaci pénzforgalmi szolgáltatásokról szóló rendelettervezetet (PSR) és a belső piaci pénzforgalmi szolgáltatásokról és elektronikuspénz-szolgáltatásokról szóló irányelv-tervezetet (PSD3) magában foglaló szabályozási javaslatcsomagot. A pénzügyi piacok integrációjának újabb mérföldkövét előrevetítő javaslatcsomag súlyát jelzi, hogy – szemben a korábbi, alapvetően a tagállami szabályozások harmonizálásán alapuló irányelvi megoldással – a pénzforgalmi szolgáltatásokra vonatkozó legfontosabb rendelkezések a jövőben minden tagállamban közvetlenül alkalmazandó rendeleti formában kerülnének szabályozásra. A PSR-tervezet a már harmonizált szabályokon túlmutató rendelkezéseket is tartalmaz, hiszen a PSD2 tagállami implementációja alapján szerzett tapasztalatok, illetve az azok nyomán meghatározott célkitűzések (pl. fogyasztóvédelem és a pénzforgalom iránti bizalom megerősítése, nyílt bankolási szolgáltatások versenyképességének fokozása) elérése új jogintézmények bevezetését is indokoltá tették.

A PSR-tervezet az elektronikus pénzforgalommal kapcsolatos visszaélések terén az elektronikus fizetési megoldások felhasználói számára is kézzelfogható változásokat vetít előre, reflektálva az elektronikus pénzforgalommal kapcsolatos legújabb kihívásokra. A PSR-tervezet preambulum-bekezdéseiben hangsúlyozza a visszaélések megelőzése tekintetében a pénzforgalmi szolgáltatók fokozott felelősségét arra is figyelemmel, hogy a fogyasztókhöz képest több esz-közzel rendelkeznek a csalások visszaszorítására, akár más

ágazatok (például telekommunikáció) szolgáltatóival együttműködésben. Az MNB hasonló megfontolások mentén több irányba – elsősorban koncepcionális szintű jogszabálmódosítási javaslatok, valamint a pénzforgalmi szolgáltatóknak címzett ajánlásaiban rögzített elvárások és jógyakorlatok formájában – megfogalmazott javaslatai révén támogatja és egyúttal ösztönzi a pénzforgalmi szolgáltatókat a visszaélések visszaszorítására irányuló törekvéseikben. Mivel ezen elvárások sok esetben átfednek a PSR-tervezetben, illetve az arról szóló szakmai munka során felmerült egyes kérdésekre adott álláspontokkal, ezen javaslatok teljesítésével a pénzforgalmi szolgáltatók a PSR hatálybalépésekor kisebb fejlesztési igényekkel szembesülhetnek.

A visszaélésekkel szembeni fellépés tekintetében a PSR-tervezet a visszaélésekkel kapcsolatos felelősség és kárvisselés terén a fogyasztói érdekek szem előtt tartásával jelentős változásokat hoz. Ezzel összefüggésben felmerül a felelősségi szabályok módosítása, azaz a visszaélésekből fakadó károk egyenlőbb megosztása a fogyasztók és a pénzforgalmi szolgáltatók között. A PSR-tervezet ezzel kapcsolatos egyik jelentős újítása lenne, hogy rögzíti a pénzforgalmi szolgáltató alkalmazottjának személyazonosságával való visszaéléssel elkövetett csalások tekintetében a pénzforgalmi szolgáltatók teljes visszatérítési kötelezettségét arra az esetre, ha korábban még nem volt ilyen típusú csalás áldozata az adott ügyfél. Hasonló lépés továbbá az átutalások megadásával kapcsolatos új jogintézmény bevezetése, melynek keretében ellenőrzésre kerülne az átutalások során megadott pénzforgalmi jelzőszámhoz tartozó kedvezményezett név (ún. verification of payee, VoP szolgáltatás), mely már több európai országban is működik. A szolgáltatás az ügyfelek számára lehetőséget adna arra, hogy eldöntsék: akkor is megadják-e az átutalási megbízást, ha az általuk megadott kedvezményezett neve ténylegesen nem vagy nem teljesen felel meg a pénzforgalmi jelzőszámhoz ténylegesen tartozó kedvezményezett névvel. Ezek mellett szintén az ügyfelek szintjén is tapasztalható változást hozhatnak az erős-ügyfélhitelesítéssel, valamint – a verseny fokozása révén – a nyílt bankolás szabályozásának felülvizsgálatával kapcsolatos rendelkezések.

Az Európai Unió Tanácsának elnökségét Magyarország látta el 2024 második félévében, így a PSR szövegjavaslatok egyeztetése során a magyar fél szakmai javaslatainak kulcsszerepe volt, melyekhez az MNB is aktívan hozzájárult. Az új pénzforgalmi szabályozás-csomag közzétételét követően a spanyol, majd a belga elnökségeket követően 2024 második felében Magyarország látta el a végleges szabályozás kialakításával járó feladatokat. A magyar elnökség programjában is hangsúlyozta, hogy a digitalizációs kihívások és lehetőségek terén a pénzforgalmi szabályok felülvizsgálata kiemelt jelentőséggel bír. Mint a hazai pénzforgalom szabályozása tekintetében jogalkotói és a pénzforgalmi szolgáltatásokat nyújtó

szervezetek feletti felügyeleti jogkörrel felruházott szerv, az MNB szakértői szinten vesz részt a kompromisszumos szövegjavaslat kialakítására irányuló tárgyalások során a hazai álláspont kialakításában, illetve a magyar elnökség munkáját is szakértői szinten támogatta. Az Európai Unió Tanácsa a tagállami egyeztetések eredményeképp kialakított, PSR-tervezetre vonatkozó szövegjavaslatot 2025. június 18-án jóváhagyta, így megkezdődhetnek a triológus tárgyalások, mely keretében sor kerül az uniós jogalkotó intézmények szövegjavaslatával kapcsolatos álláspontjainak közelítésére annak érdekében, hogy a jogalkotási folyamat minél előbb lezárulhasson és hatályba léphessen a PSR.

2.4.6. A digitális euróval kapcsolatos fejlemények

Az euróövezet jegybankjai – az Európai Központi Bank (EKB) vezetésével – 2020-ban közös munkába kezdtek egy olyan digitális jegybankpénz megvalósítása érdekében, amely megfelel a modern gazdaság elvárásainak, ugyanakkor megőrzi a jegybankpénzre jellemző biztonságot és stabilitást. A digitális euró nem elsősorban monetáris politikai eszköz, hanem a fizetési rendszer stratégiai fejlesztése, amely segíti a pénzforgalmi infrastruktúra modernizálását, növeli a versenyt és ellenállóbbá teszi az európai gazdaságot a globális technológiai szereplők dominanciájával szemben. A cél egy mindenki számára hozzáférhető, megbízható és innovatív digitális fizetőeszköz létrehozása, amely kiegészíti a jelenlegi készpénzes és piaci elektronikus fizetési eszközöket.

A digitális euró projekt jelenlegi fázisa a gyakorlati megvalósítás kereteinek meghatározására fókuszál. A tervezési szakaszt követően a digitális euró projekt a megvalósítás előkészítésének fázisába lépett. A jelenlegi időszakban a hangsúly a részletes működési és üzleti modell kidolgozásán, a lehetséges piaci szereplők bevonásán és feladataik meghatározásán, a következő, 2025. novemberben induló végrehajtási szakaszban pedig az infrastruktúra létrehozásán és tesztelésén lesz.

A digitális euró tervezése során az EKB számára az európai pénzügyi szuverenitás megőrzése és megerősítése az egyik legfőbb szempont. A nemzetközi (Európán kívüli)

kártyatársaságok dominanciája az elektronikus fizetések-nél és az ebből fakadó geopolitikai kockázatok egyre inkább szükségessé teszik egy erős, központi bank által kibocsátott digitális fizetőeszköz bevezetését Európában. A digitális euró lehetőséget kínálhat arra, hogy az európai gazdaság saját infrastruktúrával, független és ellenőrzött módon biztosítsa polgárai és vállalkozásai számára az elektronikus fizetési megoldásokat. Ebből a szempontból a digitális euró céljai egybevágnak a hazai qvik fizetések bevezetésének motivációival, mivel mindkét projekt-nél kiemelt szerepet játszik egy új, széles körben használható saját elektronikus pénzforgalmi infrastruktúra kiépítése, ezáltal is erősítve a gazdasági szuverenitást.

A projekt során kiemelt figyelmet kap a felhasználói élmény és az adatbiztonság. A digitális euró koncepciójának középpontjában a végfelhasználók állnak: a cél, hogy a megoldás könnyen használható, széles körben, a fogyasztók számára ingyenesen elérhető legyen. Fontos eleme a koncepciónak, hogy a digitális euró jogi státusza megegyezik az euró készpénzével, így az mindenhol kötelezően elfogadandó fizetési eszköz lesz az eurózónában, biztosítva ezzel a pénzügyi bevonódást és az egységes piac zavartalan működését. A társadalmi konzultációk alapján az adatvédelem kiemelt fontosságú a felhasználóknak, így a rendszer tervezése során a legmagasabb szintű adatvédelmi és biztonsági elvárások érvényesülnek, és biztosított, hogy a digitális euró használata során a központi infrastruktúrát működtető Európai Központi Bank nem fogja látni a végfelhasználók egyedi adatait. Emellett a projekt nyitott marad a különböző technológiai megoldásokra, lehetővé téve a versenyképes, innovatív szolgáltatások integrációját.

Az MNB továbbra is részt vesz a digitális jegybankpénzekkel kapcsolatos nemzetközi szakmai diskurzusban. Bár Magyarország nem tagja az euróövezetnek, a digitális euró bevezetése a hazai pénzforgalmat is érintheti. Az MNB ezért figyelemmel követi a projekt alakulását, részt vesz a digitális euró szabályozásával kapcsolatos Európai Unió egyeztetéseiben, és folyamatosan vizsgálja a digitális euró esetleges bevezetésének hazai hatásait. Ezen felül az MNB folyamatosan vizsgálja egy hazai digitális jegybankpénz bevezetésének szabályozási, pénzforgalmi és technológiai szempontjait.

3. Pénzügyi infrastruktúrák

A pénzügyi infrastruktúrák megbízható és hatékony működése elengedhetetlen ahhoz, hogy a reálgazdasági és pénzügyi tranzakciók megvalósuljanak. A jegybanki vagy kereskedelmi banki számlapénzben történő fizetések, valamint az értékpapírokkal és egyéb pénzügyi eszközökkel végrehajtott ügyletek lebonyolításához olyan központi rendszerekre van szükség, amelyek biztosítják a tranzakciók elszámolását és kiegyenlítését. A Valós Idejű Bruttó Elszámolási Rendszer (VIBER) az MNB által üzemeltetett valós idejű bruttó kiegyenlítési rendszer, amely elsősorban a résztvevői egymás közötti, valamint azok ügyfelei nagy összegű pénz- és tőkepiaci tranzakcióinak, illetve a kapcsolódó pénzügyi infrastruktúrák (Bankközi Klíring Rendszer (BKR), KELER-csoport, Continuous Linked Settlement

System (CLS)) elszámolásának kiegyenlítésére szolgál. A BKR a GIRO Zrt. (GIRO) által működtetett, főként a lakosság és vállalatok kisösszegű fizetéseit elszámoló bruttó fizetési rendszer, amelynek három elszámolási módja az azonnali elszámolás, a napközbeni elszámolás és az éjszakai elszámolás. A KELER-csoport tagjai, vagyis a központi értéktár (KELER) és a központi szerződő fél (KELER KSZF), értékpapír-elszámolási és -kiegyenlítési szolgáltatást végeznek, valamint nyilvántartják a hazai kibocsátású értékpapírokat. A CLS a CLS Bank által működtetett nemzetközi devizakiegyenlítési rendszer, amely több devizában történő fizetés-fizetés-ellenében (PvP) mechanizmuson alapul és a devizakiegyenlítési kockázatok kiküszöbölését teszi lehetővé.

4. táblázat
Forgalom alakulása a hazai pénzügyi infrastruktúrákban (2022-2024)

Felvigyázott rendszerek		Darabszám (ezer db)			Érték (ezer milliárd forint)		
		2022	2023	2024	2022	2023	2024
VIBER		2 083	2 244	2 287	2 640	3 555	2 562
BKR	éjszakai elszámolás	73 777	70 830	68 149	5	6	7
	napközbeni elszámolás	156 590	151 001	151 437	178	190	196
	azonnali elszámolás	153 352	162 406	181 903	28	30	36
KELER		610	622	619	250	409	735
KELER KSZF*		2 518	1 693	1 694	9	6	7

* Az adatok a tőkepiacra vonatkoznak.

A hazai pénzügyi infrastruktúrák 2024-ben is magas rendelkezésre állással, hatékony és megbízható működéssel járultak hozzá a nemzetgazdaság működéséhez. A KELER és KELER KSZF napi tevékenysége során biztosította, hogy a különböző értékpapír műveletek és értékpapír, illetve energiapiaci tranzakciók zökkenőmentesen kerüljenek végrehajtásra, a BKR és VIBER segítségével gazdasági szereplők fizetési tranzakciói gyorsan és kiszámíthatóan kerültek lebonyolításra. Elmondható, hogy a hazai fizetési, valamint értékpapír elszámolási és kiegyenlítési rendszerek kulcsfontosságú szerepet töltenek be a nemzetgazdaság működésében. Megbízható működésükkel évek óta biztosítják a gazdasági szereplők közötti biztonságos, hatékony, gyors és kiszámítható pénzáramlást és értékpapír műveleteket, támogatják rendszerrésztetvők likviditáshoz való hozzáférését továbbá csökkentik a pénzügyi kockázatokat. Működésükkel 2024-ben

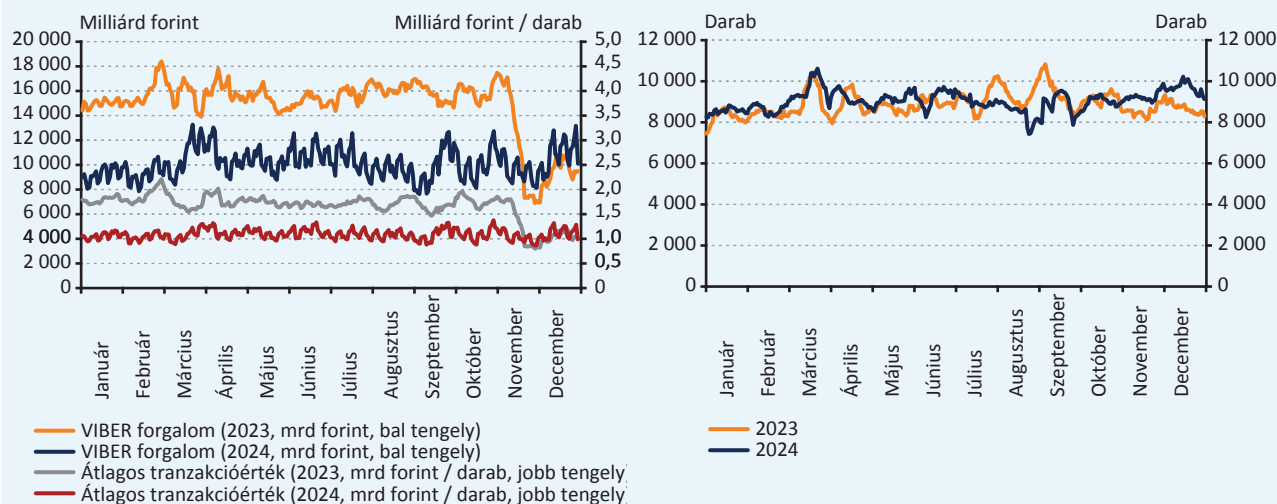
is szervesen hozzájárultak a pénzügyi stabilitás fenntartásához, a pénzügyi rendszerbe vetett bizalom megőrzéséhez és összességében a nemzetgazdaság napi működéséhez.

3.1. VIBER

2024-ben a VIBER-forgalom értéke közel 28 százalékkal csökkent, míg tételszáma 1,9 százalékkal növekedett (4. táblázat). Összevetve az előző évvel a forgalom csökkenése az első 3 negyedév során volt jelentős, a betéti gyorstender 2023 októberi kivezetésének köszönhetően (59. ábra). Az értékbeli csökkenés az értékpapír forgalom, továbbá az egyéb jegybanki tételek visszaesésének köszönhető – mint például a betéti gyorstender. A 2024-es év során az átlagos tranzakcióméret 464 millió forinttal volt alacsonyabb, mint a 2023-as év során.

59. ábra

A VIBER-forgalom értékének, átlagos tranzakcióértékének (bal oldali ábra) és darabszámának (jobb oldali ábra) alakulása éves összehasonlításban

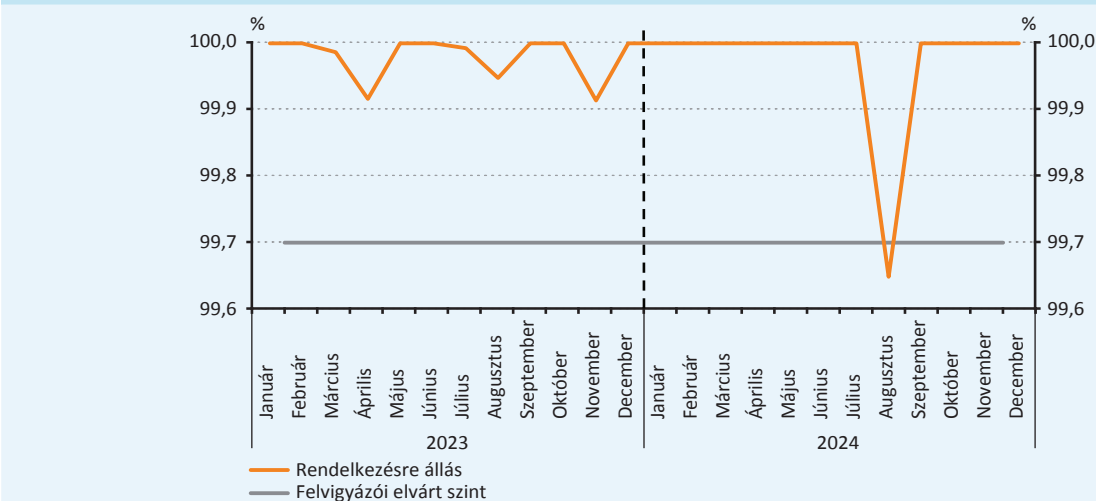

A VIBER 2024-ben magas megbízhatósággal és biztonságosan üzemelt, előző évhez képest kismértékben csökkent a szolgáltatás ellátásának kockázata. A VIBER stabil működését jelzi, hogy a résztvevők 2024-ben csak 1 nap szembesültek teljes szolgáltatás kieséssel, mely incidensideje 49

perc volt. Ennek következtében a VIBER rendelkezésre állása egy hónapban nem teljesítette a felvigyázói elvárásaként rögzített 99,7 százalékot (60. ábra). A hibrid munkarendben történő üzemeltetés továbbra sem gyakorolt kimutatható negatív hatást a VIBER működési megbízhatóságára.

60. ábra

A VIBER rendelkezésre állása (2023-2024)

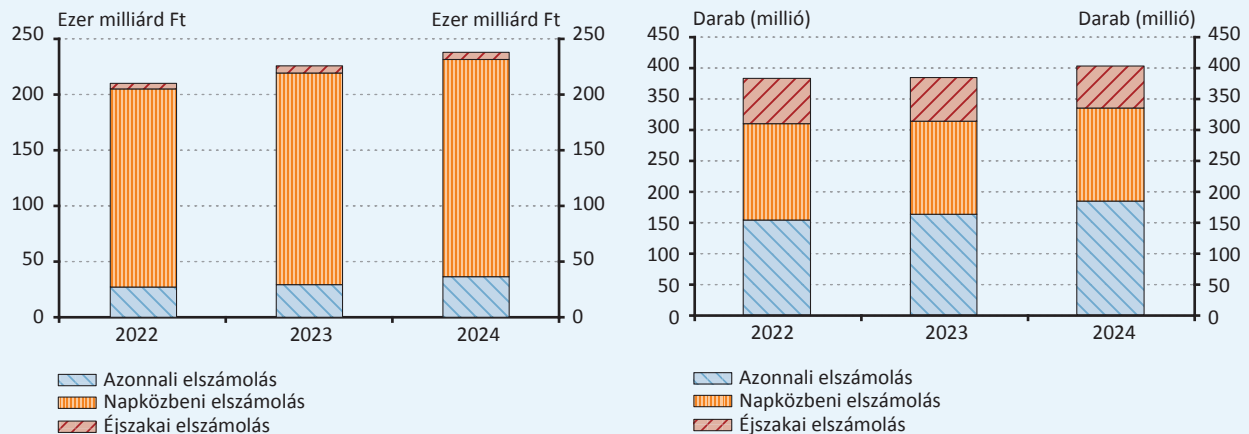
3.2. BKR

A BKR három platformjában az összforgalom darabszáma és értéke egyaránt nőtt, közülük az azonnali fizetések forgalma bővült a legdinamikusabban, arányuk egyre nagyobb szeletet hasítanak ki a pénzforgalmi tranzakciók tortájából. Az azonnali tranzakciók irányába történő átcsoportosulást követően a BKR három platformján összesített forgalomnak 82 százaléka napközbeni elszámolásban, míg 15 százaléka az azonnali elszámolásban és 3 százaléka az

éjszakai elszámolásban teljesült (4. táblázat). Az éjszakai elszámolás alacsony részarányának oka, hogy már csak a Magyar Államkincstár átutalásainak egy része (pl. nyugdíj-, és családtámogatási ellátás), illetve a BKR-résztvevők beszedés típusú tranzakciói kerülnek a platformon elszámolásra. Darabszámok tekintetében is folytatódott a korábbi évek mintázata, miszerint a napközbeni és éjszakai elszámolás enyhe csökkenése, esetleges stagnálása mellett az azonnali elszámolás darabszámai jelentős, 12 százalékos emelkedést mutatnak. Érték oldalról az említett azonnali elszámolás

61. ábra

A BKR egyes platformjain lebonyolított forgalom megoszlása (2022 – 2024)

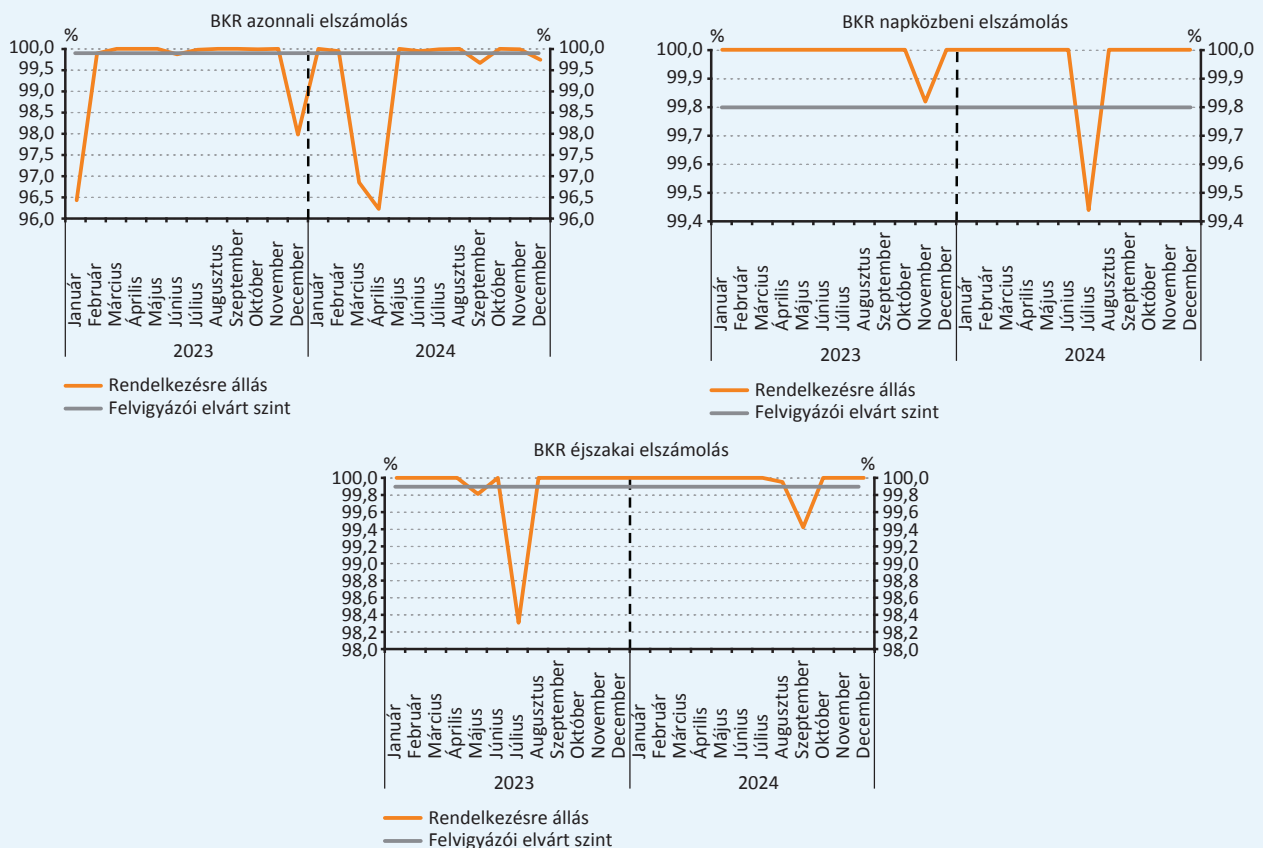
23 százalékos emelkedésén túl a napközbeni elszámolás 3 százalékkal, az éjszakai elszámolás pedig 9 százalékkal tudott emelkedni az év során (61. ábra).

2024-ben a BKR azonnali, napközbeni, és éjszakai elszámolása megbízhatóan és biztonságosan működött. A BKR éjszakai és napközbeni elszámolási platformjának rendelkezésre állása 11 hónapban, az azonnali elszámolásé pedig 8 hónapban teljesítette a felvigyázói elvárásaként

meghatározott havi 99,9 és 99,8 százalékos szinteket. Ebből fakadóan a BKR résztvevők ügyfelei összességében egész évben csak 18 napon és rövid ideig szembesülhettek a BKR platformjainak incidenseiből eredő fennakadásokkal. Egyes esetekben előfordult, hogy az érintettek a napközbeni elszámolásban egy-egy ciklus lefutásának késedelmét tapasztalhatták, vagy az időtűllépés miatt az azonnali elszámolásban visszatartott azonnali átutalásokkal szembesülhettek (62. ábra).

62. ábra

A BKR rendelkezésre állása (2023 – 2024)

3.3. CLS

2024-ben 961 ezer milliárd forint bruttó forgalom történt a CLS devizakiegyenlítési rendszerben, ami éves szinten 17 százalékos növekedést jelent. A magas forgalomhoz kiemelkedő nettósítási hatás is társult, így az ehhez kapcsolódóan VIBER-ben lezajlott nettó forgalom éves alapon mindössze 5 százalékkal bővült. Tovább emelkedett a résztvevők száma, 2024 év végén már 35 szereplő vett részt a forint CLS kiegyenlítésben, az elérhető 6 nostro szolgáltató valamelyikén keresztül. Különösen az év második felében növekedett jelentősen a forgalom, decemberben már naponta átlagosan több mint 5200 milliárd forint forgalom zajlott a rendszeren keresztül.

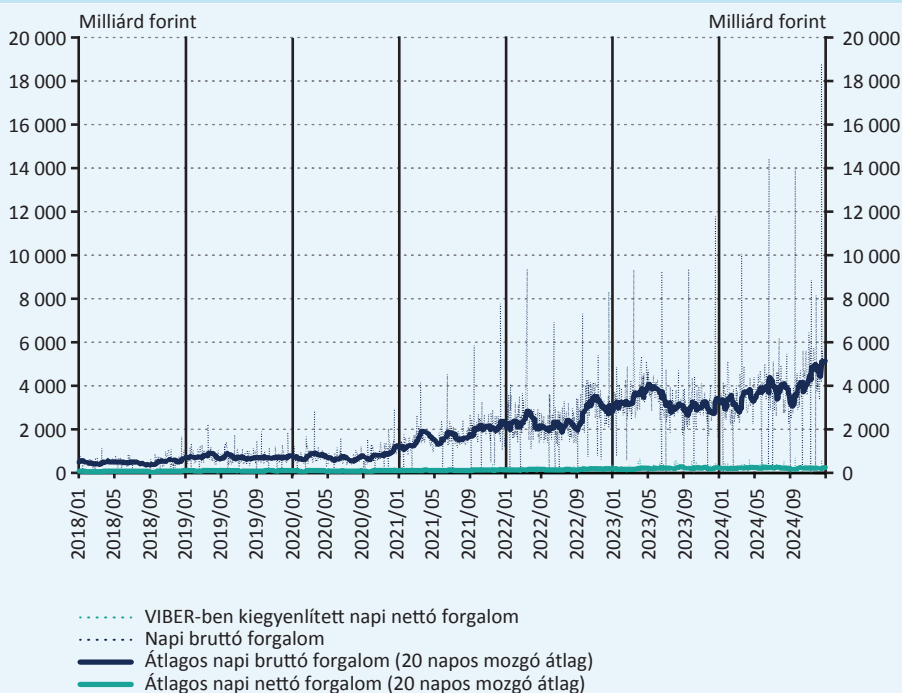
A forint CLS-forgalom lebonyolítása stabil működés mellett ment végbe, a CLS egész évben 100 százalékos rendelkezésre állás mellett nyújtotta a szolgáltatását. A tranzakciók teljesítéséhez forintlikviditást nyújtó 6 magyarországi nostro számlát vezető banknál az év 251 elszámolási napjának reggeli folyamatai során mindössze 5 napon történt késedelmes befizetés. Ezek közül egy esetben a késedelem következtében a CLS aznapi teljesítésének lezárása egy órát csúszott. VIBER incidens 2024-ben egy alkalommal késleltette a CLS befizetési menetrend tartását.

3.4. LIKVIDITÁS A FIZETÉSI RENDSZEREKBE

A VIBER és a BKR fizetési rendszerek likviditására alapvetően azonos tényezők hatnak, amelyek változása mindkét rendszert és azok résztvevőit egyaránt érinti. A BKR napközi és éjszakai elszámolásának teljesítése közvetlenül a VIBER-ben történik. Ennek következtében a résztvevők a VIBER-ben és a BKR éjszakai és napközi elszámolásában ugyanazt a likviditást – az MNB-nél vezetett fizetési számlaegyenleget, valamint az MNB javára zárolt értékpapírállomány ellenében kapott hitelkeretet – használják a fizetési forgalom lebonyolítására. A BKR azonnali elszámolása esetében a teljesítés egy további lépés közbeiktatásával történik. A résztvevőknek az azonnali elszámoláshoz a fedezetet előzetesen kell elhelyezniük az MNB által vezetett technikai gyűjtőszámlára, amelynek megfelelően az MNB megbízásából a GIRO tartja nyilván a résztvevőkénti azonnali teljesítési számlaegyenlegeket. Ennek mértékét növelni, vagy csökkenteni a lebonyolított forgalmon kívül a VIBER-ben lévő likviditás terhére, vagy annak javára azonnali átvezetéssel lehet. A VIBER üzemidején kívül pedig jegybanki hitelnyújtás révén, vagyis az MNB javára zárolt értékpapírállomány alapján nyújtott azonnali hitellel bővíthető a fedezet.

63. ábra

A CLS forint kiegyenlítési forgalom alakulása

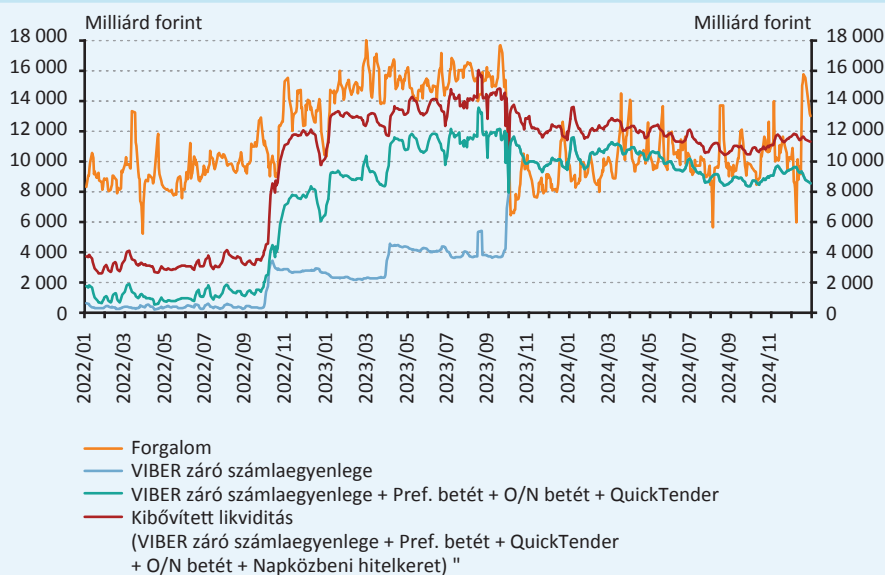
3.4.1. Likviditást befolyásoló tényezők

A VIBER-résztvevők Kibővített likviditása az év során viszonylag kiegyensúlyozottan 11 500 és 12 000 milliárd forintos szint között alakult. A 2023 utolsó negyedében történt csökkenés ellenére a likviditás továbbra is bőségesen elegendő volt a volatilis fizetési forgalom lebonyolítására. A résztvevők likviditására 2024-ben jelentős jegybanki eszköztár módosítás nem hatott. Az egynapos betétekkel kibővített likviditás szintje a VIBER-ben 2023 első 3 negyedében viszonylag állandó volt, átlagosan 13 500 milliárd forintos szinten állt. Azonban szeptember végével a VIBER-résztvevők kibővített likviditásának szintje jelentős mértékben csökkent a betéti gyorstender megszüntetésének hatására, mely eszközben a megszüntetést megelőzően naponta 7 – 8 000 milliárd forintot helyeztek el a résztvevők. A kibővített likviditás értéke így az október eleji 13 500 milliárd forintos értékről december végére 11 500 milliárd forintos értékre csökkent, amely szint fent

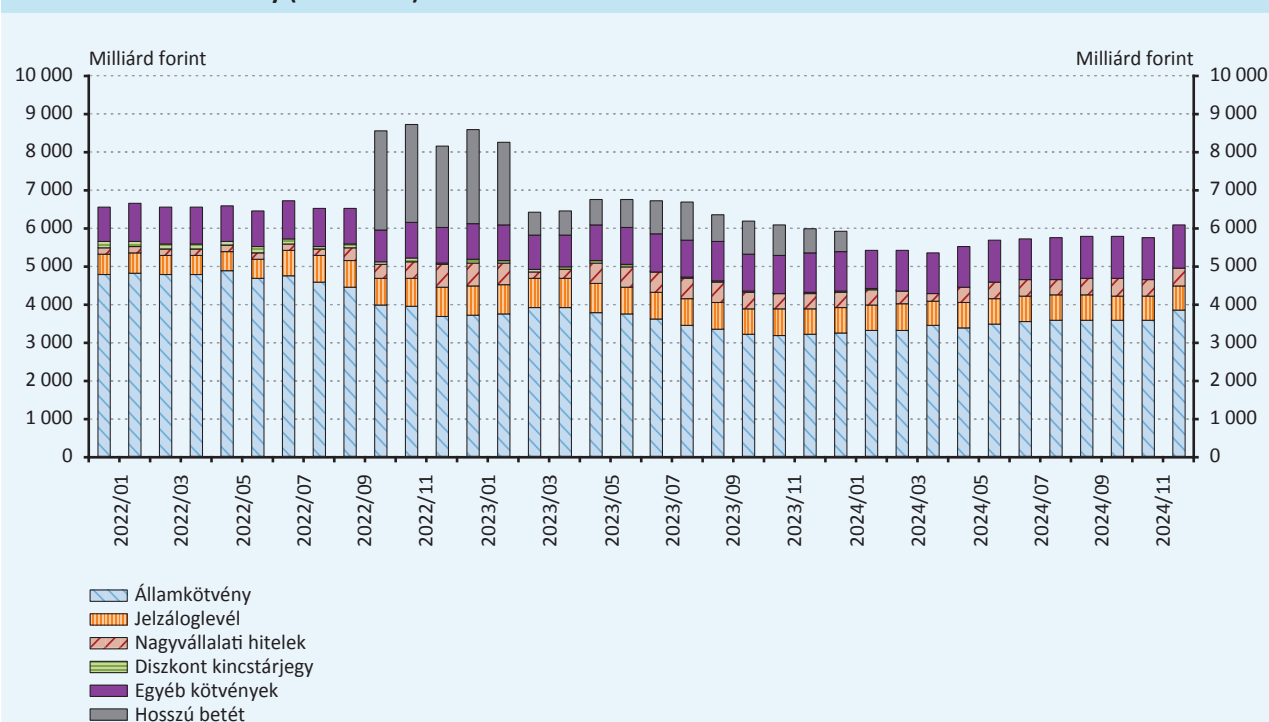
is maradt a 2024-es év során. A likviditás összetétele az év során érdemben nem változott, annak 83,5 százalékát adta átlagosan a VIBER számlaegyenleg, 16,5 százalékát pedig a napközibeli hitelkeret. A kötelező tartalékráta nagysága 2024 során nem módosult (64. ábra). A kibővített likviditás csökkenésében a napközibeli hitelkeret változása is szerepet játszott, mely a 2023-as év eleji 4 000 milliárd forintról 2024 elejére 2 000 milliárd forintra csökkent, majd tovább mérséklődött 1 500 milliárd forintos szintre 2024 áprilisára. Ez főként a likviditáslekötő betét kivezetésének, az állampapírállomány és a hosszú betétek csökkenésének köszönhető. A napközibeli hitelkeret mögött álló zárolt fedezeti állomány összetétele is módosult 2024-ben, az államkötvények részaránya közel 10 százalékponttal emelkedett az év során (65. ábra). A potenciálisan zároltatható fedezeti állományok értéke jelentősen emelkedett, az év eleji 6 000 milliárd forintos értékről év végére 8 000 milliárd forintos értékre, ezzel biztonságosabbá téve az alapvetően is bőséges pénzforgalmi likviditás szintjét.

64. ábra

A VIBER likviditás és forgalom (2022-2024)

65. ábra
Zárt fedezeti állomány (2022-2024)

Megjegyzés: Az értékek hóvégi állapotot mutatnak.

3.4.2. A VIBER és a BKR résztvevőinek likviditáskezelése

VIBER

2024-ben a VIBER-forgalom értékének növekedése napon belül az időszávok felében figyelhető meg, míg nyitástól 11 óráig, továbbá 15:00 és 16:00 között a forgalom értékben növekedett, az összes többi időszakban csökkent a forgalom értéke. A tranzakciószámok tekintetében is növekedés tapasztalható, azonban míg 4 időszakban 7:00 és 8:00, 10:00 és 11:00, 13:00 és 14:00, továbbá 17:00 és 18:00 között csökkent, összességében 1,9 százalékkal növekedett az éves darabszám. A korábbi évek mintázatával szemben 2024-ben a tranzakcióméretek is egyenletesebben oszlottak el az év során, így tételszám és érték tekintetében is a VIBER-forgalom nagyjából 50 százaléka elindításra került 10:00-ig. A VIBER-résztvevők nagyobb értékű tételei az előző évekhez hasonlóan változatlanul a késő délutáni és esti órákban teljesültek. A korábbi évekhez képest eltérés, hogy a VIBER-zárás előtti utolsó órában nem került jelentős VIBER-forgalom lebonyolításra, ami a betéti gyorstender 2024 októberi kivezetésének köszönhető. 2023 októberét követően a forgalmi teljesítések aránya korábbra tolódott,

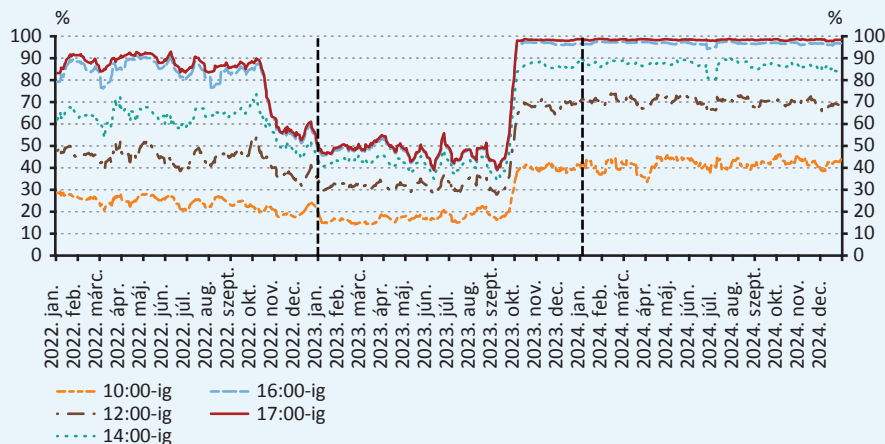
így a forgalomnak közel 90%-a teljesült 14 óráig a 2024-es év során. (66. ábra).

A rendszerben lévő bőséges likviditás következményeként továbbra is csak a VIBER-tranzakciók nagyon alacsony része kerül fedezetihiány miatt sorba állításra. Összességében a VIBER-tranzakciók 0,08 százaléka került sorba állításra 2024-ben.

A VIBER-résztvevők a hitelkeretüket előző évhez képest valamivel nagyobb mértékben használták, a napon belüli használat értékének időszávonkénti lefutása azonban közelített a 2022-es évhez. A résztvevők többsége számla-egyenlege terhére képes teljesíteni VIBER-forgalmát. Bár az év során a VIBER-résztvevők több napközi hitelt vettek fel – tehát nagyobb mértékben használták hitelkeretüket –, az adott pillanatban történő maximális hitelkeret kihasználtság (MHKK) rendszerszinten továbbra is alacsony (0 - 2,8 százalék), 2023-hoz képest közel 1 százalékponttal csökkent, rendszerszinten 2024 augusztus 30-án történt a legnagyobb hitelkeret kihasználás 2,8 százalékkal. Értékben három VIBER-résztvevő hitelkeret kihasználása volt kiemelkedő, melyek az év során felvett napközi hitelállományának a 78 százalékát adják.

66. ábra

A VIBER-forgalom időzítése a tranzakciók értéke alapján (meghatározott időpillanatig a forgalom értékének hány százaléka teljesült napon belül) (2022-2024)

Megjegyzés: MNB, KELER, MÁK, GIRO, Magyar Posta tételei nélkül.

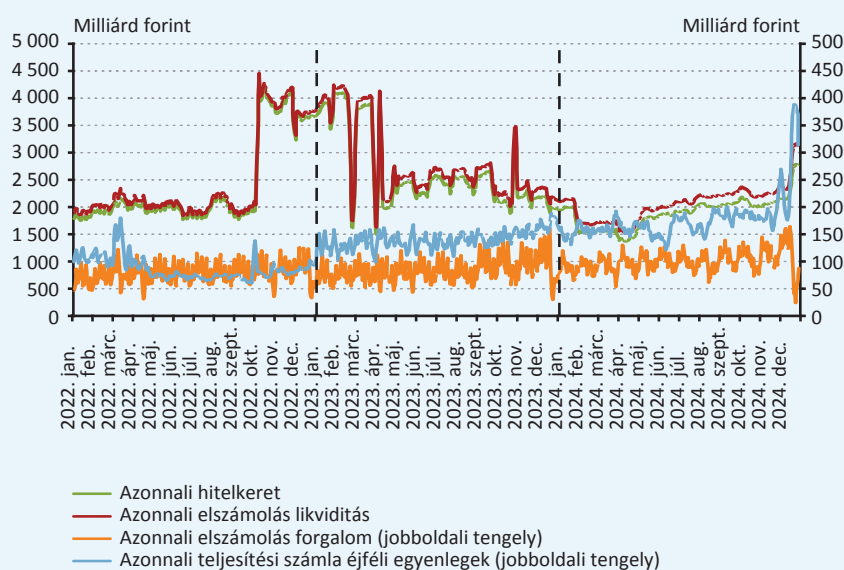
BKR azonnali, napközbeni és éjszakai elszámolás

A BKR azonnali elszámolásához szükséges azonnali-likviditás szintjét, továbbá a BKR napközbeni és éjszakai elszámolásához szükséges VIBER-likviditás szintjét is kellő biztonsággal tervezték a résztvevők 2024 során a forgalom gördülékeny lebonyolítása érdekében. Míg a BKR napközbeni és éjszakai elszámolásának teljesítése a VIBER-ben történik a VIBER-likviditás terhére, a BKR azonnali elszámolás ettől eltérő, likviditását egy gyűjtőszámla adja – az azonnali teljesítési számla –, melyre a résztvevők előzetesen helyezik el fedezeteiket. A napközbeni elszámolási ciklusok forgalma

kiegyenlített volt, rendszerszinten és egyedi résztvevői szinten is elegendő likviditás állt rendelkezésre. Az éjszakai elszámolásban fedezetlenség okán nem került sor tranzakció elutasítására. 2024-ben a résztvevőknek az azonnali elszámolásban lévő aggregált számlaegyenlege jellemzően 93-393 milliárd forint között volt, azaz az előző évhez képest növelték. Jelentős számlaegyenleg-növekedés tapasztalható az év utolsó 10 napjában, azonban az év nagy részében – néhány esettől eltekintve – kiegyensúlyozott növekedésről beszélhetünk. Az év során mindösszesen 18 napon történt azonnali hitelfelvétel 19 alkalommal, 88,9 milliárd forint értékben. (67. ábra)

67. ábra

Azonnali elszámolás forgalma és likviditása (2022 – 2024)

Megjegyzés: 5 napos mozgóátlaggal számolva.

2024-ben a teljes, adott pillanatban a VIBER-ben rendelkezésre álló likviditásnak 0,1-1,4 százaléka elég volt a napközi elszámolási ciklusok teljesítéséhez, ahol átlagosan egy ciklus értéke 78 milliárd forint volt. Ennek ellenére a napközi elszámolásban 2024-ben is előfordult átmeneti fedezethiány. Amennyiben egy BKR-részrtvevő nem biztosít elegendő mértékű fedezetet a VIBER-ben az adott BKR-ciklusra beadott tranzakciók teljesítéséhez, akkor a fedezetlenül maradt tételek a következő elszámolási ciklusba kerülnek át az 1-9. ciklus esetében, a 10. ciklusban fedezetlen tételeket pedig a rendszer visszautasítja. 2024-ben likviditáshiány miatt néhány BKR-részrtvevő összesen 42 alkalommal, 348,89 milliárd forint értékű tranzakcióra nem tudott fedezetet biztosítani, így azok a következő ciklusba kerültek átgörgetésre. Az éjszakai elszámolás kiegyenlítési módjából adódóan ott nincs szükség a résztvevők folyamatos likviditásmenedzsmentjére.

CLS

A CLS felé történő befizetések a VIBER-ben az érintett résztvevőknek 2024-ben nem okoztak likviditási problémát, így az elszámolási és kiegyenlítési kockázat ehhez kapcsolódóan a VIBER-ben továbbra is alacsony. A CLS közvetlen résztvevői a forintlábbal bíró devizaügyleteik CLS-kiegyenlítéséhez 6 VIBER-részrtvevőn, mint nostroszámlavezetőn keresztül biztosították a forintfedezetet, tekintve, hogy ők maguk nem közvetlen VIBER-részrtvevők²⁵. A CLS-elszámoláshoz kapcsolódó befizetésekre a CLS által meghatározott két időszámban, azaz 7:00 és 8:00, valamint 8:00 és 9:00 között kerül sor. A napi átlagos CLS-befizetési forgalom 2024-ben elérte a 233 milliárd forintot²⁶, amely az adott napon teljesült összes VIBER-forgalom 0,9 - 7,6 százalékát teszi ki. A jelentős forgalom ellenére a nostroszámlavezetők CLS-hez kötődő befizetéseiket 2024-ben többnyire számlaegyenlegük terhére teljesítették, hitelkeret igénybevételeire elvélve került csak sor.

3.5. KELER

A 2024-es évben a KELER által lebonyolított értékpapír ügyletek forgalmának értéke - főként az MNB kötvénykibocsátásai

miatt - jelentősen emelkedett, a darabszámot tekintve enyhe csökkenés volt megfigyelhető. A tavalai forgalom érték oldalát vizsgálva megállapítható, hogy az jelentős mértékben, 326 ezer milliárd forinttal – több mint másfélszeres növekedés – haladta meg az előző évet, a darabszámot tekintve 2023-hoz képest 2,6 ezer darabbal kevesebb tranzakció került kiegyenlítésre. Ennek a nagy mértékű forgalomnövekedésnek az oka a Magyar Nemzeti Bank általi kötvénykibocsátás, melyet az MNB monetáris politikai eszközként bocsát ki, megállapítható, hogy a tavalai évben a KELER által lebonyolított ügyletek értékének 50%-át tették ki az MNB kötvények, míg 2023-ban ez a szám csupán 27% volt. Ha a jegybanki eszközöket figyelmen kívül vesszük mindkét évben, akkor a KELER forgalmának értéke 63 ezer milliár forinttal nőtt volna, tehát az MNB monetáris politikai eszközei 261 ezer milliárd plusz forgalmat eredményeztek. A forgalom értékét tekintve már a 2023-as évben nagy mértékű forgalomnövekedés volt tapasztalható, majd 2024-ben is jelentős mértékben bővült. A kiegyenlített ügyletek számának trendszerű növekedése 2024-ben megállt, azonban az ügyletek értékét tekintve továbbra is jelentős bővülés volt megfigyelhető.

Az értékpapír-kiegyenlítési rendszerben a kiegyenlítési kockázatok 2024-ban növekedtek az előző évhez képest, melynek oka, hogy a KELER által lebonyolított ügyletek részeként a „szállítás-fizetés-ellenében” tranzakciók tavalai összességében kisebb arányt képviseltek, mint 2023-ban. A jegybankpénzben történő kiegyenlítés aránya továbbra is magas. A 2024-es évben a tranzakciók összértékének 65,9 százalék volt szállítás fizetés ellenében (DvP)²⁷ típusú tranzakció, míg a teljesítés fizetés nélkül (FoP)²⁸ típusú tranzakciók aránya 34,1 százalék volt. 2023-ban a DvP tranzakciók aránya magasabb, 73,4 százalék volt. A DvP ügyletek értéke részben az MNB kötvénykibocsátásai miatt 60,4 százalékkal növekedett, darabszáma 5,8 százalékkal nőtt az előző évhez képest. A FoP ügyletek értéke 131,1 százalékkal emelkedett, darabszáma azonban 6,9 százalékkal csökkent a 2023-as évhez képest. A kiegyenlített eszközök tekintetében a FoP és a DvP tranzakció típusoknál a legnagyobb arányt a korábbi évekhez hasonlóan az államkötvények képviselték²⁹. A jegybankpénzben történő kiegyenlítés aránya továbbra is magas, mely a kiegyenlítési kockázatokat szintén jelentősen

²⁵ A CLS-hez kapcsolódóan nostro számlavezető VIBER-tagok: CIB Bank, Citibank, K&H Bank, OTP Bank, Raiffeisen Bank, valamint a UniCredit Bank.

²⁶ Amennyiben a CLS felé történő befizetéseket és a CLS által indított kifizetéseket is figyelembe vesszük, akkor a napi átlagos forgalmi érték duplájára, mintegy 460 milliárd forintra bővül. Ez a napi átlagos VIBER-forgalom 1,9 - 15 százaléka.

²⁷ DvP típusú értékpapír-számla transzfer az a tranzakció, amely végrehajtása során egy meghatározott sorozatú értékpapír terhelése történik, a pénzbeli ellenérték – MNB-nél, vagy a KELER-nél vezetett – pénzzámlán történő jóváírása ellenében. A terhelés és jóváírás egyidejűleg történik, ami csökkenti annak kockázatát, hogy az ügylet egyik lába úgy teljesül, hogy közben a másik láb elmarad.

²⁸ Fizetés nélküli, úgynevezett FoP típusú tranzakcióról beszélünk akkor, ha az értékpapírmozgáshoz pénzmozgás közvetlenül nem kapcsolódik. Ez nem azt jelenti, hogy nem történik meg az értékpapír vételárának kifizetése, csupán azt, hogy olyan csatornán keresztül történik, amelyről a központi értéktárnak nincsen tudomása. A fizetési művelet és értékpapír transzfer elkülönülése miatt az FoP tranzakciók bizonyos tekintetben kockázatosabbnak tekinthetők, mint a DvP ügyletek.

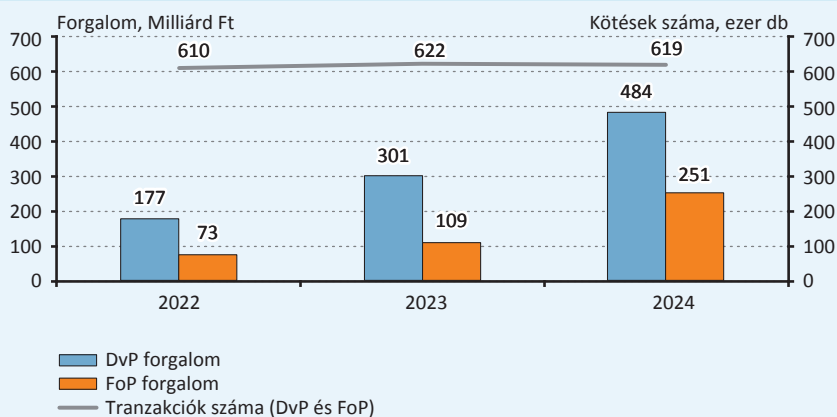
²⁹ Forgalom alatt a KELER értékpapír-kiegyenlítési rendszer által kiegyenlített tranzakciókat értjük, melyet elsősorban a tranzakciótípus figyelembe vételével érték és darabszám oldalról elemzünk.

csökkenti. Továbbá meg kell jegyeznünk, hogy a DvP ügyletek arányának csökkenése az összes kiegyenlített tranzakción belül némileg növelte a kiegyenlítési kockázatokat, ugyanis

a DvP kiegyenlítési mód biztonságosabbnak tekinthető, mint az FoP, ugyanis a DvP ügylet csak abban az esetben teljesül, ha az ügylet mindkét oldala rendelkezésre áll.

68. ábra

A KELER forgalmának alakulása (2022-2024)

2024-es évben is jelentősen csökkent a meghiúsult kiegyenlítések mennyisége. A KELER a tranzakciók kiegyenlítése során az ügyletben részt vevő felek pénzeszköz³⁰, illetve értékpapír átutalásait teljesíti az értékpapír tervezett kiegyenlítési napján³¹. Meghiúsult kiegyenlítés történik akkor, ha egy értékpapírügylet kiegyenlítése nem valósul meg a kiegyenlítési nap tervezett időpontjában. A 2023-as és a 2024-es évben már rendelkezésre állt a meghiúsult kiegyenlítéseket tartalmazó CSDR7 jelentés, melyben az arra vonatkozó információk találhatók meg, hogy a KELER mekkora mennyiségű és összegű pénzbírságot vetett ki a kiegyenlítések meghiúsulását okozó Számlatulajdonosokra a Kiegyenlítési rendszerben. Megállapítható, hogy az új szabályok bevezetésével látszólag jelentősen csökkent az értékpapír ügyletek pénzeszköz oldali meghiúsulásának értéke. Ennek oka, hogy az új, CSDR7 adatszolgáltatás logikája szerint, ha értékpapír oldali meghiúsulás történik, akkor nem kell jelenteni azt, ha a pénz oldalon is fedezetlenség van. Ilyenkor a tranzakció csak értékpapír oldali meghiúsulásnak számít abban az esetben is, ha a pénz oldal sem áll egyébként rendelkezésre. A pénz oldali fedezetlenséget csak akkor kell jelenteni, ha a kiegyenlítéshez az értékpapír egyébként rendelkezésre áll. A másik ok az lehet, hogy a szigorú pénzbírság mechanizmus hatására nőtt a piacon a kiegyenlítési fegyelem, tehát a piaci szereplők úgy viselkednek, hogy lehetőleg elkerüljék a kiegyenlítések meghiúsulását, ezzel mentesülve a pénzbírság fizetési

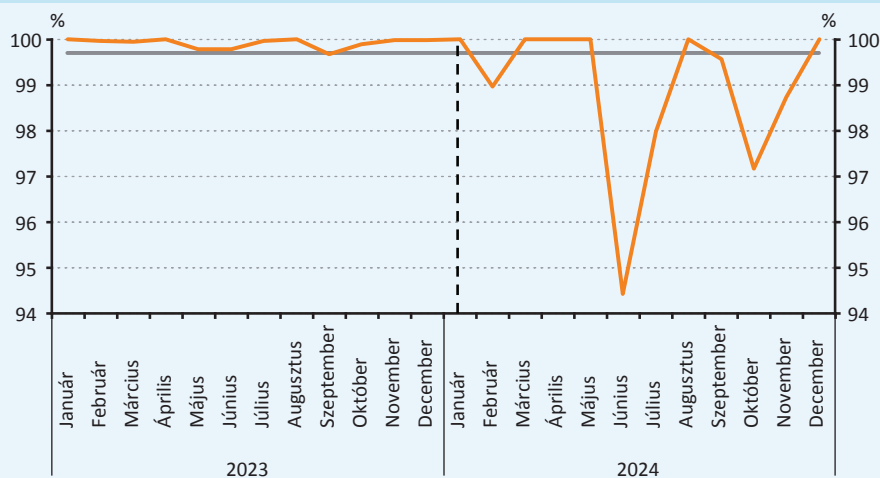
kötelezettség alól. A szabályozás elérte a célját, hisz a felek érdekelték lettek abban, hogy időben rendelkezésre bocsássák a kiegyenlítéshez szükséges pénz vagy értékpapír lábat. Ennek köszönhetően 2024-ben az összes KELER által kiegyenlített ügylet értékének 0,7 százaléka, volumenének 1,5 százaléka hiúsult meg, ami csökkenés a megelőző évhez képest, mivel 2023-ban az összes kiegyenlített ügylet értékének 2,8 százaléka, míg volumenének 1,9 százaléka hiúsult meg. Az összes meghiúsult ügylet döntő hányadát tette ki az értékpapír oldali meghiúsulás 2024-ben, mely trend jellemezte a 2023-as évet is, ugyanakkor összességében jelentősen csökkent a 2023-as évhez képest a meghiúsulások aránya mind értékpapír, mind pénz oldalon

A KELER 2024-ban alapvetően megbízhatóan és biztonságosan üzemelt, bár az év felében nem érte el az elvárt szintet a rendelkezésre állás. A külső rendelkezésre állás - az előző évtől eltérően - ahol csak egyetlen hónapban nem teljesítette a felvigyázói elvárásaként rögzített 99,7 százalékot, 2024-ben már 6 hónapban haladta azt meg. (69. ábra) A képet javítja, hogy az incidensek körülbelül egyharmada érinti a KELER legkritikusabb folyamatait, a kiegyenlítési folyamatokat, melyek hibaelhárítása is relatíve gyorsan megtörtént, a további üzemzavarok, az összes nagyjából a kétharmadát a kevésbé kritikus adatszolgáltatási és az értékpapír keletkeztetési folyamatban keletkező hibák okozzák.

³⁰ Amennyiben van pénzlába is a tranzakciónak, FoP tranzakció típus esetén nem értelmezhető.

³¹ Jellemzően SD+2, másképpen T+2, SDR terminológiát tekintve ISD, angolul: intended settlement date.

69. ábra
Rendelkezésre állás havi bontásban (2023-2024)

Forrás: MNB elemzés a KELER adatszolgáltatása alapján

A digitális működési rezilienciáról szóló komplex jogszabálycsomag (DORA rendelet³²) alapján a KELER felülvizsgálta a folyamatait, 46 szolgáltatást minősített kritikusnak vagy fontosnak a korábbi 19-hez képest. A DORA előírja az IKT (információ- és kommunikációtechnológia) vonatkozású biztonsági eseményekkel szembeni védelmi, felderítési, elszigetelési, helyreállítási és javítási képességekre vonatkozó szabályokat, emellett kifejezetten hivatkozik az IKT-kockázatra, és szabályokat állapít meg az IKT-kockázatkezelésre, a biztonsági események bejelentésére, a működési reziliencia tesztelésére és a harmadik féltől származó IKT-kockázatok nyomon követésére vonatkozóan. Jelenleg nem ismert mértékű kihívást jelent a KELER számára a DORA rendelet fenyegetésalapú betörési tesztek (TLPT³³) elvárása. A KELER nem csak igénybevevője IKT-szolgáltatásoknak, hanem maga is IKT-szolgáltató. A DORA miatt megváltozott a funkciók minősítési módszertana, emiatt a kritikusnak vagy fontosnak minősített szolgáltatások darabszáma magasabb lett.

3.6. KELER KSZF

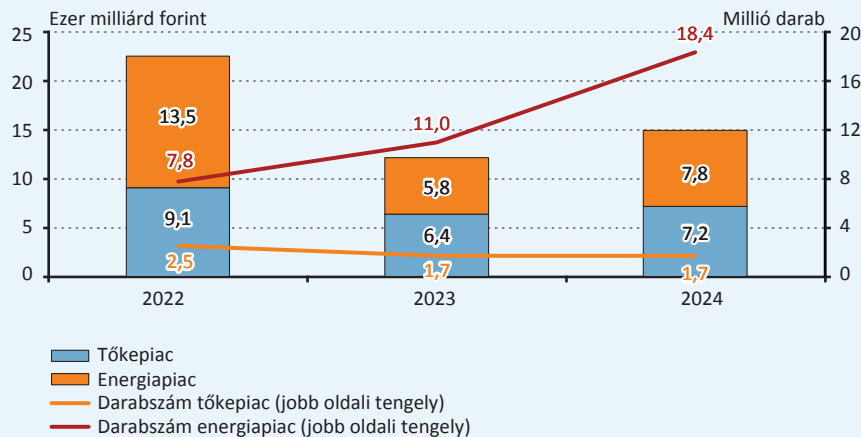
2024-ben a KELER KSZF által elszámolt piacok forgalma összesen 23 százalékkal nőtt a 2023-as forgalomhoz

viszonyítva. A KELER KSZF központi szerződő félként számolja el a Budapesti Értéktőzsdén (BÉT) és az MTF-piacokon kereskedett pénzügyi eszközöket, a hazai gázpiacokat, valamint általános klíringtagként nyújt szolgáltatást alkíringtagjai részére a német ECC által elszámolt energiapiacokon kereskedhető azonnali, illetve határidős villamosenergia-, földgáz- és emisszióskvóta-termékekre. 2024-ben a központi szerződő fél által elszámolt tőkepiaci ügyletek összértéke árfolyamértékben kifejezve 7,2 ezer milliárd forint körül alakult, ami 13 százalékos növekedést jelent az előző évhez képest. Az azonnali tőkepiaci ügyletek esetében 2023-hoz képest az éves összforgalom 4 százalékos növekedése volt tapasztalható, ami nagyságrendileg 197 milliárd forintos növekedést jelentett, a határidős piacokon pedig 29 százalékos növekedés történt 553 milliárd forint értékben. A központi szerződő félként elszámolt gázpiacok esetében az azonnali piacon 30 százalékos forgalom növekedés volt tapasztalható, a határidős kereskedés esetében azonban 26 százalékos visszaesés történt. Az ECC-hez köthető általános klíringtagként nyújtott szolgáltatás hasonlóan alakult, mint a tőkepiacokon, az azonnali energiapiacokon 11 százalékos, a határidős piacokon pedig 68 százalékos növekedés volt tapasztalható az előző évhez képest. (70. ábra)

³² A digitális működési rezilienciáról szóló jogszabálycsomag (DORA) hatályba lépése – hiánypótló módon - új dimenziót nyit meg a működési kockázatok kezelésében. A DORA hatályba lépése előtt a pénzügyi intézmények a működési kockázat fő kategóriáit főként tőkeallokációval kezelték, de nem kezelték a működési reziliencia valamennyi összetevőjét. A DORA hatályba lépését követően az érintetteknek be kell tartaniuk az IKT-vonatkozású biztonsági eseményekkel szembeni védelmi, felderítési, elszigetelési, helyreállítási és javítási képességekre vonatkozó szabályokat is. A DORA kifejezetten hivatkozik az IKT-kockázatra, és szabályokat állapít meg az IKT-kockázatkezelésre, a biztonsági események bejelentésére, a működési reziliencia tesztelésére és a harmadik féltől származó IKT-kockázatok nyomon követésére vonatkozóan. Ez a rendelet elismeri, hogy az IKT-vonatkozású biztonsági események és a működési reziliencia hiánya veszélyeztetheti az egész pénzügyi rendszer stabilitását, még akkor is, ha a hagyományos kockázati kategóriák számára "megfelelő" tőke áll rendelkezésre. A DORA célja elsősorban a különböző rendeletekben és irányelvekben eddig külön-külön tárgyalt IKT-kockázati követelmények konszolidálása és kor-szerűsítése.

³³ Threat Led Penetration Testing (TLPT)

70. ábra
A KELER KSZF forgalmi adatai

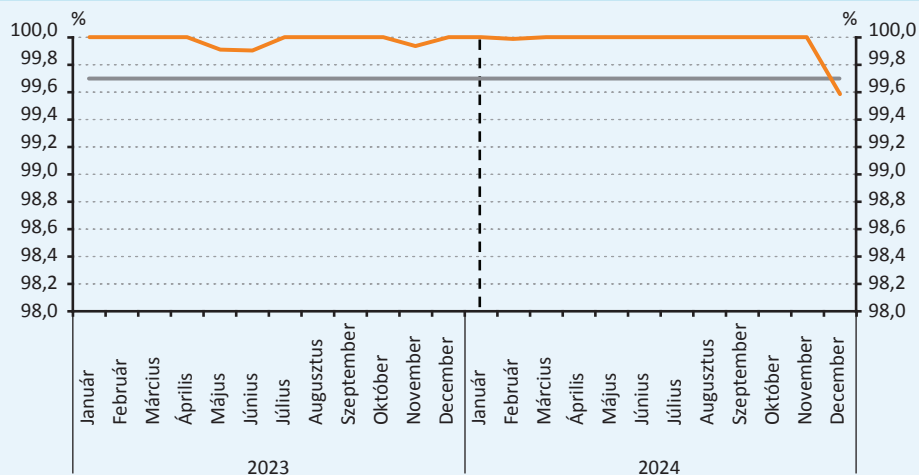
A KELER KSZF 2024-ben magas megbízhatósággal és biztonságosan üzemelt, bár 1 hónap a rendelkezésre állás nem az elvártaknak megfelelően teljesült, a trend, mégis kedvező, a szolgáltatás ellátásának kockázata alacsony. A külső rendelkezésre állási mutató értéke 11 hónapban meghaladta a felvigyázói elvárásaként rögzített 99,7 százalékot, egyetlen hónapban minimálisan alatta teljesített. (71. ábra)

2024-ben is sikeresen lezajlott a KELER KSZF EMIR szerinti éves felügyeleti kollégiumi ülése, melynek eredményeként a Kollégium megfelelőnek értékelte az MNB felügyeleti és felvigyázói tevékenységét, illetve a KELER KSZF jogszabályok szerinti működését. A nemzetközi felügyeletekből és az ESMA-ból álló Kollégium október 17-én tartotta ülését. Az ülés első szakaszában részletesen bemutatásra és megvitatásra kerültek az MNB által 2024-ben elvégzett felügyeleti, illetve felvigyázói tevékenységek az ülés második

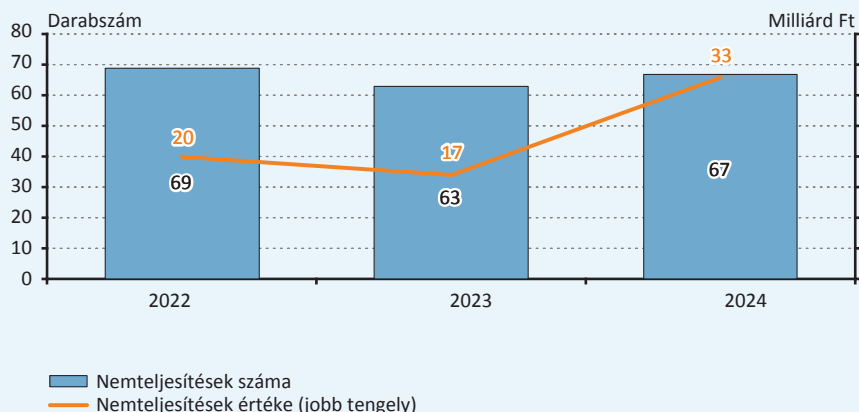
szakaszában pedig bemutatásra kerültek a KELER KSZF-ben történt előző év legfontosabb eseményei, valamint a KELER KSZF jövőbeni legfontosabb stratégiai céljai és tervei. Az ülés folyamán a Kollégium tagjai megfelelőnek értékelték mind az MNB felügyeleti és felvigyázói tevékenységét, mind a KELER KSZF EMIR szerinti működését, így az ülés sikeresen zárult.

2024-ben a nemteljesítések darabszáma és azok értéke is növekedett 2023-hoz képest mely a hitelkockázatok növekedését eredményezte a KELER KSZF számára. A KELER KSZF a tőkepiacokon az ügyletek pénz és értékpapír-oldali teljesítésére is garanciát nyújt, míg az energiapiacokon kizárólag pénzügyi garanciavállalás történik. A KELER KSZF üzletszabályzatában meghatározásra került, hogy az ügyfeleknek a kiegyenlítési napon meddig kell rendelkezésre bocsátani az ügyletek pénzlábát, illetve értékpapírlábát és

71. ábra
A KELER KSZF rendelkezésre állása (2023-2024)

72. ábra
KELER KSZF nemteljesítések alakulása (2022-2024)

a nyitott pozíciók alapján megkövetelt biztosítésközöket. Amennyiben ez nem történik meg határidőre, az az ügyfelek nemteljesítésének minősül. Ugyanakkor ez nem jelenti automatikusan kényszerintézkedés megindítását, mivel a KELER KSZF üzletszabályzata alapján a tőkepiacon maximum 4 elszámolási napig még lehetőség van a teljesítésre, az SDR szabályoknak megfelelően. A tőkepiaci nemteljesítésekkel kapcsolatban elmondható, hogy minden esetben 4 elszámolási napon belül megtörtént a teljesítés, az ügyletek teljesítése leggyakrabban már napon belül teljesült. Ennek következtében késedelmes teljesítés történt a kiegyenlítés napján és kényszerintézkedésre nem volt szükség. 2024-ben 67 alkalommal, összesen 33 milliárd forint körüli értékben történt a tőkepiacokhoz kapcsolódó, értékpapír oldali nemteljesítés. Ez 6 százalékos darabszám növekedést jelent az előző időszakhoz képest, a nemteljesítések értékét tekintve pedig 99 százalékos növekedést. A nemteljesítések leggyakoribb okai az egyéb tőzsdén kívüli, OTC partner nemteljesítések, megbízási nemteljesítések, alklíringtagi nemteljesítések voltak. A többlépcsős veszteségkezelés megindítását eredményező nemteljesítés nem történt az év során.

3.7. AKTUÁLIS TÉMÁK A PÉNZÜGYI INFRASTRUKTÚRÁK TERÉN

3.7.1. Szabványváltás a VIBER-ben

A VIBER új, ISO20022 szabványra történő átállási projektje 2024-ben a tervek szerint haladt, így 2025. október 27.-én megtörténhet a szabványváltás. A SWIFT 2025 novemberében három üzenetkategóriában kivezeti a határon átnyúló fizetésekhez kapcsolódóan a hagyományosan használt ISO 15022 formátumot, helyette az ISO 20022 formátumot³⁴ teszi kötelezővé. Az MNB követi a SWIFT lépését, és

a VIBER-ben alkalmazott üzenetekkel kapcsolatban is végrehajtja az új ISO formátumra történő átállást. A VIBER MX szabványváltás projekt keretében az MNB a SWIFT bevonásával elkészítette az új MX szabványt, melyet a VIBER résztvevők számára 2023. decemberben publikált. Azóta az MNB a belső, valamint a KELER-rel, GIRO-val, és a rendszer résztvevőkkel lefolytatott tesztek következtében szükségessé váló kisebb módosításokat a rendszerfejlesztőkkel és a SWIFT-tel közösen elvégzi. 2024-ben a VIBER szabványkönyv MX szabvány szerinti verziója kiadásra került, amely tartalmazza a folyamatleírásokat (melyek bemutatják az egyes szabvány üzenetek közötti kapcsolatot), valamint a példa üzeneteket. Az MNB 2024 áprilisában meghirdette az MX szabványváltás élesítési dátumát, a tesztelési menetrendet. A projekt fontos lépéseiről, a tesztelésekről folyamatos az információ megosztás, valamint az MNB koordinálja és ellenőrzi a VIBER résztvevők felkészülését. A tervek szerint az MX szabványra történő átállás 2025. október 27.-én valósul meg.

3.7.2. Az elszámolási ciklus rövidítése az uniós tőkepiacokon

Az Európai Unió 2027-től a nemzetközi trendekkel összhangban bevezeti a T+1 napos kiegyenlítést a tőkepiaci elszámolásoknál, ezzel tovább növeli a tőkepiaci elszámolási folyamatok gyorsaságát, ezáltal is támogatva a gazdaság még hatékonyabb működését. Az Amerikai Egyesült Államok, és mellette más országok, többek között Kanada és India már áttértek az elmúlt években a T+1 kiegyenlítési ciklusra. Emiatt a világ fennmaradó részén, így az Európai Unióban is elkezdtek vizsgálni a kiegyenlítési ciklus hosszának rövidítési lehetőségeit. Ennek eredményeként 2024. október 15-én az Európai Központi Bank (EKB), az Európai Bizottság és az Európai Értékpapír-piaci Hatóság (ESMA)

³⁴ Az ISO 20022 szabvány bevezetésének következtében a legnagyobb változás, hogy az új szabvány szerint előállított üzenetek xml nyelven készülnek, illetve a SWIFT-en forgalmazott 1-es, 2-es és 9-es kategóriába tartozó MT formátumú üzenetek helyett MX formátumú üzenetek közlekednek.

közös nyilatkozatot adott ki arról, hogy az EU átáll a T+1 kiegyenlítési ciklusra. A hatékony koordináció érdekében a felek egy közös, központi irányítási struktúrát hoztak létre az átállás végrehajtásának lebonyolítására, amelynek alapján megkezdte munkáját az ESMA, az EKB és az EB részvételével kialakított irányító testület, illetve egy iparági szereplőket képviselő testület. Az ESMA 2024. november 18-i jelentésében közzétette az értékpapír-kiegyenlítési ciklus lerövidítésének szükségességét és a piaci szereplőkre gyakorolt lehetséges hatásának elemzését, amiben a kereskedést követő napi elszámolásra történő átállást javasolja 2027. októbertől. Az elemzés eredményeképpen, az európai értékpapírpiacon versenyképességének megőrzése érdekében az Európai Bizottság is úgy döntött, hogy az átruházható értékpapírokkal kereskedési helyszíneken végrehajtott ügyletek esetében a kiegyenlítés időpontját a kereskedés napját követő második üzleti nappól első üzleti napra javasolja módosítani. Így 2027. október 11-én az EU-ban, így Magyarországon is át kell térni a T+1 kiegyenlítési ciklusra.

A rövidebb elszámolási ciklusok bevezetéséhez szükséges európai szabályozás első lépései elkészültek, de a technikai részletszabályok kidolgozása még folyamatban van, 2025. február 12-én megjelent az Európai Bizottság kiegyenlítési ciklus rövidítésére irányuló javaslata a CSDR³⁵

módosítására vonatkozóan. A 2018/1229 EU rendelet (CSDR RTS) módosítása a következő jelentős állomás, amelyre vonatkozóan az ESMA nyújt be javaslatot. Az új CSDR RTS várhatóan előírja a rövidebb allokációs és visszaigazolási határidőket, a nyitott kommunikációs megoldások kötelező alkalmazását, és egyéb, az elszámolás hatékonyságát növelő technológiai megoldásokat.

Az európai értékpapírpiacon alkalmazott kiegyenlítési ciklus két nappól (T+2) egy napra (T+1) történő rövidítése a piaci szereplőket is kihívás elé állítja. A kiegyenlítési ciklus rövidítése egyrészt jelentős előnyöket nyújt a befektetők számára (a vevő az értékpapírhoz, az eladó a pénzéhez egy nappal hamarabb jut, a kiegyenlítési kockázatok mérséklődnek, a nyújtandó biztosítékok csökkennek), másrészt a kereskedés utáni infrastruktúrák és más szolgáltatást nyújtók számára csökkenti a rendelkezésre álló időt az ügylet tőzsdei kötése és a kiegyenlítés megtörténte között. Ennek megfelelően a T+1-re történő átállás jelentős hatással van minden értékpapírpiacon szereplőre. Az MNB mind felügyeleti, mind pénzügyi infrastruktúra fejlesztői és felvigyázói szerepkörében figyelemmel kíséri és felméri a piac készülségét a T+1 átállásra. Az MNB célja, hogy a T+1 átállás esetleges negatív hatásait lehetőség szerint elkerülje, míg a pozitív hatásokat minél jobban kiaknázhassa a magyar piac.

³⁵ Az Európai Parlament és a Tanács 909/2014/EU rendelete (2014. július 23.) az Európai Unió belüli értékpapír-kiegyenlítés javításáról és a központi értéktárakról, valamint 98/26/EK és a 2014/65/EU irányelv, valamint a 236/2012/EU rendelet módosításáról

FIZETÉSI RENDSZER JELENTÉS

2025. július

Nyomda: Prospektus Kft.

8200 Veszprém, Tartu u. 6.

mnb.hu

©MAGYAR NEMZETI BANK

1054 BUDAPEST, SZABADSÁG TÉR 8-9.